

MANTRARATNAMAÑJÛSHÂ

BY

TRIVIKRAMABHATTÂRAKA

EDITED

BY

WÂSUDEV LAXMAN SHÂSTRÎ PAÑS'IKAR.

Fourth Edition

PUBLISHED

BY

PÂNDURANG JÂWAJÎ,

PROPRIETOR OF THE 'NIRNAYA-SÂGAR' PRESS,

BOMBAY.

1926.

PUBLISHERS—Pandurang Jawaji, }
PRINTER—Ramchandra Yesu Shedge, } Nirnaya-sagar Press,
28-28, Kolbhat Lane, Bombay

मन्त्ररत्नमञ्जूषा ।

श्रीमत्रिविक्रमभट्टारकप्रणीता ।

(अष्टपटलात्मको मात्रिकग्रन्थः)

सा चेयं

पणशीकरोपाह्वविद्वद्धरलक्ष्मणशर्मतनुजनुषा

वासुदेवशर्मणा

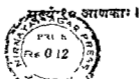
संस्कृता ।

मुम्बय्यां

पाण्डुरङ्ग जावजीश्रेष्ठिभिः

स्वीये “निर्णयसागराख्य” मुद्रणालये स्वायसाक्षरैरङ्कयित्वा प्रकाशिता ।

शाक १८४८, सन १९२६

अथात्रेपत्प्रास्ताविकम्—

अथ महामहिमभाजः प्राज्ञप्रवराः, विदितप्राग्मेव सर्वेषामिद-
 मतिकरालेऽस्मिन्कलिकाले यदेशनगरजनपदमण्डलपरिवृढा अपि
 धर्ममार्गमुद्धृष्ट्वाऽधर्मेणाध्वना प्रवर्तमानाः प्रायो दरीदृश्यन्ते । ततश्च
 तदाशितोपाश्रिताः पौरा जानपदाश्चेपद्धर्मपदद्वयवलम्बिनोऽपि स्वस्व-
 प्रारब्धवशान्नियन्तृक्रमप्रवणीकृतस्वान्तास्तमेवाधर्मं क्रमशोऽभिवर्ध-
 यन्ति तदनुवर्तिनस्तत्तत्कौटुम्बिकास्तदाश्रितास्तदनुगाश्चेति न तिरो-
 हित्तगेतन् । ततश्च ज्ञानैः ज्ञानैरुपोद्बलितोऽधर्मः प्रसह्य धर्ममन्तर्धत्ते ।
 संजाते च क्रमादेतादृशि धर्मविप्लवे वर्णाश्रमानुसारतो विहितप्रतिपि-
 ष्टकर्मणागुपादानत्यागावनादत्य निर्मर्यादं यथामिलपितभाचरन्तस्त्रि-
 वर्गात्परिच्यवन्त इत्येव न किंतु छिद्यन्ति चानवरतमाध्यात्मिकाधि-
 दैविकाधिमौतिकाख्यैः प्रख्यैस्त्रिविधैरपरिहार्यतापैः । यदा पुनः सुकृ-
 तपाकादेते निसर्गानुकम्पाऽमृतार्द्रहृदां स्वाचाराचरणैकप्रवणीकृतायुषां
 महर्षीणां दृष्टिपथमारोक्ष्यन्ति-यान्ति च ज्ञाननन्यभावेन शरणं ततः
 प्रभृत्येवेदं दुःखं सुखं चेदं दुःखं हेयं सुखं चोपादेयमित्यादिविचारा-
 ङ्कुरप्ररोहो भवत्येतेषां खान्तेषु । अथच दुःखजिहारापूर्वकं नित्यनिर-
 तिशयसुखसाधनप्रतिपित्स्नानं तेषां मानवप्राणिनां कल्याणाश्वदिदर्श-
 यियुभिः परमकारुणिकैर्विगलितकामादिशरीरिघातुकवर्गैः स्वाचारा-
 चरणसार्थाकृतचतुर्वर्गैर्महर्षिभिस्तत्रतत्राखिलश्रेयःसाधनं धर्मं निर्णय
 सर्वोपकाराग्राह्यरचन् अभेद्यसेतूनिव विविधान्धर्मनिबन्धान् ।

अथ धर्ममार्गोऽपि द्विधा वैदिकसाश्रिकश्च । सचोभयवि-
 धोऽपि गहनोऽनन्तपारोऽधिधरिव परिपूर्णत्वेनाखिलकल्याणप्रदातृ-

त्वेन च विरारजीति सर्वत्र । तत्राद्यो वैदिकधर्मस्तत्तद्वेदशाखाप्रशाखा-
काण्डादिप्रवर्तकतत्तत्सूत्रकारमहर्ष्यादिभिर्मथितसूत्रपरिशिष्टकारिका-
सुधूलनिबन्धजनैरुपोद्धलितः सौकर्याड्ढुमिदंद्वाद्यतो दृश्यत आसे-
तोराच हिमनरोन्द्रम् ॥ अपरस्तात्रिकस्तु सुनिगूढः सुदुर्बोधो दुररा-
ध्यश्चेति लोके स्वल्पप्रचार एवासीत् । एवं सत्यपि मन्त्रशास्त्रपारह-
न्ममिः परमकारुणिकैर्मन्त्रशास्त्रोपरि परःशतं विरचिताः सन्ति दुरव-
बोधा महानियन्धाः, परःमहस्रं लघवः प्रकरणग्रन्थाश्च तदुपास-
कदेशिकपरिचर्यागुरुकुलवासादिसाध्या इत्यल्पमतिभाजां दुर्विज्ञेया
एवेति विचार्याऽखिलसामान्यजनहितार्थं देशिकपद्वीमारुढेन मान्नि-
कतत्त्वसाक्षात्कारवैभवशालिना श्रीमन्निविक्रमभट्टारकेणार्थं मन्त्रमञ्जू-
पाभिधानो लघुप्रकरणग्रन्थो विरमायि । निबद्धं च तेन ग्रन्थान्ते—

एकरत्नं यदि प्राप्तं देवाद्यज्ञेन मानुषः ।

आत्मानं कृतकृत्यं हि मन्यते मूढचेतनः ॥

मञ्जूपां मन्त्रज्ञानां लब्ध्वा को न प्रमोदते । इति ।

अयं ग्रन्थोऽष्टपटलात्मको विविधविधानपूर्णः सर्वादरणीयः
सुमङ्गलकरश्चेत्यस्मामिः संस्कृत्य मुद्रितोऽस्ति । अस्य प्रत्यन्तरकोशो
नोपलब्धः । एकमेव पुस्तकमद्युद्धिरखालिल्यादिपूर्णं “सुरत” पुरीनिवा-
सिभिः विद्वद्भैरैः कृष्णशंकरकेशवरामज्योतिषी इत्याद्यया सुप्रतिद्वै-
रिदं प्रकरणं मुद्रणेन प्रकाशाय बह्वादरेण प्रहितं लब्धं तस्मादेव यथा-
मति संस्कृतं संगोधितं चास्ति । यद्यपरं फोशान्तरमस्य नागुरुमैर्महा-
शयैरित ऊर्ध्वं दानेत शोधयिष्यामस्तर्हि विज्ञेपतः पुनर्मुद्रणावसर
इति दयालवो विद्वांसः संगोधयैव गृहीयुरित्यभ्यर्थयते—

पणशीकरोपनामधेयो—वासुदेवशर्मा ।

अथ मन्त्ररत्नमञ्जूपाविषयानुक्रमणी ।

विषयाः	पृष्ठं.	विषयाः	पृष्ठ.
प्रथमो वीक्षापटलः १		एङ्गिञ्जलाभ्रगणपतिविधानम्	१६
मन्त्ररत्नपरबन्धम्	१	महागणपतिविधानम्	१७
गुरुलक्षणम्	१	द्वितीयः सोमसूर्याग्निमन्त्रपटलः २	
शिष्यलक्षणम्	१	चन्द्रमन्त्री मनुविधानम्	१८
विद्याविज्ञोपनयनकारः	१	पृथिमन्त्रविधानम्	१९
स्वकुक्षान्गतुल्यमोदकयनम्	२	चतुर्धरसूर्यमन्त्रीविधानम्	२१
मन्त्रार्णं कलादिभेदः	२	अथशरसूर्यमन्त्रविधानम्	२१
राशिभेदकम्	२	मार्तण्डभैरवविधानम्	२२
नक्षत्रवर्णपणविचारः	२	ब्रह्मराजमनुविधानम्	२२
मन्त्रार्णं शुद्धप्रबोधनात्मः	३	अग्निमन्त्रविधानम्	२३
मन्त्रार्णं प्रवीणप्रकारः	४	चतुर्थः शैवमन्त्रप्रविवरणपटलः ४	
पुण्यभयशोधनम्	४	श्रीसाधनमनुविधानम्	२६
वीक्षाप्रकारः	५	कार्पतावीधरमनुविधानम्	२७
नियामत्री वीक्षा	५	अष्टशरसूर्यमन्त्रविधानम्	२९
मन्त्रवीक्षान्यासादि	६	गुण्डुलकमन्त्रविधानम्	२९
संयत्नीकरणन्यासाः	६	पञ्चाक्षरशिवमन्त्रविधानम्	३०
शोमद्रव्यमानम्	१०	अष्टाक्षरशिवमन्त्रविधानम्	३१
द्रव्यभेदेनाग्निध्यालभेदः	११	अधोराश्रविधानम्	३२
शोपायावेदगुणत्वः	११	अधोरेवमन्त्रकारः	३३
द्वितीयः सपर्यापटलः २		दक्षिण्यमूर्तिमन्त्रविधानम्	३३
एकाक्षरपणपतिमनुविधानम्	१२	पञ्चमः शक्तिपटलः ५	
द्वैतमनुविधानम्	१४	मातृकाविरूपणम्	३४
गुणप्रणयमनुविधानम्	१४	वाय्वादिनीहरस्वतीदशाक्षरमन्त्रविधानम्	३५
क्षिप्रगणपतिविधानम्	१५	वामदेवीषोडशाक्षरमन्त्रविधानम्	३५
वाक्पिण्यपतिविधानम्	१५	वामदेव्या एकादशाक्षरमन्त्रविधानम्	३६
द्वादशाक्षरगणपतिविधानम्	१६	अन्ये आरसता मन्त्राः	३६

विषया	पृष्ठं	विषया	पृष्ठ.
श्रीमन्त्रविधि	३७	अष्टादशाक्षरगोपालमन्त्रविधानम्	५५
अपर. श्रीमन्त्रविधिः	३८	षडक्षरगोपालमन्त्रविधानम्	५६
अपर. श्रीमन्त्रविधि.	३८	दशाक्षरगोपालमन्त्र.	५६
भुवनेश्वरीमन्त्रविधानम्	३८	अष्टाक्षरगोपालमन्त्र	५६
द्वितीयं भुवनेश्वरीमन्त्रविधानम्	४०	षोडशाक्षरो गोपालमन्त्र	५६
त्वरितभगवतीमन्त्रविधानम्	४०	चतुर्विंशत्यक्षरो गोपालमन्त्र	५६
त्वरिताया अपरं विधानम्	४१	सैतानगोपालमन्त्र	५६
अपर त्वरिताविधानम्	४२	कामदेवमन्त्रविधानम्	५७
अश्रावणविधानम्	४३	सप्तमः पारिप्लुवाख्यपटलः ७	
दुर्गामनुविधानम्	४५	सवादमूलविधानम्	५८
महिषमर्दिनीमनुविधानम्	४६	काहणीकविधानम्	५९
अपरं दुर्गामनुविधानम्	४७	लवणमनुविधानम्	६०
अन्यदुर्गामनुविधानम्	४७	शुद्धपानिमनुविधानम्	६३
अपरं दुर्गामनुविधानम्	४८	शुक्रमनुविधानम्	६३
षष्ठो वैष्णवमन्त्रपटलः ६		वेदव्यागमनुविधानम्	६३
विष्णोरष्टाक्षरमन्त्रविधानम्	४९	सौचमन्त्रविधानम्	६४
विष्णोर्द्वादशाक्षरमन्त्रविधानम्	४९	प्रणप्रतिष्ठाविधि	६४
विष्णोश्चतुर्दशाक्षरमन्त्रविधानम्	५०	कुटुम्बमन्त्रविधानम्	६५
विष्णोरष्टाक्षरमन्त्रविधानम्	५०	धर्मापिशाचमन्त्रविधानम्	६७
विष्णो षडक्षरमन्त्रविधानम्	५१	अष्टमो यज्ञपटलः ८	
विष्णोर्दशाक्षरमन्त्रविधानम्	५२	अत्र त्रिभिधयन्त्राणि	६९
प्रसन्नदशरवराहमन्त्रविधानम्	५२	अन्तर्मातृशक्ति	७१
नक्षत्रपटलमन्त्रविधानम्	५३	प्रयोगमहार	७३
अष्टाक्षरधीकरमन्त्रविधानम्	५४	मन्त्रप्रशक्ति	७३

समाप्तं मन्त्ररत्नसूत्रविद्यासुखमणिना ।

मन्त्ररत्नमञ्जूषा ।

श्रीमन्निविक्रमभट्टारकप्रणीता

प्रथमो दीक्षापटलः ॥ १ ॥

प्रणम्य पार्वतीनाथं पुराणपुरुषोत्तमम् ।
क्रियते मन्त्ररत्नानां मञ्जूषा विशदा शुभा ॥ १ ॥
पटलैरशभिः पूर्णा सप्रयोगैः समग्रकैः ।
सयोगैः सरहस्यैश्च अन्यैश्चापि सकौलकैः ॥ २ ॥

तत्रादौ गुरुशिष्यलक्षणं वच्मि ॥ ॥ अथ गुरुलक्षणम् ॥
'शान्तो दान्तः कुलीनश्च विनीतः शुद्धपेषपान् । शुद्धाचारः सुप्रसिद्धः
शुचिर्दक्षः सुबुद्धिमान् ॥ आश्रमी ध्याननिष्ठश्च मन्त्रतन्त्रविचक्षणः ।
निमदानुमदे शक्तो गुरुरित्यभिधीयते ॥' इति ॥ ॥ अथ शिष्यल-
क्षणम् ॥ 'शान्तो विनीतः शुद्धात्मा श्रद्धावान्पारणक्षमः । समर्गश्च
कुलीनश्च प्राज्ञः सञ्जरितो धनी ॥ एवमादिगुणैर्युक्तः शिष्यो भवति
नान्यथा । गुरुता शिष्यता वापि तयोर्वत्सरवासतः ॥' इति ॥
तत्र दीक्षां विना मन्त्रमहणमेव न संभवति, अदीक्षितस्य प्रच्छन्न-
पापक्षयासंभवात् प्रक्षीणपापस्यैव मन्त्राधिकारात् विव्य भावं ददा-
तीति दीक्षास्वरूपत्वाच्च सम्यग् गुरोर्दीक्षां प्राप्य मन्त्रमहणं कर्तव्यम् ।
तत्रापि सिद्धसाध्यादिभेदैः स्वकुटान्यकुलादिभिः ऋणधनादिमिश्च

संशोधयैव गुरुणा दीक्षा दातव्या ॥ ॥ सिद्धादिशोधनप्रकारः ॥
 अथ शोधनप्रकारं सक्षेपेण व्याहरिष्यामः ॥ प्राक्पश्चिमाग्रं रेखाप-
 श्वकं कृत्वा तथैव दक्षिणोत्तररेखापश्वकं कार्यम् । तत्र प्रथमतृतीयै-
 कादशनवकोष्ठेषु प्रथमस्वरचतुष्टयं लेख्यम् । तथैव पष्ठाष्टमपोडशच-
 तुर्दशकोष्ठेषूत्तरस्वरचतुष्टयं लेख्यम् । पञ्चमसप्तमपश्वदशत्रयोदशको-
 ष्ठेष्ववशिष्टान्स्वरान्बिलिख्य कादीन्वर्णास्तेनैव क्रमेण बिलिखेत् ।
 कोष्ठेषु यो वर्णस्तत्रममालिखेत् । तत्तद्विचतुष्केषु तत्तत्पञ्चममा-
 लिखेत् । निजनामाद्याक्षरान्मन्त्राद्याक्षरपर्यन्तं प्रादक्षिण्येन सिद्धा-
 दीन्गणयेत् । तत्र सिद्धः सुसिद्धश्च स्वीकार्यः । साध्यस्तु मध्यमः ।
 अरिस्त्याज्यः । तत्र—‘सिद्धार्णा धान्धवाः प्रोक्ताः साध्यास्ते
 सेवकाः स्मृताः । सुसिद्धाः पोपका ज्ञेयाः शत्रवो घातका मताः ॥
 सिद्धः सिद्धति कालेन साध्यस्तु जपहोमतः । सुसिद्धो महमात्रेण
 रिपुर्भूलनिकृन्तनः ॥ सिद्धसिद्धो यथोक्तेन द्विगुणात्सिद्धसाध्यकः ।
 सिद्धः सुसिद्धो हि(?)जपात् सिद्धारिर्हन्ति धान्धवान् ॥ साध्य-
 सिद्धो द्विगुणजपात्साध्यसाध्यो निरर्यकः । साध्यस्तु सिद्धस्त्रिगु-
 णात्साध्यारिर्हन्ति गोत्रजान् ॥ सुसिद्धसिद्धोऽर्धजपाद्विगुणात्सि-
 द्धसाध्यकः । सुसिद्धस्तु महादेव तदरिर्ज्ञातिहानिष्टन् ॥ अरिसिद्धः
 सुतान्हन्यादरिसाध्यस्तु वन्यकाः । तत्सुसिद्धस्तु पत्नीम्रस्तदरिर्हन्ति
 साध्यकम् ॥ त्र्यायत्र्येकादशाद्द्विचतुर्धादशपङ्क्तिषु । पष्ठाष्टाष्टिमनौ
 पञ्चसप्तपश्वदशमन्मध्ये ॥ नृसिंहार्कवराहाणां सिद्धादीन्नैव शोध-
 येत् । स्वप्ने लब्धे स्त्रिया दत्ते मालामन्त्रे च त्र्यक्षरे । वैदिकेषु च
 सर्वेषु सिद्धादीन्नैव शोधयेत् ॥ आदावन्ते रिपुर्यस्य भवेत्त्याज्यः स
 मन्त्रवः । स्नानत्रयगतारिषो मन्त्रो मृत्युसमो मतः ॥ शत्रुर्भवति

यदादौ मध्ये सिद्धस्तदन्तके साध्यः । कोष्ठेन कार्यसिद्धिस्तस्य फलं
स्वल्पमेव भवेत् ॥ अन्ते यदि भवति रिपुः प्रथमे मध्ये च
भवति साध्ययुगम् । कार्यं विलम्बितं स्यात्प्रणश्यति तथाच सर्व-
मेवान्ते ॥ सिद्धं सुसिद्धमथवा रिपुणान्तरितं परीक्षयेद्यत्रात् ।
यद्वायासरत्नलितं तं मन्त्रं वर्जयेन्मतिमान्' इति ॥ ॥ अथ स्वकु-
लान्यकुलभेदः कथ्यते ॥ उ ऊ ङ गजडदवललाः पार्थिवाः ।
शक्रः औषडधभवसा वारुणाः । ई ई ऐ ऐ ल ल थ थ करक्षा आप्तेयाः ।
अआ एकचतस्रपयपा मारुताः । ऋ ऋ अ ङ ङ ण न म श हा नाभसाः ।
'साधकस्याद्याक्षरं यन्मन्त्रस्यापि तदक्षरम् । यद्येकभूतदैवत्यं जानी-
यात्स्वकुलं हि तत् ॥' तथैव नक्षत्रगणनमपि स्वकुलम् । एतदकुल-
मपि । पार्थिवस्य वारुणं मित्रम् । आप्तेयस्यापि मारुतं मित्रम् ।
मारुतं पार्थिवाप्यानां शत्रुः । आप्तेयस्य चान्भसं शत्रुः । सर्वा-
विरोधि नाभसम् । परस्परविरुद्धानां न कुर्यान्मेलनं बुधः इति ॥

॥ अथ मन्त्राणां वालादिभेदः कथ्यते ॥ एकाक्षरमारभ्य
षोडशाक्षरपर्यन्तं वालाः । तत् ऊर्ध्वं विंशतिर्यावत्प्रौढाः । ततोऽन्ये
स्वविरा ज्ञेयाः ॥ ये स्वाहान्तास्ते स्त्रीरूपा ज्ञेयाः । ये च नमोन्तास्ते
नपुंसकाः । ये हुंफडन्तास्ते पुमांसः ॥ ॥ अथ राशिमेलनकं
कथ्यते ॥ अगाई ई मेपः । उ ऊ ऋ ऋ षृपः । लृट् मिथुनः । ए ऐ
कर्कटः । ओ औ सिंहः । अं अः शपसहळक्षाः कन्या । कवर्गस्तुला ।
धवर्गो घृश्चिकः । टवर्गो घनुः । तवर्गो मकरः । पवर्गः कुम्भः ।
यरलवा मीनः । साध्यनामाक्षरराशिमारभ्य गणयेत् ॥ एकपञ्चमव
धान्यवाः स्मृता द्वौ च षष्ठदशमास्तु सेवकाः । त्रीणि सप्त च भवाः
सुपोषका द्वादशाष्टचतुरस्तु पातकाः ॥ ॥ अथ नक्षत्रवर्णगण-

विचारः ॥ अआ अश्विनी देवगणः । इ भरणी मनुष्यगणः ।
ईउऊ कृत्तिका राक्षसगणः । ऋऋलृलृट्ट रोहिणी मनुष्यः । ए मृग-
शीर्षो देवः । ऐ आर्द्रा मनुष्यः । ओ औ पुनर्वसुः देवः । क पुष्यो
देवः । ख ग आश्लेषा राक्षसः । ग घ मघा राक्षसः । च पूर्वा
मनुष्यः । छ ज उत्तरा मनुष्यः । झ ञ हस्तः देवः । ठ ठ चित्रा
राक्षसः । ड स्वाती देवः । ढ ण विशाखा राक्षसः । त थ द अनु-
राधा देवः । ध ज्येष्ठा राक्षसः । न प फ मूलं राक्षसः । व पूर्वाषाढा
मनुष्यः । भ उत्तराषाढा मनुष्यः । म श्रवणः देवः । य र धनिष्ठा
राक्षसः । ल शतभिषक् राक्षसः । व श पूर्वाभाद्रपदा मनुष्यः । प
स ह क्ष उत्तराभाद्रपदा मनुष्यः । अं अः लः रेवती देवः । साध-
कनामाक्षरात्प्रादक्षिण्येन गणयेत् । 'जन्मसंपद्विपत्क्षेमप्रत्यरं साधको
वधः । मैत्रं परममैत्रं च जन्मादीनि पुनः पुनः' ॥ विपत् प्रत्यरं
वधश्च त्याज्यः ॥ ॥ अथ मन्त्राणां मुक्तप्रबोधकालोऽभिधीयते ॥
तत्र सर्वे मन्त्रा द्विधा भवन्ति । प्रकृतिपुरुषरूपा उभयस्वभावाश्च ।
मातृकायास्तादृशप्रपन्नात् । तत्रापि स्वराः षोडश सौम्याः । स्पर्शाः
सौराः । यरलनशपसहा व्यापका आग्नेयाः । स्वरा अपि ह्रस्वदीर्घ-
नपुंसकभेदात्रिधा । अइउएओअं एते पदह्रस्वाः । आईऊऐऔअः एते
पद दीर्घाः । ऋऋलृलृट्टचत्वारी नपुंसकाः ॥ ॥ प्रबोधप्रकारस्त्वयम् ।
यदा दक्षिणभागे वायुर्वहति तदा दक्षिणायनम् । तदानीमेव ह्रस्वाः
प्रबुद्धा भवन्ति । तदाद्याश्च तत्प्रचुराश्च मन्त्राः प्रबुद्धा भवन्ति ।
एवं स एवेतरेषां स्वापकालः । यदा उत्तरभागे वायुर्वहति तदोत्तरा-
यणम् । तदानीमेव दीर्घाः प्रबुध्यन्ते । तत्प्रधानाश्च तदाद्याश्च तत्प्र-
चुराश्च मन्त्राः प्रबुध्यन्ते । यदा चोत्तरभागादक्षिणभागप्रवेशसमये

क्रियन्तमपि कालं धायोः स्थिरीभावस्तदा विपुवकालः । तदानीं
 लृष्ट इति वर्णो प्रयुच्येते । तदा तत्प्रचुराश्च मन्त्राः प्रयुच्यन्ते । यदा
 दक्षिणभागादुत्तरभागप्रवेशसमये उभयत्र धायोः स्थिरीभावस्तदा
 ऋष्ट इति वर्णो प्रयुच्येते तत्प्रधानाश्च मन्त्राः । अथवा प्राणापान-
 समरसीकरणेन मूलाधारादुच्छ्वसतीं विद्युत्ततिविततां झटित्यशेष-
 चक्राक्रमणीं निरवधिमहानन्दाब्धिप्रणालिकां कुण्डलशक्तिं समु-
 त्थाप्य शिवशक्तिसामरस्यमास्थितस्य कस्यापि या अद्वितीयाऽपरि-
 मितानन्दचमत्कारदशा सा सर्वमन्त्राणां प्रबोधकालः । एतदन्यो-
 ऽप्रबोधकालः । जपश्च सर्वमन्त्राणां प्रबोधकाल एव । मन्त्रोपदेशश्च
 भावकाक्षराणि लकारपर्यन्तं सानुस्वाराणि साध्यमन्त्रेण प्रत्येकं संपु-
 टीकृत्य क्षकारं केवलमुच्चार्य पुनर्लकारादीनि सविसर्गाणि संपुटीकृत्य
 जपे क्रियमाणे मन्त्रः शीघ्रं सफलो भवति ॥ ॥ अथ ऋणघन-
 शोधनं कथ्यते ॥ 'इन्द्रर्क्षनेत्ररविपञ्चदशतुंवेदवहृषायुधाष्टनव-
 मिर्गुणितांश्च साध्यान् । दिग्भूगिरिश्रुतिगजामिमुनीपुवेदपद्महिभिश्च
 गुणितानथ साधकार्णान् ॥ नामाङ्गलादकठवाङ्गजमक्षशेषं ज्ञात्वोभ-
 योरधिकशेषयुतं ऋणं स्यात् ॥' अस्यार्थः—साध्यनामाक्षराणि स्वर-
 व्यञ्जनरूपेण पृथक्कृत्वा प्रत्यक्षरं इन्द्रादिमिरद्वैर्ययासंख्येन गुणयेत् ।
 कथम् । इन्द्र १४ ऋक्ष २७ नेत्र २ रवि १२ पञ्चदश १५ ऋतु
 ६ वेद ४ वह्नि ३ आयुध ८ अष्ट ८ नव ९ एतैरिति यावत् ।
 तथा साधकनामाक्षराणि स्वरव्यञ्जनरूपेण पृथक्कृत्वा दिगादिभिर-
 द्वैर्गुणयेत् । कथम् । दिक् १० भूमि १ गिरि ७ श्रुति ४ गज
 ८ अग्नि ३ मुनि ७ इपु ५ वेद ४ पद ६ वह्नि ३ एतैरद्वैरि-
 त्यर्थः । नामाङ्गलादित्यस्यायमर्थः । स्वाक्षरव्यञ्जनसमुदायात्

अकठनात् वर्गचतुष्टयप्रभिन्नात् । अ १ इ २ उ ३ ऋ ४ ए ५
 ए ६ ऐ ७ ओ ८ औ ९ अ १० अः ११ एते अवर्गः । क १
 ख २ ग ३ घ ४ ङ ५ च ६ छ ७ ज ८ झ ९ ञ १० ट ११
 कवर्गः । ठ १ ड २ ढ ३ ण ४ त ५ थ ६ द ७ ध ८ न ९
 प १० फ ११ ठवर्गः । व १ भ २ म ३ य ४ र ५ ल ६ व ७
 श ८ ष ९ स १० ह ११ वकारादिहकारान्तो ववर्गः । एते ए-
 कादशैकादशाक्षराधत्वारी वर्गाः । एतद्रूपात्समुदायात्पञ्चादष्टभिर्भागे
 हृते सति उभयोः साध्यसाधकवर्गयोः शेषस्याधिरूपस्य ऋणं
 धनं च ज्ञात्वा मन्त्रं वद्यात् । तथा राशिष्वपि—‘लघ्नं धनं धातु-
 वन्धुपुत्रशत्रुकलत्रनाः । मरणं धर्मकर्मायव्यया द्वादश राशयः’ । एवं
 गणनाया स्वरशिमारभ्य मन्त्रराशिपर्यन्तं शत्रु-मरण-व्यायाः पष्ठा-
 ष्टमद्वादशाः परित्याजाः । अन्ये स्वीकार्याः ॥

अथ दीक्षाप्रकारः ॥ एवमुदिनवारनक्षत्रकरणक्षेत्रेषु यथाशास्त्रं
 परिशोध्य दीक्षा दातव्या सर्वसपत्समृद्धयर्थं पापापनुत्त्यर्थं च ।
 सा च दीक्षाऽनेकप्रकारा क्रियामयी वर्णमयी वेधकलामयीत्यादि ॥
 ॥ क्रियामयी दीक्षा ॥ तत्र सर्वसमतत्वात् सर्वसाधारणत्वात्
 प्रधानत्वाच्च क्रियामयी सक्षेपतः प्रदर्श्यते जगतो हिताय ।
 शुभानुकूलसमये शास्त्रोक्तविधिना आदौ वास्तुपूजामारभेत् ।
 यथा—‘ततो भूमिसले शुद्धे तुपाङ्गारादिवर्जिते पुण्याह वाचयित्वा
 विप्राशिपा सह शास्त्रोदितमण्डप विरचय्य तन्मध्ये वेदिवाया
 वा स्थण्डिले वा सर्वतोभद्रात्मकं मण्डलं अन्यद्वा यथाशास्त्रं
 विरचय्य चतुर्दिक्षु शास्त्रोक्तलक्षणयुक्तानि कुण्डानि प्रकल्पयेत् ।
 अथवोत्तरस्या दिशि चतुरस्रं सर्वसाधारणं सर्वसमतमेकं कुण्डं
 मेखलात्रययुतं तत्पश्चिमाया दिशि मेखलोपरि यथोक्ता योनिं परि-

कल्प्य गुरुः शुद्धात्मा प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा मृदासन उपविशेत् ।
समाहितेन्द्रियो मौनी गोमयेनोपलिप्ते कुण्डमध्ये नाभिस्थाने
खगृहोक्तप्रकारेण पद्मेखा वा पद्मकोणं वा त्रिकोणं वा विलिख्य ।
स्थापयेदक्षिणे भागे पूजाद्रव्याणि यत्नतः । शुभोदकसमायुक्तं
पूर्णकुम्भं ततः पुरः । ततः सुमनसः पात्रं परितो घृतप्रस्वलितान्दी-
पान्शुभान् पुरतः शङ्खं साधारं परितोऽङ्कुरपत्राणि अन्यान्यपि
यथाक्रमं पश्चात्स्थापयित्वा निजवामदक्षिणपार्श्वयोर्गुरुं गणेशं च तत्त्वा
भूतशुद्धिमथाचरेत् ॥ यथोक्तम्—‘प्राणायामं ततः कृत्वा मातृका-
स्तत्र विन्यसेत् । षडङ्गन्यासं च ततः (?) । कृत्वा कल्पोक्तविधिना
तत्तत्र्यासान्समारभेत् । तत्र मण्डपमध्ये धर्मादिपीठपूजानन्तरमात्म-
पूजां विधाय हेमरजतताम्रमृन्मयकलशानां मध्येऽन्यतमं यथा-
लभं सम्यक्प्रक्षालितान्तरं कर्पूरागुरुधूपितं शोभनाकृतिं सुलक्षणं
त्रिमूर्तवेष्टितं नववस्त्रयुग्मेन च गन्धादिभिरभ्यर्चितं नवरत्नोदरं
दूर्वाक्षतसमन्वितं तारमुधारयन् मन्त्री कर्णिकाया मध्येधोमुखं स्थाप-
येत् । पश्चादुत्तानं कृत्वा पीठस्य कलशस्य चैक्यं संसाधयेद्विधा ।
प्रोक्तकपायोदकैस्तीर्थोदकैर्वाऽन्यैः शुद्धतरैर्वा जलैः कर्पूरगन्धपुष्पवा-
सितैः प्रतिलोमेन मातृकां जपन् तथैव मूलमन्त्रं च जपन् पूरयेत्कलशं
देवताधिया । ततः शङ्खे कपायान्बुपूरिते शुद्धतोये नवाष्टगन्धं समा-
लोह्य आवाह्य च कलाः सुधीः । तद्यथा—ॐ अं अमृतायै नमः ।
अमृतामावाहयामि इत्यमृतामावाह्य जलगन्धादिभिः संपूज्य । अमृ-
तायाः प्राणा इह प्राणाः इत्यादिप्रकारेण प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा ॐ
आं मानदायै नमः । ॐ इं पूषायै नमः । ॐ ईं सुष्ट्यै नमः । ॐ वं पुष्ट्यै
नमः । ॐ ऊं रत्यै नमः । ॐ ऋं धृत्यै नमः । ॐ ॠं शशिन्यै नमः ।

अकठवात् वर्गचतुष्टयप्रभिन्नात् । अ १ इ २ उ ३ ऋ ४ लृ ५
 ए ६ ऐ ७ ओ ८ औ ९ अ १० अः ११ एते अवर्गः । क १
 ख २ ग ३ घ ४ ङ ५ च ६ छ ७ ज ८ झ ९ ञ १० ट ११
 ऋवर्गः । ठ १ ड २ ढ ३ ण ४ त ५ थ ६ द ७ ध ८ न ९
 प १० फ ११ ठवर्गः । व १ भ २ म ३ य ४ र ५ ल ६ व ७
 श ८ ष ९ स १० ह ११ वकारादिहकारान्तो धवर्गः । एते ए-
 कादशैकादशाक्षराश्वत्वारो वर्गः । एतद्रूपात्समुदायात्पश्चादष्टभिर्भागे
 हृते सति उभयोः साध्यसाधकवर्गयोः शेषस्याधिकरूपस्य ऋणं
 धनं च ज्ञात्वा मन्त्रं दद्यात् । तथा राशिष्वपि—‘लभ्यं धनं भ्रातृ-
 वन्धुपुत्रशत्रुकलत्रकाः । मरणं धर्मकर्मयव्यया द्वादश राशयः’ । एवं
 गणनाया स्वरशिमारभ्य मन्त्रराशिपर्यन्तं शत्रु मरण-व्यायाः षष्ठा-
 ष्टमद्वादशाः परित्याज्याः । अन्ये स्वीकार्याः ॥

अथ दीक्षाप्रकारः ॥ एवमुदिनवारनक्षत्रकरणक्षेत्रेषु यथाशास्त्रं
 परिशोध्य दीक्षा दातव्या सर्वसपत्समृद्धयर्थं पापापनुत्त्यर्थं च ।
 सा च दीक्षाऽनेकप्रकारा क्रियामयी वर्णमयी वेधकलामयीत्यादि ॥
 ॥ क्रियामयी दीक्षा ॥ तत्र सर्वसमतत्वात् सर्वसाधारणत्वात्
 प्रधानत्वाच्च क्रियामयी सक्षेपतः प्रदर्श्यते जगतो हिताय ।
 शुभानुकूलसमये शास्त्रोक्तविधिना आदौ वास्तुपूजामारभेत् ।
 यथा—‘ततो भूमितले शुद्धे तुपाङ्गारादिवर्जिते पुण्याहं वाचयित्वा
 विप्राशिषा सह शास्त्रोदितमण्डपं विरचय्य तन्मध्ये वेदिकायां
 वा स्थण्डिले वा सर्वतोभद्रात्मकं मण्डलं अन्यद्वा यथाशास्त्रं
 विरचय्य चतुर्दिक्षु शास्त्रोक्तलक्षणयुक्तानि कुण्डानि प्रकल्पयेत् ।
 अथवोत्तरस्या दिशि चतुरस्रं सर्वसाधारणं सर्वसमतमेकं कुण्डं
 मेखलात्रययुतं तत्पश्चिमाया दिशि मेखलोपरि यथोक्तं योनिं परि-

कल्प्य शुरुः शुद्धात्मा प्राञ्जुल उदङ्मुखो वा मृदासन उपविशेत् ।
समाहितेन्द्रियो मौनी गोमयेनोपलिप्ते कुण्डमध्ये नाभिस्थाने
खगृहोक्तप्रकारेण पद्मेत्वा वा पद्मकोणं वा त्रिकोणं वा विलिख्य ।
स्थापयेदक्षिणे भागे पूजाद्रव्याणि यत्नतः । शुभोदकसमायुक्तं
पूर्णकुम्भं ततः पुरः । ततः सुमनसः पात्रं परितो धृतप्रखलितान्दी-
पान्शुभान् पुरतः शङ्खं साधारं परितोऽङ्कुरगत्राणि अन्यान्यपि
यथाक्रमं पश्चात्स्थापयित्वा निजवामदक्षिणपार्श्वयोर्गुरुं गणेशं च नत्वा
भूतशुद्धिनयाचरेत् ॥ यथोक्तम्—‘प्राणायामं ततः कृत्वा मातृका-
स्तत्र विन्यसेत् । पडङ्गन्यासं च ततः (?) । कृत्वा कल्पोक्तविधिना
तत्तत्र्यासान्समारभेत् । तत्र मण्डपगण्ये धर्मादिगीठपूजानन्तरमात्म-
पूजां विषाय हेमरजतताम्रमृन्मयकलशानां मध्येऽन्यतमं यथा-
लाभं सम्यक्प्रक्षालितान्तरं कर्पूरागुरुधूपितं शोभनाकृतिं मुलक्षणं
त्रिसूत्रवेष्टितं नववस्त्रयुग्मेन च गन्धादिभिरभ्यर्चितं नवरत्नोदरं
दूर्वाक्षतसगन्धितं तारमुधारयन् मन्त्री कर्णिकाया मध्येधोमुप्तं स्थाप-
येत् । पश्चादुत्तानं कृत्वा पीठस्य कलशस्य चैक्यं संसाधयेद्विद्या ।
प्रोक्तकपायोदकैस्तीर्थोदकैर्वान्यैः शुद्धतरैर्वा जलैः कर्पूरगन्धपुष्पवा-
सितैः प्रतिलोमेन मातृकां जपन् तथैव मूलमन्त्रं च जपन् पूरयेत्कलशं
देवताधिया । ततः शङ्खे ऋगायाम्बुपूरिते शुद्धतोये नवाष्टगन्धं समा-
लोढ्य आवाह्य च फलाः सुधीः । तद्यथा—ॐ अं अमृतायै नमः ।
अमृतामावाहयामि इत्यमृतानावाह्य जलगन्धादिभिः संपूज्य । अमृ-
तायाः प्राणा इह प्राणाः इत्यादिप्रकारेण प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा ॐ
आं मानदायै नमः । ॐ इं पूपायै नमः । ॐ ईं सुष्टौ नमः । ॐ इं पुष्टौ
नमः । ॐ ऊं रत्नै नमः । ॐ ऊं भूत्तै नमः । ॐ ऊं शशिन्यै नमः ।

ॐ लृं चन्द्रिकायै नमः । ॐ लं कान्त्यै नमः । ॐ एं ज्योत्स्नायै
 नमः । ॐ ऐं श्रियै नमः । ॐ ओं प्रीत्यै नमः । ॐ औं गदायै
 नमः । ॐ अं पूर्णायै नमः । ॐ अः पूर्णामृतायै नमः ।
 एतासां च पूर्वोक्तप्रकारेण प्राणप्रतिष्ठां पूजां च कृत्वा अनन्तरं
 ॐ कं भः तपिन्यै नमः । तपिनीमावाहयामीत्यावाह्य तपिन्याः प्राणा
 इह प्राणाः इत्यादिप्राणप्रतिष्ठां पूजां च कृत्वा । ॐ खं वं तापिन्यै
 नमः । ॐ गं फं धूम्रायै नमः । ॐ घं पं मरीच्यै नमः । ॐ नं
 ज्वालिन्यै नमः । ॐ चं धं रुच्यै नमः । ॐ छं दं सुपुण्यायै
 नमः । ॐ जं थं भोगदायै नमः । ॐ झं तं विश्वायै नमः । ॐ बं
 णं बोधिन्यै नमः । ॐ टं ढं धरण्यै नमः । ॐ ठं डं उमायै नमः ।
 एतासां पूर्वोक्तप्रकारेण पूजां प्रतिष्ठां च कृत्वा । ॐ यं धूम्रायै नमः ।
 ॐ रं अर्चिन्यै नमः । ॐ लं ऊमायै नमः । ॐ वं ज्वालिन्यै नमः ।
 ॐ शं ज्वालिन्यै नमः । ॐ षं विस्फुलिङ्गायै नमः । ॐ सं सुश्रियै-
 नमः । ॐ हं सुरूपायै नमः । ॐ ङं कपिलायै नमः । ॐ क्षं
 हव्यवाहनायै नमः । इत्यभ्यर्च्य प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा । अनन्तरं ॐ
 कं सृष्ट्यै नमः । ॐ खं ऋद्ध्यै नमः । ॐ गं स्मृत्यै नमः । ॐ घं मेघायै
 नमः । ॐ ङं कान्त्यै नमः । ॐ चं लक्ष्म्यै नमः । ॐ छं द्युत्यै नमः ।
 ॐ जं स्थिरायै नमः । ॐ झं स्थित्यै नमः । ॐ बं सिद्ध्यै नमः ।
 अंनम इत्यादिप्रकारेण संपूज्य प्रत्येकं प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा अनन्तरं ।
 ॐ टं जरायै नमः । ॐ ठं पालिन्यै नमः । ॐ डं शान्त्यै नमः ।
 ॐ ढं ऐश्वर्यै नमः । ॐ णं कृत्यै नमः । ॐ तं कामिकायै नमः ।
 ॐ थं धरदायै नमः । ॐ दं हादिन्यै नमः । ॐ धं प्रीत्यै नमः ।
 ॐ नं दीर्घायै नमः । इति जलादिभिः संपूज्य प्रत्येकं प्राणप्रतिष्ठां च

कृत्वा । आसां प्रत्येकं-प्रतद्विष्णुः स्तवते वीर्येण भृगो न भीमः कुचुरो
 गिरिष्ठाः । चस्योरुर्षु त्रिपु विक्रमणेज्वधिक्षियन्ति मुर्वनानि विश्वा ।
 इति पठित्वा ऋचमावाहयामीत्यावाह ऋचं पूजयामीति पूजयित्वा
 ऋचः प्राणा इह प्राणाः इत्यादिप्रकारेण प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा ।
 अनन्तरं ॐ पं तीव्रायै नमः । ॐ फं रौद्रायै नमः । ॐ वं यद्रायै-
 नमः । ॐ भं निद्रायै नमः । ॐ मं तन्द्रायै नमः । ॐ यं क्षुधे नमः ।
 ॐ रं क्रोधिन्यै नमः । ॐ लं क्रियायै नमः । ॐ वं उल्फायै नमः ।
 ॐ शं मृत्यवे नमः । इत्यादिप्रकारेण जलादिभिः संपूज्य प्रत्येकं ज्य-
 म्यकं यजामहे—इति ऋचं पठित्वा ऋचमावाहयामीत्यावाह प्राणप्र-
 तिष्ठां च कृत्वा । अनन्तरं ॐ पं पीतायै नमः । ॐ सं श्वेतायै नमः ।
 ॐ हं अरुणायै नमः । ॐ ॐ असितायै नमः । ॐ क्षं अमन्तायै नमः ।
 इत्यादिप्रकारेण प्रत्येकमावाह्य संपूज्य प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा ।
 प्रत्येकं गायत्री च पठित्वा संपूज्य प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा ।
 अनन्तरं ॐ अं निवृत्त्यै नमः । ॐ आं प्रतिष्ठायै नमः । ॐ इं
 विद्यायै नमः । ॐ ईं शान्त्यै नमः । ॐ उं इन्धिकायै नमः । ॐ ऊं
 दीपिकायै नमः । ॐ ऋं रेचिकायै नमः । ॐ ॠं माविफायै नमः ।
 ॐ ऌं सूहमायै नमः । ॐ ॡं असूहमायै नमः । ॐ एं मृडायै नमः ।
 ॐ ऐं ज्ञानायै नमः । ॐ औं अमृतायै नमः । ॐ औं आप्यायिन्यै
 नमः । ॐ अं व्यापिन्यै नमः । ॐ अः व्योमरूपायै नमः । इत्यादि-
 प्रकारेणावाह्य संपूज्य प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा प्रत्येकं ॐ विष्णुर्षोर्नि
 कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिशतु । भासिचतु प्रजापतिर्घोवा गर्भ
 दधातु ते । इति पठित्वा ऋचमावाहयामीत्यावाह्य संपूज्य ऋचः
 प्राणा इह प्राणा इत्यादि प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा चतुर्नेषतिमब्रान्

शङ्खजले मूलमन्त्रमुच्चारयन्कलशे निक्षिपेत् । अनन्तरमश्वत्यादि-
 कोमलपद्मैः इन्द्रवह्नीसमानद्वैः सुरतृपिया कुम्भमुखे निधाय
 वेष्टयेत् । नूतनसूक्ष्मवासोभ्यां च शेषमपि साक्षतं सफलं रजतादि
 यथालाभं सुरद्रुमफलबुद्ध्या । पुनः कलशगतदेवं साङ्गं सावरणं
 साध्यमन्त्रानुरूपतः संकलीकृत्य च गुरुरूपचारान्समाचरेत् नैवेद्यान्तान्
 तत्तन्मुद्रासहितान् ॥ मुद्राश्च—आवाहन—स्थापन—संनिधापन—संनि-
 रोधन—अवगुण्ठन—संकलीकरण—अमृतीकरणाद्याः । ततो नैवेद्यम-
 नुद्धृत्य होमकर्मसमारभेत् ॥ ॥ संकलीकरणन्यासः ॥ कथं संक-
 लीकरणन्यासः । उपलिप्य कुण्डं स्वासन उपविश्य आचान्तः प्राणा-
 नायम्य न्यासपूर्वकं स्वगृहोक्तप्रकारेण पट्टरेखा विलिखेत् । अथवा
 पट्टकोणं घृत्तं त्रिकोणं वा विलिख्य तत्र ऋतुमती शिवां शिवेना-
 धिष्ठिता सकलजगन्मयीं शक्तिं विचिन्त्य दीक्षाद्भूतहोमं करिष्ये इति
 संकल्पपूर्वकं तद्योनौ मणिभवगृहोच्छ्रितमेव वह्निं तारमुच्चारयन् स्वा-
 भिमुखं क्षिपेन्मन्त्रिवरः । ततः—किञ्चित्पिङ्गललोहिताश्च सर्वकर्माणि
 साधयसाधय हनहन दहदह पचपच स्वाहेति मन्त्रेणाग्निं प्रज्वाल्य ।
 अग्निं प्रज्वलितं वन्दे जातवेदं हुताशनम् । सुवर्णवर्णमनलं समिद्धं
 विधतोमुखम् । इत्युपस्थाय । ॐ श्र्यं पद्मरागायै नमः । इति लिङ्गे
 न्यसेत् । ॐ श्र्यं सुवर्णायै नमः इति गुदे । ॐ श्र्यं भद्रलोहितायै-
 नमः इति मूर्धनि । ह्र्यं श्यामायै नमः इति आस्ये । ॐ ल्यं श्वेतायै
 नमः इति नासिकायाम् । ॐ ल्यं धूमिन्यै नमः इति नेत्रयोः । ॐ
 श्र्यं कराल्यै नम इति सर्वाङ्गेषु सप्तजिह्वा विन्यस्य । ततः
 सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः । ॐ स्वस्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा । ॐ
 वत्तिष्ठ पुरुषाय शिखायै वषट् । ॐ धूमन्यापिने कवचाय हुं । ॐ

सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ धनुर्धराय अस्त्राय फट् । इति
 तत्तत्स्थानेषु पङ्क्त्यासं कृत्वा बह्वेरपि तदनन्तरं पङ्क्तं । ॐ अग्नये
 जातवेदसे नम इति मूर्ध्नि । ॐ अग्नये सप्तजिह्वाय नम इति वामांसे ।
 ॐ अग्नये हव्यवाहनाय नम इति वामपार्श्वे । ॐ अग्नये अश्वोदर-
 जाय नम इति वामकटिभागे । ॐ अग्नये वैश्वानराय नम
 इति लिङ्गे । ॐ अग्नये फौमारतेजसे नम इति दक्षिणकटिभागे ।
 ॐ अग्नये विश्वमुखाय नम इति दक्षिणपार्श्वे । ॐ अग्नये
 देवमुखाय नम इति दक्षिणांसे न्यसेत् । अष्टमूर्तीर्वह्नेरेवं विन्यस्य
 ततः परिसमूहनपरिस्तरणपरिषेकादिकं कृत्वा । ॐ वैश्वानरजातवेद
 इहावद् लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधयस्वाहा । इत्यनेन जलगन्धपु-
 ष्पभूपदीपनैवेद्यादिभिरग्निं संपूज्य जिह्वामञ्जैर्जिह्वाः संपूज्य अङ्गमञ्जै-
 रङ्गानि मूर्तिमञ्जैर्मूर्तीः संपूज्य वक्ष्यमाणक्रमेण बर्हिं ध्यायेत् ।

॥ अग्निध्यानम् ॥ दक्षिणाधः करमारभ्य प्रादक्षिण्येन वरदशक्ति-
 स्वस्तिकाभयसहितं चतुर्बाहुं त्रिनेत्रमरुणजटावद्धमौलिं शुभ्रवस्त्रमरुणं
 सर्वालंकारभूषितं अम्भोजसंस्थं बर्हिं ध्यायेत् । जिह्वा ज्वालारुचो
 ज्ञेया वरदाभयहस्तकाः स्वस्वनामसदृक्षाः । अङ्गानि मूर्तयश्च शक्ति-
 स्वतिकहस्ता ध्यातव्याः अनन्तरमाज्यसंस्कारान्तं कर्म स्वगृहोक्त-
 प्रकारेण कृत्वा तेनाज्येन सुचा व्याहृतिमिर्व्यस्ताभिः समस्ताभिर्हुत्वा
 ॐ वैश्वानराय जातवेद इहावहेति पूर्वोत्तमधेण त्रिभिर्हुत्वा अन-
 न्तरं बह्वेर्गर्भाधानपुंसवनसीमन्तजातकर्मनामकरणनिष्कमणान्नप्राश-
 नचौलोपनयनप्राजापत्यसौम्यामेयवैश्वदेवताख्यानि वेदप्रतानि च-
 त्वारिसमावर्तनविवाहान्तानि धीष्येतानि प्रलोकं साधयन् प्रणवेनाष्टा-
 चाहुतीराज्येन जुहुयात् । पुनर्जिह्वामञ्जैरङ्गमञ्जैर्मूर्तिमञ्जैश्च प्रत्येकमेकैक-

वारमात्रेण स्वस्वनामपूर्वकं चतुर्थाननोन्वैर्हुत्वा मध्यस्थायं जिह्वायां
 महागणपतिमन्त्रेण वक्ष्यमाणप्रकारेण दशाहुतीहुत्वा । यथा—ॐ
 स्वाहा १ । ॐ श्रीस्वाहा २ । ॐ श्रीहीस्वाहा ३ । श्रीहीहीस्वाहा
 ४ । ॐ श्रीहीहीग्लौंस्वाहा ५ । ॐ श्रीहीहीग्लौंगंस्वाहा ६ । ॐ
 श्रीहीहीग्लौंगं गणपतयेस्वाहा ७ । ॐ श्रीहीहीग्लौंगं गणपतये-
 ष्वरवरदस्वाहा ८ । ॐ श्रीहीग्लौंगं गणपतयेवरवरदसर्वजननेस्वाहा
 ९ । ॐ श्रीहीहीग्लौंगं गणपतयेवरवरदसर्वजननेवशमानयस्वाहा
 १० । इत्थं दशाहुतीहुत्वा पुनः समस्तेन चतुर्वारमात्रेण जुहुयात् ।
 पुनः साध्यमन्त्रेण पञ्चविंशतिवारान्हुत्वा पुनश्च महाव्याहृतिभि-
 हुत्वा । महाव्याहृतयश्च—ॐ भूरभ्ये च पृथिव्यै च महते च
 स्वाहा । ॐ भुवो वायवे चान्तरिक्षाय च महते च स्वाहा । ॐ
 स्वरादित्याय च दिवे च महते च स्वाहा । ॐ भूर्भुवः स्वश्चन्द्रमसे
 च नक्षत्रेभ्यश्च दिग्भ्यश्च महते च स्वाहा । पुनर्ब्रह्मार्पणमनुना एका-
 माज्याहुतिं हुत्वा । इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाप्रत्स्वप्न-
 सुपुत्यवस्थामु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिभा
 यत्स्मृतं यत्प्रोक्तं यद्रुतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा । इति
 ब्रह्मार्पणमनुः । अनन्तरं—पूर्णाहुतिमुत्तमां जुहोति । सर्वं वै
 पूर्णाहुतिः । सर्वमेवाप्नोति । अर्थो इयं वै पूर्णाहुतिः । अस्यामेव
 प्रातिष्ठति । इत्यनेन पूर्णाहुतिं हुत्वा परिपेचनपूर्वकं होमं समाप्य
 अग्निमात्मन्यारोप्य देशिकः पश्चान्मण्डले बलिमाहरेत् । पयोऽम्भसा
 राशिनक्षत्रतिथिकरणादीनां चतुर्थानमोन्तैः स्वस्वनामभिर्मन्त्रैर्बलिर्न-
 मम इति प्रत्येकं । अथवा सर्वाभ्यः परिवारदेवताभ्यो बलिर्नमम
 इति वा । ततो नैवेद्यमुद्भृत्य पूर्ववद्ब्रन्धादिभिः परिपूज्य । मुखवा-
 सादिकं दत्त्वा दण्डवत्प्रणमेद्भुवि । इति ।

होमद्रव्यमानम् ।

प्रसङ्गादन्यदपि किञ्चिन्निरूप्यते होमद्रव्याणां परिमाणादि प्रकृतोपयोगितया । घृतं कर्पमात्रम् । शुक्तिमात्रं पयस्तत्समं मधु पथ्यगव्यमपि । हुग्धान्नमक्षमात्रम् । दधि प्रसृतिमात्रम् । लाजाः स्युर्मुष्टिसंमिताः । तापत्युधुकाः सक्तयः । गुडं पलार्धमानम् । शर्करापि । भासारधमन्नम् । शङ्खुः पर्वावधिः । एकैकं पत्रपुष्पाणि तथा अपूपा अपि कदल्यादिफलानि च । मातुलुङ्गं चतुःस्रण्डं पनसं दशया विदुः । अष्टधा नारिकेलं स्यान्निस्रण्डं वित्त्वमुच्यते । तथैवोर्वारुकमपि । फलान्यन्यान्यखण्डानि समिधः स्युर्दशाङ्गुलाः । दूर्वात्रयं समुद्दिष्टं गुडूची चतुरङ्गुला । घ्रीहिमापयवमुद्गकोद्रवगोधूमकलमा अपि मुष्टिमात्रकाः । तण्डुलास्तदर्धे । तिलसर्पपाशुलुकमात्राः । शुक्तिमात्रं लवणं । मरीचान्यपि विंशतिः । गुग्गुलं बदरमात्रं रामठं च तत्समम् । घन्दनागुरुकर्पूरकुङ्कुमानि तिनित्नीवीजमानानि समुद्दिष्टानि देशिकैः । इति होमद्रव्यप्रमाणम् ॥ ॥ द्रव्यभेदेनाग्निध्यानभेदः ॥ वैश्वानरं स्थितं ध्यायेत्समिद्धोमे तु देशिकः । शयानमाज्यहोमे तु निषण्णं शेषस्तुपु ॥ अस्थान्तर्जुह्याद्बहेः सर्वहोमेषु देशिकः । कर्णहोमे भवेद्भ्याधिर्नेत्रेऽन्धत्वं च जायते ॥ नासिकायां मनःपीडा मस्राफे घनसंक्षयः । स्वर्णसिन्दूरवाडार्ककुङ्कुमशौद्रसनिभः ॥ सुवर्णैरेतसो वर्णाः शोभनः समुदाहृतः । भेरीवारिदहस्तीन्द्रध्वनिर्बहेः शुभावहः ॥ नागचम्पकपुंनागपाटलीयूधिकानिभः । पद्मेन्दीवरकछारसर्विर्गुगुलसंनिभः ॥ पावकस्य शुभो गन्धः..... । प्रदक्षिणास्त्वक्तकम्पाश्छत्राभाः शिखिनः शुभाः ॥ शुभरा यजगान्त्य राक्ष्त्रापि विशेषतः । कुन्देन्दुघवलो भूमो बहेः श्रेष्ठः शुभावहः ॥

कृष्ण कृष्णगतेर्वर्णो यजमान विनाशयेत् । श्वेतो राष्ट्रं निहन्त्याशु
 वायसस्वरसनिभः ॥ रुरस्वरसमो बहेर्ध्वनिः सर्वविनाशकृत् ।
 भूतिगन्धो हुतमुनो होतुर्दुःखप्रदो भवेत् ॥ छिन्नवृत्ता शिरसा कुर्या-
 न्मृत्यु धनपरिक्षयम् ॥ शुरुपक्षसमो धूम पारानतसमप्रभः । हानिं
 तुरगजातीनां गवा च कुरुतेऽचिरात् ॥ एषविधेषु दोषेषु प्रायश्चि-
 त्ताय देशिकः ॥ मूलेनाज्येन जुहुयात्पञ्चविंशतिराहुती ॥ इदानी-
 मत्र विस्तरभयादुपरम्बते ॥ ॥ होमामावेऽनुरल्पः ॥ होमा-
 भावेऽथवा पुष्पैः पूरयित्वाञ्जलिं इष्टदेवताप्रीत्यै दद्यान्मूलमन्त्र
 मुच्चारयन् । ततोऽन्यमण्डले शिष्यमुपवेश्य यथाविधि । नङ्गसु
 पञ्चवायेषु सार्धं विप्राशिषा गुरु ॥ विधिवत्कुम्भमुद्धृत्य तत्क्षपल्-
 वान्तर्हितशिरसः सुरसः सुस्विरः सुनियतः प्राञ्जुरोपविष्टः देवतामनुस्म-
 रन्गुरु शिष्यमभिपिञ्चेत् यथार्यवत्प्रतिलोममातृकां प्रजपन् तथैव
 मूलमन्त्रमपि । अनन्तरं गुरुणाभिषिक्तः शिष्यो वारासीं परिधाय
 आचम्य च स्वल्पकृतो नमस्कृत्य गुरुं तस्मै यथाशास्त्रं दक्षिणां दत्त्वा
 निविश्य गुरुसनिधौ पूर्वाभिमुखो मौनी भवेत् । ततः सुदेशिकः
 शिष्यः समवहिनः दत्तदक्षिणं दिव्यदृष्ट्या विलोक्य तस्मिंश्च पर-
 देवतामावाह्य सकलीकृत्य तयोरैक्यं धिया स्मरन् गन्धपुष्पागौरल-
 कृत्य तस्मै विद्यां यथावदद्यात् । ऋष्यादिध्यानपूर्वकं मात्रं दक्षि-
 णकर्णदेशे त्रिशो बदेत् । गुरोर्लब्धा विद्या पुनर्जपेत् शिष्यस्तत्स-
 निधावेव शतावधि । अथवाष्टाविंशतिवारं गुरुदेवतामन्त्राणामैक्यं
 सभाप्रयन् । प्रणमेदण्डवद्भूमौ स गुरुं देवतात्मकम् । तथाच
 तत्पादपद्मं निजमूर्धनि योजयेत् । शरीरमर्धं प्राणाश्च सर्वं तस्मै
 निवेदयेत् । अथवा गन्धपुष्पाद्यैर्वस्त्रालकाराद्यैश्च गुरुं सप्रीणयेत्

वित्तशाठ्यं विना । - ततःप्रवृत्ति कुर्वीत गुरोः प्रियमनन्यधीः ।
 ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां दद्याद्यथावित्तं विशालधीः ॥ ब्राह्मणांस्त-
 र्पयेत्पश्चाद्दक्षिणाभिर्यथेच्छया ॥ संक्षेपतोऽसौ विधिवच्च दीक्षा
 क्रियावती लोकहिताय पुण्या । ददाति पुंसानिह दिव्यभावं क्षिणोति
 पापानि भयेच्च दीक्षा ॥ वेधादिदीक्षाप्रकारश्च तन्मान्तरेऽनुसंधातव्यः
 संप्रहाधिकारादिह नोक्त इत्यदोषः ॥

इति धीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीरामभारतीश्रीचरणपूज्य-
 चरणशिष्यस्य भगवत्त्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ
 मन्त्ररत्नमञ्जूपायां दीक्षापटलः ॥ १ ॥

अथ द्वितीयः सपर्यापटलः ॥ २ ॥

रत्नाकरसहस्रेषु गम्भीरेषु सुगोपितान् । तन्मान्तरेषु सर्वेषु
 देशिकेन्द्रैः प्रयत्नतः ॥ तानादाय यथान्यायं स्थाप्यन्तेऽत्र मयाधुना ।
 त्रिविक्रमज्ञयतिना देशिकेन्द्रेण धीमता ॥ मञ्जूपाख्ये हि तन्नेऽस्मिन्-
 नमूतान्महामनून् । साङ्गांस्तथा सावरणान्प्रयोगसहितानपि ॥ विदुषां
 कौतुकार्थं च बालानां हितकाम्यया ॥ ॥ अर्थकाक्षरगणपति-
 विधानम् ॥ तत्र प्रथमं गणपत्यानां विधानमुपवर्ण्यते ॥ ॐ गं
 इत्येकाक्षरगणपतिमन्त्रस्य गणकक्रपि निचृच्छन्दः गणपतिर्देवता
 इष्टार्थे विनियोगः । दीर्घभाजा वीजेनाङ्गक्रिया मता । ॐ गां
 हृदयाय नमः । गी शिरसेस्वाहा इत्यादि । ध्यानम् ॥ रक्तौ
 रक्ताङ्गरागांशुककुसुमयुतस्तुन्दिलञ्चन्द्रमौलिनेत्रैर्युक्तस्त्रिनिर्वात्मनकर-
 चरणो धीजपूरात्तनासः । हस्ताप्राकृष्ट(कृत्)पाशाङ्कुशरदवरदो
 नागवज्रोऽहिभूपो देवः पद्मासनो नो भवतु नतसुरो भूतये विघ्न-

राजः ॥ एवं ध्यात्वा यजेदेवं मानसैः कुसुमैः शुभैः । हृत्पद्मे सर्व-
 सिद्धार्थं पश्चाद्वाह्ये प्रपूजयेत् ॥१॥ मानसैः कुसुमैरर्चा सात्विकी सा
 शुभा मता । अनिर्मात्या परा शुद्धा मोक्षदा सिद्धिदा शुभा ॥ २ ॥
 तस्मात्सर्वप्रयत्नेन मानसं यजनं श्रुवम् । आदावेव प्रकर्तव्यं पश्चाद्-
 व्यैस्तु विस्तरैः ॥३॥ एवं ध्यात्वा दीक्षितः प्रजपेद्दशचतुष्टयं तद्दशांशं
 जुहुयाद्द्वयमाणद्रव्यैः । मोदकपृथुरुजासक्तिवधुनारिकेलतिलरु-
 दलीफलानि द्रव्याणि । साधारणधर्मादियुक्ते पीठे । कथम् । आग्ने-
 यादिकोणेषु धर्मज्ञानपैराग्न्यैश्वर्यादयश्चतुर्थानिमोन्ताः पूज्याः । ततः
 पूर्वादिदिक्षु अधर्माऽज्ञानाऽवैराग्याऽनैश्वर्यादयस्तथैव पूज्याः । अन-
 न्तरं मध्ये पद्मस्य कर्णिकायां आधारशक्तिः पूर्मानन्तराहृष्टिवीर-
 न्दमूलनालपत्रकेसरकर्णिका—सूर्यसोमबह्निमण्डलसत्परजसमोगु-
 णाश्चात्मान्तरात्मपरमात्मविज्ञानात्मादीन्स्वस्वमीजाह्वान्यजेत् । तत-
 स्तीप्राग्वालिनीनन्दाभोगदाकामरूपिण्युग्रातेजोवतीसत्याविप्रविना-
 शिनीति नव शक्तयः पूर्वादिऋमेणाष्टसु दिक्षु यथाक्रमं संपूज्याः । पश्चा-
 त्सर्वशक्तिरुमलासनाय नमः इति पीठं संपूज्य तन्मध्ये मूलमन्त्रेण
 देवतामावाह्य पूर्वादिचतुर्दिक्षु गणाधिपं गणेशानं गणनायकं गणत्रीढं
 प्रणवपूर्वकस्वस्वनामभिश्चतुर्थानिमोन्तैर्यजेत् । केसरेष्वङ्गदेवताः पूर्वा-
 दिपत्रमध्येषु वक्रतुण्डं एकदन्तं महोदर गजाननं लम्बोदरं विकटं
 विघ्नराजं धूम्रवर्णं यजेत् । पूर्ववत्पत्राग्नेषु ब्राह्मीमाहेश्वरीकौमारीवै-
 ष्णवीवाराहीन्द्राणीचामुण्डामहालक्ष्मीःश्यामा मातरः । तत इन्द्राद्या
 लोकपालाः पूज्याः । तत उक्तध्यानपूर्वके उक्तसंख्यारूपे कृते होमे
 च मन्त्रः सिद्धो भवति नान्यथेति । ततः प्रयोगानभीष्टान्कुर्वीतोक-
 विधानतः । तर्पयेत्सलिलैः शुद्धैः प्रातर्देवं गणाधिपम् ॥ चतुश्चत्वारि-

शदधिकं चतुःशतमतन्द्रितः । प्राप्नुयान्मण्डलादवांगनीद्वादधिकं नरः ।
 नारिकेलैः कृतो होमश्चतुर्ध्यां श्रीप्रदो भवेत् । सतिलैस्त्वण्डुलैर्होमो
 लक्ष्मीवश्यप्रदो भवेत् ॥ लाजैस्त्रिमधुरोपेतैश्चतुःसहस्रहोमः कन्यां
 प्रयच्छेत् । अनेनैव विधानेन कन्या वरमथाप्नुयात् ॥ इन्द्रा विलोडि-
 तैर्लोणैर्होमो निशि चतुर्विंशत् । संवादं कुरुतेऽवश्यं तथान्यदपि
 मन्त्रिणः । इत्यादि संभवेत्सर्वं संग्रहादिह नोक्तम् ॥ इत्ये-
 काश्ररगणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ हेरम्बमनुविधानम् ॥ अथ
 हेरम्बमनुं बह्ये चतुरक्षरसंज्ञकम् । ॐ गूंनमः । ऋष्याथाः प्रागी-
 रिता एव । गांर्गीगूं इत्यादि प्रकारेण षडङ्गन्यासः ॥ ॥ अथ
 ध्यानम् ॥ मुक्ताकाश्वननीलकुन्दपुसृणच्छायैस्त्रिनेत्राश्वितैर्नागास्यै-
 र्हरिवाहनं शशिधरं हेरम्बमर्कप्रभम् । दत्तं दानममीतिगोदकरदानञ्जं
 शिरोक्षात्मिकां मालां मुद्गरमङ्कुशं त्रिशिखकं दोर्मिर्दधानं भजे ॥
 लक्षत्रयं जपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुयात्ततः । पूर्वेस्ति पीठे पश्चवक्त्रं
 दशभुजं हेरम्बमर्चयेत् । ॐ हुंहुं महासिंहासनाय हेरम्बाय नम इत्य-
 नेनासनं दत्त्वा ॐ गं अनेनावाहयेत् पूजयेद्ब्रह्मपुष्पाद्यैः पश्चादङ्गाव-
 रणं बाह्ये लोकपालान्यजेत् । वदस्त्राप्येवमभ्यर्च्ये यथाप्रकारं ध्यानपू-
 वकमादरात् । ततस्तु सिद्धे मन्त्रेऽस्मिन्साधयेद्विष्टमात्मनः । मोदकैर्जु-
 हुयात्पुष्पां चतुःसहस्रं चतुःशतं वा । अष्टम्यां कुमुदैः । चतुर्दश्या-
 मपूर्पैर्जुहुयाद्विष्टसिद्धये । एभिरेव द्रव्यैः पर्वदिने होमः सर्वकामप्रदो
 भवेदयत्रेण ॥ इति हेरम्बमनुविधानम् ॥ ॥ अथ सुब्रह्मण्यमनु-
 विधानम् ॥ अथ सुब्रह्मण्यार्यो मनुः कार्तिकेयस्याभिधीयते । ॐ
 वचस्सुवे नमः । वकारेण दीर्घभाजा मङ्गक्रिया ॥ ॥ अथध्या-
 नम् ॥ सिन्दूरारुणमिन्दुकान्तिवदनं केयूरहारादिभिर्दिव्यैरानरणैर्वि-

भूपिततनुं स्वर्गस्थसौख्यप्रदम् । अम्भोजाभयशक्तिकुक्कुटधरं रक्ताङ्ग-
रागांशुकं सुव्रह्मण्यमुपास्महे प्रणमतां भीतिप्रणाशोद्यतम् ॥ लक्ष्मेकं
जपेन्मन्त्रं साज्यान्नहविषा ततः । दशांशं जुहुयादन्ते ब्राह्मणानपि भोज-
येत् ॥ धर्मादिकल्पिते पीठे वह्निमण्डलपश्चिमे । पूजयेद्विधिना देवमु-
पचारैर्यथोदितैः ॥ केसरेष्वङ्गपूजा स्यात् । पत्रमध्येषु जयन्तं आप्रि-
वेश्यं कृत्तिकापुत्रं भूतपतिं सेनान्यं गुहसंज्ञकं हेमशूलं विशारदाख्यं
शक्तिवज्रधरं तथा । दिग्दलेषु पूर्वादिषु देवसेनापतिं विद्यां मेधां वज्रं ।
विदिग्दलेषु शक्तिकुक्कुटौ मयूरद्विपौ पत्राद्येषु यजेत्सुधीः । तद्वाद्ये
लोकेश्वराः तदस्त्राणि च पञ्चथां संप्रीणयेद्देवं स्वादुभिर्भक्ष्यभोज्यकैः ।
पूजयेद्देवतायुद्ध्या कुमारान्ब्रह्मचारिणः । पूजितस्तु स देवोऽपि संतानं
विजयं वीर्यं राज्ञामायुःश्रियं यशः प्रदद्यात् साधकस्य सुव्रह्मण्यः
सुरार्चितः ॥ इति सुव्रह्मण्यमनुविधानम् ॥ ॥ अथ क्षिप्रगणपतिवि-
धानम् ॥ अथ क्षिप्रगणपतिं निरूपयामः ॥ ॐ गं क्षिप्रप्रसादनाय
नमः ॥ गणको मुनिराख्यातो विराट्छन्द उदाहृतम् । तादृशो विघ्न-
राजोऽत्र देवतापि समीरिता ॥ दीर्घयुक्तेन बीजेन षडङ्गानि प्रकल्प-
येत् ॥ ॥ अथ ध्यानम् ॥ पाशाङ्कुशौ कल्पलतां विषाणं दधत्स्व-
तुण्डाद्विध्वजपूरः । रक्तस्त्रिनेत्रस्तरुणेन्दुमौलिर्हारीज्वलो हस्तिमुखो-
ऽवताह्वः ॥ लक्षं जपेज्जपस्यान्ते जुहुयाद्युतं तिलैः ॥ मधुरत्रितयै-
र्द्रव्यैरथवाष्टभिरीरितैः ॥ एकाक्षरोदिते पीठे वक्ष्यमाणविधानतः ।
पूजयेद्ब्रह्मण्युष्पाद्यैर्धूपदीपैर्गजाननम् । अङ्गानि पूर्वमभ्यर्च्य विघ्नानष्टौ
यजेत्ततः । विघ्नं विनायकं वीरं शूरं वरदमेव च । इभवत्कं चैकरदं
लम्बोदरमनन्तरम् ॥ पत्रामेषु ब्राह्म्यादिमाष्टगणं पश्चाद्भोकपालान्,
तदस्त्राणि च तत्परम् । एवं संपूज्य देवेशं साधयेत्स्वमनोरथान् ।

आज्यात्रैर्जुहुयान्नित्यमन्नवान्वत्सराद्भवेत् ॥ पायसेन कृतो होमः
समप्रां श्रियमावहेत् । आज्यहोमेन वशयेत्प्राणिनः सकलान्मुधीः ॥
नालिकेरफलं पक्वं लोष्टवर्चसमन्वितम् । जुहुयात्प्रत्यहं मन्त्री
वाञ्छितं मण्डलाद्भवेत् ॥ जुहुयादष्टभिर्द्रव्यैर्मधुरत्रयसंयुतैः । वशये-
त्पार्थिवान्सर्वास्तत्पत्नीरपि निश्चयः ॥ दिनादिषु चतुश्चत्वारिंशद्वारं
विघ्नराजस्य मस्तके शुभोदकैस्तर्पयेत् श्रीप्रसिद्धये ॥ पाशाङ्कुशौ कल्प-
लतां स्वदन्तं करैर्यहन्तं कनकाद्रिकान्तम् । सोपानपङ्कथा दिननाथवि-
म्बादाद्यान्तमम्भोजगर्तं विचिन्त्य ॥ प्रागुक्तमन्त्रसंश्लेषप्रयोगान्मनु-
नामुना । तेनास्मिन्नथवा श्लोकाङ्कुर्यान्मन्त्री विधानवित् ॥ इति
क्षिप्रगणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ शक्तिगणपतिविधानम् ॥ इदानीं
शक्तिगणपतिं यथावद्वक्ष्ये । ॐ ह्रीं गं ह्रीं वशमानयस्वाहा ॥
ऋष्याद्याः पूर्वोक्ताः । अङ्गकृप्तिः पादैर्भवेत् । एकेनादौ त्रिमिर्द्वाभ्यां
समस्तेनास्त्रमारतम् । अङ्गकृप्तिरियं मता ॥ ॥ ध्यानम् ॥ हस्तैर्वि-
भ्रतमिन्दुरण्डवरदौ पाशाङ्कुशौ पुष्करस्पृष्टस्वप्रमदावराङ्गमनयाश्लिष्टं
ध्वजामस्पृशा ॥ श्यामाङ्गया विधृताञ्जया त्रिनयनं चन्द्रार्धचूडं
जपारक्तं हस्तिमुखं स्मरामि सततं भोगातिलोलं भजे ॥ लक्षत्रयं जपे-
न्मन्त्रमिक्षुलण्डैर्दशांशतः । अपूपैराज्ययुक्तैर्वा जुहुयान्मन्त्रसिद्धये ॥
स्वगुरुं धनधान्याद्यैः प्रीणयेत्प्रीतमानसः । पूजा पूर्ववदादिष्टा
ततः कार्याणि साधयेत् ॥ हुत्वा पूर्वैश्च 'मधुरत्रयाक्तैर्वशयेन्नृपान् ।
चतुर्ध्यां नालिकेरेण महतीं श्रियमभुते ॥ लघुनैर्मधुसंयुक्तैर्वशयेद्व-
निताजनम् ॥ इति शक्तिगणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ द्वादशाक्षर-
गणपतिविधानम् ॥ अथ द्वादशाक्षरगणपतिविधानं वच्मि । ॐ ह्रीं
गं ह्रीं महागणपतये स्वाहा । पूर्वोक्ता एव ऋष्याद्याः । तदङ्गविधि-
रुच्यते । पञ्चमिर्मन्त्रवर्णैः समस्तेन च तद्विदुः ॥ ॥ ध्यानम् ॥

मुक्तागौरं मदगजमुखं चन्द्रचूडं त्रिनेत्रं हस्तैः स्वीयैर्दधतमरविन्दा-
 कुशौ रत्नकुम्भम् । अङ्कस्थायाः सरसिजरुचेस्तद्भुजालम्बिपाणेर्देव्या
 योनौ विनिहितकरं रत्नमौलिं भजामः ॥ लक्ष्मेकं जपेन्मन्त्रमपूपैस्त-
 द्दशांशतो जुहुयात् । पूर्वोक्तेपीठे यजेत् । हुत्वेक्षुखण्डैर्मतिमात्रज्य-
 श्रियमवाप्नुयात् । नारिकेलफलैस्तद्भद्रम्भापकफलैस्ततः ॥ वशयत्यखि-
 ल्लोकान्पृथुकैः शर्करान्वितैः । वशं नयति राजानं सक्तुभिर्ब्राह्मणा-
 न्शुभैः ॥ पृतहोमेन धनवान्जायते नात्र संशयः ॥ इति द्वादशाक्षर-
 गणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ पञ्चिंशत्यक्षरगणपतिविधानम् ॥ तत्र
 च ॐ ह्रीं विरिविरिगणपतिवरवरद सर्वलोकं मे वशमानयस्वाहा ॥
 अस्य गणकऋषिः । गायत्रीछन्दः । विरिगणपतिर्देवता । मायाद्यैर्म-
 न्त्रपादैरङ्गविधिः । चतुश्चतुः पञ्चपञ्च पुनरपि पञ्चद्वाभ्यां च
 विभक्तैः ॥ ॥ अथ ध्यानम् ॥ सिन्दूराभभिभाननं त्रिनयनं हस्तेषु
 पाशाङ्कशौ विभ्राणं मधुमत्कपालमनिशं सार्धेन्दुमौलिं भजे । पुष्या-
 श्रित्तनुं ध्वजाप्रकरया पद्मोद्भवस्तया तद्योन्याहितपाणिमात्रवमु-
 त्पात्रोद्भवस्तपुष्करम् ॥ चतुर्लक्षं जपेन्मन्त्रं मध्वाक्षैरष्टद्वयैर्हुनेन् ।
 प्रागुदीरितैरुपचारैः पूजयेत्प्रागुक्तपीठे यथाविधि । मिथुनावृत्तिराधा-
 स्वादामोदायैदिगम्बरैः । अनन्तरमङ्गैर्मातृभिस्तदनन्तरम् । ततो लोक-
 पालैस्तदक्षैश्च । इति सिद्धमनुर्मन्त्री प्रकुलैः कमलैः शुभैः । वशमायान्वित
 मनुजास्तण्डुलैस्तिलमिश्रितैः । हुत्वा श्रियमवाप्नोति । मधुरत्रितयैर्लो-
 णैर्वशं नयति पार्थिवान् । भक्ष्यभोज्यादिकं हुत्वा त्वमीष्टाननुसाधयेत् ॥
 इति विरिगणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ महागणपतिविधानम् ॥
 महागणपतिं वक्ष्ये सर्वकामार्थसिद्धये । प्रणवश्रीशक्तिस्मरभूविप्रयी-
 जानि हेन्तं गणपतिं वदेन् ॥ वरान्ते वरदं पश्चात्सर्पजनं मे वश-

मानय ठद्वयम् । अष्टाविंशत्यक्षरोऽयं महागणपतेर्मनुः ॥ गणकोऽस्य
 ऋषिश्चण्डो गायत्री निचृदन्विता । महागणपतिः प्रोक्तो देवो भुव-
 नवन्दितः ॥ पद्मत्रीजस्वस्वत्रीजेन दीर्घभाजाङ्गकल्पना । पूर्वनिक्षुर-
 ससिन्धुमध्यगं तं गजाननम् । नवरत्नमयद्वीपं कल्पवृक्षसमाकुलम् ।
 तन्मध्ये पारिजातं च सर्वर्तुपरिसेवितम् । तस्याधस्तान्महापीठं त-
 न्मध्ये मातृकाम्बुजम् । तत्कर्णिकायां पदकोणाधृतत्रिकोणं तन्मध्ये
 देवं स्मरेत् ॥ ॥ ध्यानम् ॥ हस्तीन्द्राननमिन्दुचूडमरुणच्छायं त्रिनेत्रं
 रसादाश्रिष्टं प्रियया सपद्मकरया स्वाङ्गस्थया संततम् । धीजापूरगदा-
 धनुस्त्रिशिखयुक् चक्राब्जपाशोत्पलव्रीह्यमस्त्रविपाणरत्नकलशान्हस्तैर्ध-
 हन्तं भजे ॥ गण्डपालीगलदानपूरलालसमानसान् । द्विरेफान्कर्ण-
 तालाभ्यां वारयन्तं मुहुर्मुहुः ॥ कराप्रधृतमाणिक्यकुम्भवक्रविनिः-
 स्तृतैः । रत्नयैः प्रीणयन्तं साधकान्मदविह्वलम् ॥ माणिक्यमुकुटो-
 पेतं रत्नाभरणभूषितम् । ध्यायन्मन्त्रं जपेन्मन्त्री चतुर्लक्षं समाहितः ॥
 चतुःसहस्रसंयुक्तं चत्वारिंशत्सहस्रकम् । दशांशं जुहुयाद्रव्यैरष्टाभि-
 मोदकादिभिः ॥ तर्पयेद्दिनशो विघ्नं प्रागुक्तेनैव यत्नना ॥ पूर्वोक्ते
 पूजयेत्पीठे विधिना गणनायकम् । त्रिकोणवाह्ये पूर्वादिचतुर्दिक्षु स-
 मर्चयेत् ॥ अमृत्यवित्स्ववृक्षाधःश्रियं श्रीपतिमर्चयेत् । पद्मयुग्मधरा-
 पद्या शङ्खचक्रधरो हरिः ॥ दक्षिणे षट्पृक्षाधो गौरी गौरीपतिं य-
 जेत् । पाशाङ्कुशधरा गौरी टङ्कशूलधरो हरः ॥ पश्चिमे पिप्पलस्वाधो
 रतिं रतिपतिं यजेत् ॥ रतिरत्पलहस्ताढ्या कोदण्डास्त्रधरः स्मरः ॥
 सौम्ये प्रियङ्गुवृक्षाधो मही पौत्रिणमर्चयेत् । शुक्रव्रीह्यमहस्ता भूर्गदा-
 चक्रधरः पतिः ॥ पदकोणेषु च संपूज्या आगोदाद्याः प्रियान्विताः ॥
 आगोदं सिद्धिसहितमङ्गकोणे समर्चयेत् । समृद्ध्या युक्तमभ्यर्च्य
 प्रमोदं बह्मिकोणके । समुत्तं कान्तिसंयुक्तमीशकोणे समर्चयेत् ॥

दुर्मुखं मदनावत्या यजेद्वरुणकोणके । विघ्नं मदद्रवायुक्तं कोणे नैशा-
 चरे यजेत् ॥ वायव्ये विघ्नकर्तारं द्वाविण्या सह संयजेत् । पाशा-
 कुशाभयामीष्टधारिणोऽरुणविघ्नहाः ॥ गण्डभित्तिगलदानपूरघातमु-
 खाम्बुजाः । विघ्नास्तत्रमदाः सर्वा मदापूर्णतलोचनाः ॥ एकहस्त-
 श्रुताम्बोजा इतरालिङ्गितप्रियाः । पट्कोणपार्श्वयोः पूज्यौ शङ्खपद्म-
 निधी क्रमान् । निजप्रियाभ्यां सहितौ सर्वाभरणभूषितौ । केसरेष्व-
 ङ्गपूजा स्याद्वाहवाद्याः पत्रमध्यगाः ॥ बहिर्लोकेश्वराः पूज्या वज्रा-
 दीनि ततः परम् ॥ इत्थं जपादिभिः सिद्धे प्रयोगान्स्वगनीयितान् ।
 साधयेदष्टभिर्द्रव्यैरन्यैर्वा कल्पचोदितैः ॥ पद्महोमेन भूपालांस्तत्प-
 त्नीरुत्पलैः शुभैः । होमेन कुमुदैर्विप्रांस्तथा पिप्पलसंभवैः । समिद्धरै-
 नैरपतीनुदुम्बरसमुद्भवैः । प्लाक्षैर्वैश्यान्वशयेत् । बटोद्भवैः शूद्रान् ।
 मधुना स्वर्णलाभः । गोदुग्धेन गोलाभः । आज्यहोमेन महती श्रियं
 लभेत् । दध्ना सर्वसमृद्धिः स्यादनैरन्नपतिर्भवेत् । कुसुम्भकुसुमैर्होमो
 वल्ललाभकरः परः ॥ अधुना तर्पणं ब्रह्मये सर्वकामफलप्रदम् ।
 श्रीशक्तिरतिभूलक्ष्मीः स्वर्वाजाढ्याः प्रियान्विताः ॥ प्रत्येकमादौ
 मूलेन चतुर्वारं प्रतर्पयेत् । महागणपतिं विद्वान्भक्त्या संतर्पयेत्ततः ॥
 आमोदादीन्स्वर्वाजाढ्यान्शक्तियुक्तांश्च तर्पयेत् । चतुर्वारं पृथङ्गौ
 शङ्खपद्मनिधी तथा ॥ नामादिबीजसहितौ तर्पयेत्स्वप्रियायुतौ ॥
 आवरणान्तराणामपीत्यन्ये । अन्तरा महागणपतिं स्वर्जीजेन मूलेन
 वा चतुर्वारं तर्पयेत् । इति रहस्यम् ॥ सपर्यां सम्यगुक्तात्र महागण-
 पतेः शुभा । सर्वकामफलप्राप्तिहेतुभूता महीयसी ॥

इति धीत्वरमहंसपरित्राजकाचार्यश्रीरामभारतीश्रीचरणपूज्यपाद-

शिष्यत्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्ररत्नमञ्जूषायां

द्वितीयः सपर्यापटलः ॥ २ ॥

अथ सोमसूर्याग्निमन्त्रस्तृतीयः पटलः ॥ ३ ॥

अथेदानीं चन्द्रमसो मसुरवाभिधीयते ॥ ॐ सों सोमाय नमः ॥ इति पडक्षरो मन्त्रः । ऋषिरुजो भृगुश्छन्दः पङ्क्तिः सोमोऽस्य देवता ॥ सांसीमित्यादिप्रकारेण पडङ्गकुम्भिः ॥ ॥ अथ ध्यानम् ॥ कर्पूरस्कटिकावदातमनिशं पूर्णेन्दुविम्बाननं मुक्तादाम-विभूपितेन धपुषा निर्मूलयन्तं तमः । हस्ताभ्यां कुमुदं वरं विदपतं नीलालकोद्भासितं स्वस्याङ्गस्यमृगोदिताश्रयगुणं सोमं सुघाण्धि भजे ॥ दशलक्षं जपेन्मन्त्रं पायसेन ससर्पिणा । तावत्सहस्रं जुहुयात्समिद्धे हव्यवाहने ॥ धर्मादिपीठे सोमान्ते देवं सोमं यजेद्बुधः । अङ्गानि केशरेषु स्युः पत्रमध्येषु रोहिणी ॥ कृत्तिकारेवतीभरणीरात्रिरार्द्राव्यो-त्तनाकलाः शुभाः । सिवमास्याम्बरधरा मुक्ताहारविभूषणाः । पयो-धरभराक्रान्ता रचिताञ्जलयः शुभाः ॥ ब्रह्ममासकमनसो मदविभ्र-ममन्धराः । समभ्यर्च्या इत्यर्थः । पत्राग्रेषु आदित्यमङ्गलबुधवाक्प-तिशुक्रमन्दराहुकेतवः पूज्याः । स्वस्ववर्णाम्बरोपेताः स्वाहायाक्षरबी-जकाः । रक्ताक्षश्चेतपीतनीलधूम्रसितासिताः । लोकपालास्ततः पूज्या वज्राद्याश्च ततः परम् । एवं सिद्धे मन्त्रे मन्त्री संपदां वसति-र्भवेत् । हृन्मध्ये उक्तरूपिणं देवं सारन् त्रिसहस्रं जपेत् । राव्यैश्वर्ये दरिद्रोऽपि प्राप्नुयाद्दत्तरान्तरे । पूर्वोक्तसंख्यं प्रजपेच्छिवमूर्तिं विधि-न्तयेत् ॥ रोगापमृत्युदुःखानि जित्वा वर्षशतं वसेत् । ब्रह्मचर्ययुतः शुद्धश्चतुर्लक्षमिमं जपेत् ॥ निषानं भूगतं सद्यः प्राप्नुयाद्यन्नवर्जि-तम् । जितेन्द्रियो जपेन्मन्त्रं पौर्णमास्यां विशेषतः । भवेत्सौभा-ग्यनिलयः संपदामपरो निधिः ॥ घोराज्वराब्धिशरीरोगानामिचा-रानुपत्रवान् । विषाणामपि संघातं नाशयेन्मनुनामुना ॥ पौर्णमास्यां

निराहारो दद्यादर्घ्यं विधूदये । प्राक्प्रत्यगायतं कुर्याद्भूतले मण्डलत्र-
यम् ॥ निषण्णः पश्चिमे मन्त्री मण्डले विहितासने । मध्यस्थे स्थाप-
येत्पश्चात्पूजाद्रव्याण्यशेषतः ॥ अन्यस्मिन्मण्डले सोममर्चयित्वान्बु-
जान्विते । राजतं चपकं तत्र स्थापयेत्पुरतः सुधीः ॥ गोदुग्धेन
समापूर्यं स्पृष्ट्वा तं प्रजपेन्मनुम् । अष्टोत्तरशतं पश्चाद्विद्यामन्त्रेण
देशिकः ॥ दद्यादर्घ्यं शशाङ्काय सर्वकामार्थसिद्धये ॥ अनेन विधिना
कुर्यात्प्रतिमासमतन्द्रितः । षण्मासाभ्यन्तरे सिद्धिं साधकेन्द्रः
समभ्रुते ॥ श्रियमप्यूर्जितान्पुत्रान्सौभाग्यं पुष्कलं यशः । कन्यामि-
ष्टामवाप्नोति कन्यापि वरमाप्नुयात् ॥ बहुना किमिहोक्तेन सर्वं दद्या-
न्निशाकरः । ॐ विद्ये विद्यानालिनि चन्द्रिणि चारमुत्तिस्वाहा ॥ इति
विद्यामन्त्रः ॥ इति सोमपूजा यथावदभिहिता ॥ ॥ अथ घृणिमन्त्र-
(सूर्यमन्त्र)विधानम् ॥ अथ सौरान्प्रवक्ष्यामि सर्वरोगनिवारकान् ।
सर्वकामार्थदानपुण्यान्प्रयोगसहिताञ्छुभान् ॥ तारं घृणिर्भृशुः पश्चा-
द्दामकर्णविभूषितः । बहयासनो मरुच्छेपः सनेत्रोऽत्रिस्त्वपश्चिमः ।
इत्यसावष्टाक्षरो मनुः । ॐ घृणिः सूर्य आदित्यो देवः भार्गवरूपि-
श्छन्दो गायत्रं देवता मनोः । आदित्यो मुनिभिः प्रोक्तो दृष्टादृष्टफ-
लप्रदः । अङ्गमन्त्राः प्रदर्श्यन्ते सत्याय हृदयं पुनः । ब्रह्मणे तु शिरः
टयावं विष्णवे च शिरसा मता ॥ रुद्राय वर्म निर्दिष्टमग्नये नेत्रनीरि-
तम् । शर्वायास्त्रमुदाहृतम् । तेजोग्वालामणि हुंफट् द्विडान्ताः पृथ-
गीरिताः । ततः पञ्चमूर्तीर्न्यसेत् । आदित्यं विन्यसेन्मूर्धि रविं
सुरागतं न्यसेत् । हृदये भानुतामानं भास्करं गुह्यदेशतः ॥ सूर्यं चर-
णयोर्न्यसेद्भ्रुवैः सद्यादिपञ्चभिः । प्रधानमूर्तिप्रतिमाः सर्वाभरणभू-
यिताः । मूर्धास्वनण्डहृदयबुद्धिनामिष्यजाद्विषु । मन्त्रवर्णाञ्जपसेदष्टौ

प्रत्येकं प्रणवादिकान् । एवं न्यस्तशरीरोऽसौ चिन्तयेत्तेजसांनि-
धिम् ॥ ॥ ध्यानम् ॥ रक्ताब्जयुग्माभयदानहस्तं केयूरहाराङ्गद-
कुण्डलाढ्यम् । माणिक्यमौलिं दिननाथमीडे धन्धूककान्तिं विलस-
त्रिनेत्रम् ॥ वसुलक्षं जपेन्मन्त्रं समिद्धिः क्षीरशाखिनाम् । तत्सहस्रं
प्रजुहुयात्क्षीराक्ताभिर्जितेन्द्रियः ॥ पीठस्य कृतेः प्राक् चतुर्दिक्षु मध्ये
ष्वपूजयेत् । प्रभूतं विमलं सारं समाराध्यमनन्तरम् । पद्मासनं
सुखं पश्चाद्विन्वाचान्तं प्रकल्पयेत् । दीप्ता सूक्ष्मा जया भद्रा
विभूतिर्विमला मता । अमोघा विद्युता चैव मध्ये सर्धतोमुखी पीठ-
शक्तयः । दीप्तदीपशिखाकारा ह्रस्वप्रितयञ्जोवरहितदीर्घस्वरव्यञ्जन-
रेफवीजकाः पूज्याः । ब्रह्मविष्णुशिवात्मकाय सौराय योगपीठास-
नाय नम इत्यनेनासनं दत्त्वा तन्मध्ये देवमात्राह्य यजेत् । अङ्गानि
केसरेषु स्वाद्विक्पत्रेष्वर्कमूर्तयः । भावित्याद्याः शक्तयश्च संप्रोक्ताः
क्रोणपत्रगाः ॥ स्वस्वनामाद्याक्षराढ्यानि वीजानि । उपाप्रज्ञाप्रभासं-
ध्येति शक्तयः । पत्रमूलेषु ग्राह्याद्याः पुरतोऽरुणमर्चयेत् । चन्द्रा-
दीन्पूजयेत्पश्चाद्ब्रह्महानष्टौ ततो बहिः । इन्द्रादयसादस्त्राणि यथापूर्वं
समर्चयेत् ॥ एवं संपूज्य विधिवद्भास्करं भक्तवत्सलम् । दद्यादर्घ्यं
प्रतिदिनं वारे वा तस्य चोदिते ॥ प्रभाते मण्डलं कृत्वा पूर्ववत्पी-
ठमर्चयेत् । पात्रं ताम्रमयं ग्रस्तोयप्राहि मनोहरम् । निधाय तत्र
मनुना पूरयेत्तच्छुभोदकैः । कुङ्कुमं रोचनाराजिरक्तचन्दनवैणवान् ।
करवीरजपाशालिकुशश्यामाकतण्डुलान् । निक्षिप्य सलिले तस्मि-
न्नेक्यं संभाव्य भानुना । साङ्गमभ्यर्चयेत्तस्मिन्भास्करं प्रोक्तलक्षणम् ।
गन्धपुष्पादिनैवेद्यैर्यथाविधि विधानवित् । तद्विधाय जपेन्मन्त्रं सम्य-
गष्टोत्तरं शतम् । पुनः संपूज्य गन्धाद्यैर्जानुभ्याम्वर्तिं गतः । आम-
स्तकं समुद्धृत्य व्योम्नि सावरणे रधौ । दृष्टिं निधाय स्वैक्येन, मूलमन्त्रं

धिया जपन् । दद्यादर्घ्यं दिनेशाय प्रसन्नेनान्तरात्मना । दत्त्वा पुष्पा-
 श्लिं भूयो जपेदष्टोत्तरं शतम् । यावदर्घ्यामृतं भानुः समादत्ते निजैः
 करैः । तेन वृत्तो दिनपतिर्दद्यादस्मै मनोरथान् । अर्घ्यदानमिदं
 पुण्यमायुरारोग्यवर्धनम् । सर्वकामप्रदं नृणां विद्याविभवभाग्यदम् ॥
 इति घृणिमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथ चतुरक्षरसूर्यमन्त्रविधानम् ॥
 प्रणवो भुवनाधीशा हंस इत्यादिको भनुः । विसर्गान्तस्तथा प्रोक्तः
 कामधुक् चतुरक्षरः ॥ ॐ ह्रीं हंसः । अस्याजऋषिः । गायत्रीछन्दः ।
 सूर्यरूपिणी भुवनाधीशा देवता । तदङ्गविधिरुच्यते । दीर्घभाजा
 भुवनेश्वरीवीजेन तदङ्गपरिकल्पना ॥ ॥ ध्यानम् ॥ भास्वद्रत्नौष-
 मालिं स्फुरदमृतरुचो रञ्जयन्धारुरेखां सद्यःसंततकार्तस्वरकमलजपा-
 भासुरामिः प्रभामिः । विश्वाकाशावकाशं ब्वलदतिरुचिरं धर्तुं पाशा-
 ङ्कुशेष्टामीतीनां भङ्गितुङ्गस्तनमवतु जगन्मातुरार्कं वपुर्नः ॥ चतुर्लक्षं
 जपेन्मन्त्रं दशांशं कमलैर्हुनेत् । पूर्वोक्ते पूजयेत्सीठे प्रागुक्तेनैव वर्त्मना ।
 अर्घ्यदानं तथैवास्य दद्यात्सर्वसमृद्धये । पुत्रपौत्रप्रदं नृणां भजतां
 कल्पभूरुहम् ॥ इति चतुरक्षरसूर्यमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथ त्र्यक्षर-
 सूर्यमन्त्रविधानम् ॥ अथ प्रयोजनतिलकः ॥ आकाशमग्निदीर्घेन्दु-
 सयुतो भुवनेश्वरी । सर्गान्वितो भृगुर्भानोरुयक्षरो मनुरीरितः ॥
 द्वाद्वीसः ॥ आधारादिपरामन्त्रं कण्ठादाधारकावधि । मूर्धादिकण्ठ-
 पर्यन्तं क्रमाद्वीजप्रयं न्यसेत् ॥ दीर्घस्वरप्रयुक्तेन मध्येनाङ्गक्रिया
 मग ॥ ॥ ध्यानम् ॥ रक्तान्बुजासनमशेषगुणैकसिन्धुं भानुं स-
 मस्तजगतामधिपं भजानि । पद्मद्वयाभयरदान्दधत्वं करान्जैर्माणिक्य-
 मालिमरुगाङ्गुलिं त्रिनेत्रम् ॥ भानुलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुया-
 त्तिष्ठैः । मधुरप्रयसंयुक्तैः सुगुणैर्विजितेन्द्रियः ॥ पूर्वोक्ते पूजये-
 र्सीठे विधानेनामुना रविम् । प्रथमाष्टतिरङ्गैः स्यात्परा चन्द्रादिभि-

ग्रहैः ॥ तृतीया लोकपालैः स्वाद्यतुर्था स्वात्तदायुधैः । इति संपूज्य
 निर्माल्यं तेजश्चण्डाय दीयते । अर्घ्यं प्रागीरितं दद्याद्भानवे संयते-
 न्द्रियः । सोऽपि रत्नं घनं धान्यं पुत्रपौत्रान्यशः पशून् । वस्त्राणि
 भूषणादीनि दद्यादस्मै न संशयः ॥ इति त्र्यक्षरसूर्यमन्त्रविधानम् ॥
 ॥ अथ मार्तण्डभैरवविधानम् ॥ आकाशमग्निपवनसलिलोर्वाश-
 मिन्दुमत् । इति भवति मार्तण्डभैरवं नाम धीजं हृषूं ॥ एतद्धीजं
 विम्बपुटितं सर्वकामफलप्रदम् । टिं इति विम्बबीजम् । पञ्चदशस्वाद्य-
 धीजेन पञ्चभूताः प्रविन्यसेत् । अङ्गुष्ठादिकनिष्ठान्तमङ्गुलीषु क्रमा-
 दिमाः ॥ सूर्यश्च भास्करो भानुस्ततो रविदिवाकरौ । शिरोवदनद्गु-
 ष्टपाददेशेषु ताः पुनः ॥ मार्तण्डबीजेन नेत्रान्वाह्वानि च प्रकल्प-
 येत् । व्यापकं धीजेन मूलेन कुर्वीत तदनन्तरम् ॥ ॥ ध्यानम् ॥
 हेमाम्भोजप्रवालप्रतिमनिजरुचिं चारुखट्वाङ्गपद्मं चक्रं शक्तिं च पाशं
 सृणिमतिरुचिरामक्षमालां फपालम् । हस्ताम्भोजैर्दधानं त्रिनयनविल-
 सद्देवक्रामिरामं मार्तण्डं बल्लभार्थं मणिमयमुकुटं हारदीप्तं भजानः ॥
 लक्षत्रयं जपेन्मन्त्री धीजं विम्बपुटीकृतम् । दशांशं कमलैः फुलैर्गुह्य-
 यान्मधुनोक्षितैः ॥ पीठे दीप्तादिभिर्युक्ते कर्णिकायानुपादिकाः । पूर्वा-
 दिदिक्षु संपूज्य मूर्तिं मूलेन कल्पयेत् ॥ आवाह्यं पूजयेद्देवं वक्ष्यमा-
 णविधानतः । सूर्यादींश्चतुरो दिक्षु विदिक्वन्त्यान्समर्चयेत् ॥ अङ्गपूजा
 यथापूर्वं नेत्रमीशानदिग्दले । प्रह्वान्तौ तत्रो घात्रे लोकपालानतः
 परम् ॥ अर्घवान्प्रजपेन्मन्त्री सदा मार्तण्डभैरवम् । इति सिद्धमनु-
 र्मन्त्री साधयेद्विष्टमात्मनः ॥ शाल्याग्यतिलवित्वानां लक्षदोमाङ्गवे-
 त्त्रिधिः । राजपृष्ठसमुद्भूतैः पुष्पैर्होमोऽरिमारकः ॥ जपाकुसुमहोमेन
 वशयेद्विरात्रूपान् । मातुलङ्गफलैर्दृत्वा घनमिष्टं लभेत् सः । इमं

मन्त्रं जपेन्मर्त्यः कान्तिं पुत्रान्वलं द्युतिम् । वाक्सिद्धिममितां लक्ष्मीं
 सौभाग्यमपि साधयेत् ॥ इति मार्तण्डभैरवमनुविधानम् ॥ ॥ अथ
 ब्रह्मराजपामनुविधानम् ॥ वियदर्धेन्दुलसितं तदादिः सर्गसंयुतः ।
 अजपारयो मनुः प्रोक्तो आक्षरः सुरपादपः ॥ हंसः ॥ ऋषिर्ब्रह्मा
 स्मृतो दैवी गायत्रीऽन्द ईरितम् । देवता जगतामादिः प्रोक्तो हि गिरि-
 जापतिः ॥ हसा तु दीर्घयुक्तेन कुर्यादङ्गप्रियां मनोः ॥ ध्यानम् ॥
 उद्यद्भानुस्फुरिततडिदानारमर्धांश्चिकेशं शापामीती वरदपरश्चु संद-
 धानं कराञ्जैः । दिव्याकल्पैर्नवमणिमयैः शोभितं विश्वमूलं सौम्या-
 भ्रेयं वपुरवतु वध्वन्द्रचूडं त्रिनेत्रम् ॥ भानुलक्षं जपेन्मन्त्री पायसेन
 ससर्पिषा । तदशांशं च जुहुयात्ततः सिद्धो भवेन्मनुः ॥ दीप्तादिपू-
 जिते पीठे प्राङ्मार्गेण यजेच्छिष्यम् । मूर्तिमूलेन संकल्प्य यजेद्गङ्गा-
 दिभिः सह ॥ ऋतुवसू नरवरौ दिग्दलेषु विदिक्ष्वथ । अर्चयेद्वृत्तजां
 गोजामञ्जजामद्रिजां पुनः ॥ लोकेश्वरास्तदस्त्राणि प्रयजेदेवमन्वहम् ।
 अर्घ्यं च विधिवद्दद्यात्प्राक्प्रोक्तेनैव वर्त्मना ॥ मन्त्राढ्यमावृत्कापद्मे
 पूर्णकुम्भं निधाय तम् । पिधाय वामहस्तेन न्यसामन्त्रेण सयुतम् ॥
 अष्टोत्तरशतं मन्त्रं जपेत्तोयं सुधामयम् । स्मृत्वा तेनाऽमिषिष्वेद्यं
 स भवेद्विगतामयः ॥ आयुरारोग्यविभवानमितां हृभते नरः । अनेनैव
 विधानेन विपार्तो निर्विषो भवेत् ॥ इन्दुभ्यां विगलत्तुघापरिचितं
 मन्त्रान्त्यनीजं ततः प्रश्नोत्परमात्मताद्रंशशिना ससिक्तमाद्यं स्मरन् ॥
 मन्त्री मन्त्रमिमं जपेद्विषगदोन्मादापमृत्युं जरां जित्वा वर्षशतं विशि-
 ष्टविभवो जीवेत्सुखं वन्धुभिः ॥ इति सौरा मन्त्राः सन्धुङ्गिरूपिताः ॥
 ॥ अथामिमन्त्रविधानम् ॥ व्याहृतित्रयमग्निः स्याज्जातवेद इहावह ।
 सर्वकर्माणि संभाष्य साधयाम्निप्रियां ततः ॥ तारा योऽयं मनुः

प्रोक्तः पञ्चविंशतिवर्णवान् ॥ ॐ भूर्भुवःस्वः अमये जातवेद इहा-
 वह सर्वकर्माणि साधय स्वाहा । ऋपिर्भृगुर्भवेच्छन्दो गायत्रं देव-
 ताऽनलः । विभक्तैः पञ्चभिः पद्भिश्चतुर्भिः पञ्चमिस्त्रिभिः ॥
 द्वाभ्यामङ्गक्रिया प्रोक्ता यर्णमूलमनोः क्रमात् ॥ ॥ ध्यानम् ॥ अंसा-
 सक्तमुवर्णमाल्यमरुणस्रक्चन्दनालंकृतं ज्वालापुञ्जजटाकलापविलस-
 न्मौलिं सुशुक्लांशुकम् । शक्तिस्वस्तिकदर्भमुष्टिकजपस्रक्स्रक्खुवामीर्ब-
 रान्दोर्भिर्विभ्रतमञ्चितजिनयनं रत्नाभमग्निं भजे ॥ गुरोर्लब्धमनुर्मन्त्री
 चतुर्दश्यामुपोपितः । जपेद्भानुसहस्राणि शुद्धाचारो जितेन्द्रियः ॥
 क्रमाद्दत्तसमिद्धीहितिलराजीहविर्धृतैः । सर्वानष्टोत्तरशतं जुहुयादिनशः
 सुधीः । दिनादि दश निर्वर्त्य दत्त्वा पूर्णाहुतिं ततः ॥ एकादश्यां
 द्विजोत्तमान्(?) । संपूज्य तर्पयेद्विद्यैर्यथाशक्त्या विपश्चितः । गुर-
 वे अरुणां गां पयस्विनीं वासांसि धनधान्यानि दद्यात् । स्वमण्डलान्तं
 प्रयजेत्पीठं सनवशक्तिकम् । पीता श्वेतारुणा कृष्णा धूम्रा तीव्रा स्फुलि-
 ङ्गिणी । रुचिरा ज्वालिनी प्रोक्ता कृशानोर्नव शक्तयः ॥ स्वबीजेना-
 सनं दत्त्वा मूर्तिमूलेन कल्पयेत् । तत्र संपूजयेद्वह्निं विधिना प्रोक्तल-
 क्षणम् ॥ अङ्गपूजां पुरा कृत्वा मूर्तीरष्टौ दलेष्विमाः । जातवेदाः
 सप्तनिहो हन्यवाहनसंज्ञकः । अश्वोदरवैश्वानरकौमारतेजाख्या विश्व-
 सुरदेवमुखौ ततः ॥ अर्धयेच्छक्तिस्वस्तिकहस्ताः सर्वे लोकपालाः
 ततस्तदस्त्राणि । इति संपूजयेन्नित्यं जपेत्सामं सहस्रकम् । जायते
 वत्सरादर्वाग्धनधान्यसमृद्धिमान् ॥ साग्यमन्नं प्रजुहुयाद्दत्सराहभते
 भ्रियम् । कुसुमैर्नक्षत्रैश्च दधिक्षौद्रघृतप्लुतैः । करवीरप्रसूनैर्वा मण्ड-
 लाख्यात्समृद्धिमान् ॥ पण्मासं कपिलाज्येन जुहुयाद्दत्सरान्तरे । तस्य
 संजायते लक्ष्मीः कीर्तिर्लोक्यवन्दिता ॥ शालिभिर्जुहुयान्नित्यं वि-

अथ शैवमन्त्रविवरणश्चतुर्थः पटलः ॥ ४ ॥

अथ प्रासादमनुविधानम् ॥ अथ शैवान्प्रवक्ष्यामि भद्रान्त-
 वार्धसाधकान् । ऋष्यादिसहितान्भूयः साङ्गान्सावरणान्स्फुटम् ॥
 सान्तः सद्यान्तसयुक्तो विन्दुभूषितमस्तरुः । प्रासादाख्यो मनुः
 श्रोक्तो भजता कल्पभूरुदः ॥ ॐ ह्रीं ॥ अस्य वामदेव ऋषिः । पङ्क्ति-
 श्छन्दः । सदाशिवो देवता । दीर्घभाजा मूलरीजेन पङ्क्तिविधिः ॥
 ईशानादिपञ्चमूर्तीरङ्घ्रिदिपु न्यसेत् । यथा । ॐ ह्रीं ईशानाय
 नमः । ह्रीं तत्पुरुषाय० । ह्रू अघोराय० । ह्रीं वामदेवाय० । हा सद्यो-
 जाताय० । प्रणवादिनमोन्ताः । तत्तदङ्गुलिमिस्तत्तद्ग्रीवादिक् न्यसे-
 द्भूयः शिरोवदनहृद्गुह्यपाददेशेषु क्रमात्ता एव मूर्तीः । पुनरुर्ध्वप्रा-
 ग्दक्षिणोदीच्यपश्चिमेषु मुखेषु ताः । इति विन्यस्य चिन्तयेद्देवम् ॥
 ॥ अथ ध्यानम् ॥ मुक्तापीतपयोदमौक्तिकजपावणमूर्तैः पञ्चमिहय-
 क्षैरञ्चितमीशमिन्दुमुकुट पूर्णेन्दुकोटिप्रभम् । शूल टङ्कुकपाणवञ्च-
 दहन नागेन्द्रघण्टाङ्कुशान्पाश भीतिहर प्रधानममिताकरूपोज्वलं
 चिन्तयेत् ॥ एव ध्यात्वा जपेन्मन्त्र पञ्चलक्ष मधुप्लुतैः । प्रसूनैः कर-
 वीरोत्थैर्जुहुयात्तद्दशाशकम् ॥ ततो वामाद्रिशक्तियुते पीठे देवमावाह्य
 पूजयेत् । वामाज्येष्ठारौद्रीकालीकलविकरणीवलविकिरणीवलप्रमथ-
 नीसर्वभूतदमनीमनोन्मनीतिसप्रोक्ताः पीठशक्तयः । तत्पीठ पीठम-
 त्रेण यजेत् । नमोभगवते सकलगुणशक्तियुक्तायानन्ताय योगपी-
 ठात्मने नमः । तारादिको मनुः । तस्मिन्पीठे देवमावाह्याभ्यर्च्य
 प्रथम कर्णिकायामैशान्यामीश स्फटिकसनिभ यजेत् । पूर्वादिचतु-
 र्दिक्षु तत्पुरुषादिकाः पीताञ्जनरक्तश्वेताः प्रधानसदृशाः पूर्वदक्षि-
 णोत्तरपश्चिमेषु यजेन्मूर्तीः । कोणेषु निवृत्तिप्रतिष्ठाविद्याशान्त्वाद्याश्च-

तस्यो यजेच्छकीर्विशुदामाः । केसरेषु अङ्गानि पत्रेषु विद्येधरान्
 अनन्तं सूक्ष्मं शिवोत्तमं एकनेत्रं एकरुद्रं त्रिमूर्तिं श्रीकण्ठं शिख-
 ण्डिनं । रक्तपीतासितारक्तकृष्णारक्ताञ्जनसितान् शूलवज्रास्त्रचापह-
 स्तानुत्तरादि यजेत् । उमां चण्डेश्वरं नन्दिनं महाकालं गणेशं घृपमं
 भृङ्गिरिति स्कन्दम् । सुवर्णतोयारुणश्याममुजेन्दुसितपाटलाभान्
 पत्रापेषु । घाह्ये इन्द्रादयः पूज्या अस्त्रसहिताः ॥ इति संपूज्य
 देवेशं भक्त्या परमया युतः । प्रीणयेद्बन्धपुण्याद्यैर्धूपदीपादिमिस्तथा ।
 पुत्रमित्रादिसहितां श्रियं प्राप्य प्रमोदते ॥ इति प्रासादमनुविधा-
 नम् ॥ ॥ अर्धनारीश्वरमनुविधानम् ॥ अग्निसंवर्तकादित्यार्य-
 निलोपिचं विन्दुमान् ॥ ईश्याँ ॥ चिन्तामणिरिति ख्यातो भजतां
 सुरपादपः ॥ अस्य काश्यपऋषिः । अनुष्टुप्छन्दः । अर्धनारीश्वरो
 देवता । रेफादिव्यञ्जनैः षड्भिः षडङ्गानि ॥ ॥ ध्यानम् ॥ नील-
 प्रबालरुचिरं विलसन्निनेत्रं पाशारुणोत्पलकपालकशूलहस्तम् । अर्धा-
 न्विकेशमनिशं प्रविभक्तभूपं बालेन्दुवद्धमुकुटं प्रणमामि रूपम् ॥
 लक्ष्मेकं जपेन्मन्त्रं न्यासध्यानपुरःसरम् । अयुतं मधुरासिक्तैर्जुहुया-
 त्तिलतण्डुलैः ॥ प्रागीरिते यजेत्पीठे ह्यङ्गैः प्रागीरितैस्ततः । घृष्यचै-
 र्गाढभिः पश्चाद्भक्त्यास्तदायुधैः ॥ एवमभ्यर्चिते देवे सर्वमङ्गल-
 कारके । तेजःकान्तियशोलक्ष्मीवाचां भवति बह्वभः ॥ स्वरावृतमिदं
 धीजं विगलत्सुसुधाशृतम् । चन्द्रविम्बयुतं मूर्ध्नि ध्यातं ह्रस्वेऽगदा-
 पहम् ॥ प्रतिलोमस्वरावीतं धीजं बहिर्गृहे स्थितम् । रेफादिव्यञ्जनो-
 ह्नासिपट्टोणाभिधृतं षड्भिः ॥ भूतार्तस्वाशृतं मूर्ध्नि भूतमाशु विनाश-
 येत् । धीजचन्द्रगतं धीजं..... । स्वरैर्गलत्सुधापूरं नेत्रे ध्यातं रुजं
 हरेत् ॥ एवमेव स्मृतं धीजं कुक्षिशूलादिरोगनुत् । कुङ्कुमाभमिदं

धीजं त्रिकोणाकृति भास्वरम् । स्मरेद्गतं यस्य मूर्ध्नि स वज्रयो जाय-
 तेऽचिरात् । किं बहुना । यद्यदिच्छति यो मन्त्री तत्तद्भूयान्न संशयः ॥
 क्षकारोमाग्निपवनवामकर्णार्धघन्द्रवान् । उक्तं तुम्बरधीजं तत्सर्व-
 कामफलप्रदम् ॥ क्ष्र्यं ॥ पूर्वोक्ता एव मन्वाद्याः ॥ पद्ददीर्घभाजा
 बीजेनाङ्गानि ॥ अथवा विन्दुसहितैर्मश्रावयवाक्षरैः समस्तेन
 चाङ्गानि । चतस्रो देव्यो जयाविजयाऽजिताऽपराजिताः । आसां
 बीजानि क्ष्र्यं स्त्र्यं स्र्यं व्यं । पदत्पूर्वमर्चयेत्पूजयेद्वा न्यसेद्वा ।
 देवं देवीं च कनिष्ठायङ्गुलीषु यथाक्रमं न्यसेत् । पादान्मूर्ध्नाधि
 न्यसेन्मुष्टिनावयवेषु तन् । तलाभ्यां व्यापकं कुर्यान्मूर्ध्नादि चरणा-
 वधि ॥ पङ्क्तानि ततो न्यस्येत्क्रमेण हृदयादिषु । देवं देवीं यथा-
 पूर्व मूर्ध्नास्यहृदयनाभिगुह्येषु यथाक्रमं विन्यस्य देवं विचिन्तयेन् ॥
 ध्यानम् ॥ रक्ताभमिन्दुशकलामरणं त्रिनेत्रं खट्वाङ्गपाशसृणि-
 शुभ्रकपालहस्तम् । वेदाननं चिपिटनासमनर्व्यभूषं रक्ताङ्गराग-
 कुसुमांशुकमीशमीडे ॥ लक्षमानं जपेन्मन्त्रं जुहुयात्सर्पिपाऽयुतम् ।
 वक्ष्यमाणे यजेत्पीठे देवमावरणैः सह ॥ नपुंसकस्वरैर्विद्वाननु-
 लोमविलोमगैः ॥ घर्मादिकानघर्माश्च पदा गात्राणि विन्यसेत् ।
 इकारेण न्यसेत्पश्चात्तत्स्वरूपान्गुणानथ । ईकारेण उकारेण माया-
 विद्यामये क्रमात् ॥ अघर्ष्वच्छदे न्यस्येदूकारेण ततोऽन्तुजम् ।
 संध्याक्षरैर्यजेन्मन्त्री शचीर्वामादिकाः क्रमान् ॥ वामां व्येष्टां तथा
 रौद्रीमिच्छां त्वालास्वरूपिणीम् । एवं प्रकल्पिते पीठे देवमा-
 वाह्य पूजयेत् ॥ अङ्गावृतेर्वहिर्देवीर्दिक्पत्रेषु समर्चयेन् । यथाव-
 त्स्वस्वबीजेन सर्वा रक्तानुलेपनाः । अरुणांशुकपुष्पाद्यास्ताम्बूला-
 पूरिवाननाः ॥ बह्वकीवादनपरा मद्मन्मथपीडिताः । ईशादिकोणे-

प्वभ्यर्चं हूतीर्वाजादिकाः क्रमात् ॥ दुर्भगां सुभगां कान्तां करालां
 मोहिनीमिमाः । घटाञ्जलिपुटाः किञ्चिदानम्रवदनाम्युजाः ॥ देवीस-
 दृशभूपाढ्या दूतीर्मन्त्रान्विदुः क्रमात् । चतुरः शादिकान्वर्णानन्त-
 स्यान्विन्दुसंयुतान् । घाह्ये सर्वाल्लोकपालतदस्त्रादीन्यजेत्क्रमात् ॥
 एयं यो भजते भक्त्या देवमुक्तेन वर्त्मना । न तस्य दुर्लभं किञ्चि-
 त्त्रिपु लोकेषु विद्यते ॥ वायुबहिपुरान्तःस्थं धीजं स्मृत्वा जपे-
 त्सुधीः । ज्वरभूतमहारोगा नश्यन्त्येतेन तत्क्षणात् ॥ स वश्यो
 जायते शीघ्रं मन्त्रस्यास्य प्रभावतः ॥ हृद्रोगे कामलारोगे
 विषमे श्वासकासयोः । एतज्जप्तं जलं प्रातः पिवेत्तद्रोगशान्तये ॥
 लोहितोऽभ्यासनः सद्यो विन्दुमान्प्रथमं विदुः । द्वितीयं बहिधी-
 जस्थं दीर्घां शान्तीन्दुभूषिता । तृतीयं लाङ्गली सर्गां मन्त्रो धीज-
 त्रयान्वितः ॥ प्रौं श्रीं ठः ॥ अस्य नीलकण्ठमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः ।
 गायत्रीछन्दः । नीलकण्ठो देवता । विषहरणार्थं विनियोगः ।
 हरहरस्वाहा हृदयाय । कपर्दिनेस्वाहा शिरसे । नीलकण्ठायस्वाहा
 शिरसायाम् । फालकूटविषभक्षणायहुंफट् फवचाय । नीलकण्ठाय
 स्वाहा अस्त्रायफट् । इति पञ्चाङ्गम् । मूर्ध्नि कण्ठे च हृदये क्रमा-
 द्धीजत्रयं न्यसेत् । ततो देवं विचिन्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥ बालार्का-
 युततेजसं घृतजटाजूटेन्दुखण्डोज्ज्वलं नागेन्द्रैः कृतभूषणं जपवटीं
 शूलं फपालं फरैः । खट्वाङ्गं दधतं त्रिनेत्रविलसत्पञ्चाननं सुन्दरं
 व्याघ्रत्वक्परिधानमञ्जनिलयं श्रीनीलकण्ठं भजे ॥ लक्षत्रयं जपे-
 न्मन्त्रं तद्दशांशं ससर्पिषा । हविषा जुहुयान्मृत्युञ्जयं देवं विधानतः ॥
 एवं पूजादिभिः सिद्धे मनौ मन्त्री विषद्वयम् । नाशयेदचिरादेष
 नीलकण्ठ इवापरः ॥ मनुनानेन संजप्तैः कुम्भसैः सलिलैः शुभैः ।

अग्निपिञ्चेद्विपाक्रान्तं विपान्मुंच्येत स ध्रुवम् ॥ स्पृष्ट्वां जपेद्विपप्रस्तं
 तत्क्षणात्रिर्विपो भवेत् । धीजाभ्यां प्रथमान्त्याभ्यां पार्श्वयोर्विपमा-
 हरेत् । मध्येन मध्यगं सर्वं मनुनानेन संहरेत् ॥ बहुना किमिहो-
 क्तेन मन्त्रेणानेन मन्त्रितम् । कालकूटं विपं साक्षाद्भुक्तं स्यात्परमा-
 मृतम् ॥ इति नीलकण्ठमन्त्रविधिः ॥ ॥ अथ चण्डेश्वरमन्त्रवि-
 धानम् ॥ उर्वीशो वह्निशिखरो लान्तस्थो दान्त ईरितः । फडन्त-
 श्रण्डमन्त्रोऽयं त्रिवर्णात्मा समीरितः ॥ ॐ ध्येफद् ॥ अस्य त्रितो
 मुनिः । अनुष्टुप्छन्दः । चण्डेशो देवता । दीप्तफद् हृदयम् ।
 ज्वालफद् शिरः । ज्वालनिफद् शिखा । तटफद् कवचम् । हनफद्
 नेत्रम् । सर्वज्वालनिफद् अक्षम् ॥ ध्यानम् ॥ चण्डेश्वरं रक्ततनुं
 त्रिनेत्रं रक्तांशुकाक्षं हृदि भावयामि । टङ्कं त्रिशूलं स्फटिकाक्षमालां
 कमण्डलुं विभ्रतमिन्दुचूडम् ॥ वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रं होमं चैतदशां-
 शतः । मधुरत्रयसंयुक्तैस्तण्डुलैर्जुहुयान्छुभैः । पश्चाक्षरोदिते पीठे
 चामादिशक्तियुक्ते देवमभ्यर्चयेत् । चं चण्डेशायनमः । अनेन पूज-
 चेद्देवं भक्तिप्रदो यथाविधि । अङ्गैर्मातृमिराशेःशैस्तदस्त्रैश्च यथाविधि ॥
 चतुरावरणैः..... । इति संपूजिते देवे धनवाञ्जायतेऽचिरात् ।
 तर्पयेन्मधुनानेन नित्यमष्टोत्तरं शतम् । श्रियमाप्नोति महतीं पुत्रमि-
 त्रसमन्विताम् ॥ प्रियङ्गुकुसुमैः फुहैस्तत्काष्ठज्वलितेऽनले । जुहुया-
 दयुतं मन्त्री पुरक्षोभो न जायते ॥ साध्यवृक्षत्वचो लोणं पिष्ट्वा
 पिष्टसमन्वितम् । पुत्तलीं रुचिरां कृत्वा हुनेदष्टोत्तरं निशि । सप्ताह-
 मेवं कुर्वीत साध्यो दासो भवेत्स्वयम् ॥ शैवमन्त्रेषु निष्णात-
 श्रण्डेश्वरमनुं जपेत् । सर्वांस्कामानवाप्नोति परत्रेह च नन्दति ।
 ॥ अथ मृत्युंजयमन्त्रविधानम् ॥ तारः स्थिरा सकर्णेन्दुर्भृगुः

सर्गसमन्वितः । त्र्यक्षरात्मा निगदितो मन्त्रो मृत्युंजयामिधः ॥
 ॐ जूं सः ॥ इति त्र्यक्षरात्मा मृत्युंजयमन्त्रः । अस्य कहोळ ऋषिः ।
 देवीगायत्रीछन्दः । मृत्युंजयाख्यो महादेवो देवता । सांसीमित्यादि-
 प्रकारेण पङ्क्तविधिः ॥ । अथ ध्यानम् ॥ . चन्द्रार्कान्निविलोचनं
 स्मितमुखं पद्मद्वयान्तःस्थितं मुद्रापाशमृगाक्षसूत्रविलसत्पाणिं हिमां-
 शुप्रभम् । कोटीरेन्दुगलत्सुधाप्लुततनुं , हारादिभूपोज्ज्वलं कान्त्या
 विश्वविमोहनं पशुपतिं मृत्युंजयं भावये ॥ लक्षत्रयं जपेन्मन्त्रं दशांशं
 जुहुयात्ततः । दुग्धाक्षैर्मृताखण्डैराज्येनालोलितैस्तु वा ॥ शैवे
 पीठे संपूजयेद्देवं अङ्गैराशापालैस्तदस्त्रैश्च । जपपूजादिभिः सिद्धे
 मन्त्री कुर्यान्मनीषितान् ॥ दुग्धसिक्कैः सुधाखण्डैर्मन्त्री मासं सहस्र-
 कम् । जुहुयादिति शेषः । संतुष्टः शंकरस्तेन सुधाप्लावितविग्रहः ॥
 आयुरारोग्यसंपत्तिं यशः पुत्रान्विवर्धयेत् । सुधावटौ तिला दूर्वा-
 त्रयं सर्पिः पयो हविः । एतैश्च सप्तमिर्द्रव्यैर्जुहुयात्सप्तवासरम् ॥
 क्रमाद्दशशतं नित्यमष्टोत्तरमतन्द्रितः । सप्ताधिकान्द्विजान्नित्यं भोज-
 येन्मधुरान्वितम् । विकारानुगुणं मन्त्री वर्धयेद्धोमवासरान् ॥
 होक्त्वो दक्षिणां दद्याद्गुणा गाः पयस्विनीः । शुकं संप्रीणयेत्प-
 श्याद्धनधान्यगवादिभिः ॥ कृतेनानेन साध्यः स्वान्मन्त्रः सर्वार्यदः
 परम् । व्परादिरोगनिर्मुक्तः शतं जीवेत्सुखं पुनः ॥ आभिचारे
 ज्वरे दाहे उन्मादे च शिरोगदे । असाध्यरोगे क्ष्वेलाते होमोऽयं
 शान्तिदः सदा ॥ एकादशाहुतीर्नित्यं दूर्वाभिर्जुहुयात्तरः । तेनाप-
 मृत्युं जयति सुदृढः कीर्तिमान्भवेत् ॥ त्रिजन्मसु सुधावल्लीकाश्म-
 रीवकुलोद्भवैः । समिद्धैः कृतो होमोऽप्यपमृत्युगदापहः ॥ सिद्धा-
 र्थैर्विहितो होमो महाज्वरविनाशनः । अपामार्गसमिद्धोमः सर्वा-

मयनिपूदनः ॥ इति मृत्युञ्जयमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथ पञ्चाक्षर-
 शिवमन्त्रविधानम् ॥ हृदयं वपरं साक्षिलान्तोऽनन्तान्वितो मरुत् ।
 पञ्चाक्षरो मनुः प्रोक्तस्ताराद्योज्यं पढक्षरः ॥ ॐ नमः शिवाय ॥
 अस्य वामदेव ऋषिः । पङ्क्तिश्छन्दः । ईशो देवता । पद्मि-
 र्वर्णैः पडङ्गानि । मन्त्रवर्णात्मिकाः पञ्च न्यसेन्मूर्तीर्यथाक्रमम् ।
 तर्जनीमध्ययोरन्यानामिकाङ्गुष्ठयोः पुनः ॥ ताभ्यस्तत्पुरुषाघोररा-
 द्यवमेशसंज्ञकाः । वक्रहृत्पादगुह्येषु निजमूर्धनि ताः पुनः ॥ प्राग्या-
 म्यवारुणोदीच्यमध्यवक्त्रेषु पञ्चसु । मन्त्राङ्गानि न्यसेत्पट्टसु क्रमा-
 न्मन्त्री विधानतः ॥ अथ ध्यानम् ॥ ध्यायेन्नित्यं महेशं रजत-
 गिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं रत्नाकल्पोज्ज्वलाङ्गं परशुमृगवराभीतिहस्तं
 प्रसन्नम् । पद्मासीनं समन्तास्तुतममरगणैर्ग्याघ्रकृत्तिं वसानं विश्वाद्यं
 विश्वबन्धं निखिलभयहरं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रम् ॥ तत्त्वलक्षं जपेन्मन्त्रं
 मन्त्री चैकाग्रमानसः । तावत्सहस्रं जुहुयात्पायसं हृदयवाहने ॥ ततः
 सिद्धो भवेन्मन्त्रो वामादिशक्तिभिर्युते । शैवे पीठे यजेद्देवं प्रासादोक्त-
 विधानतः ॥ इत्थं संपूज्य देवेशं सहस्रं नित्यशो जपेत् । सर्वपापवि-
 निर्मुक्तः प्राप्नुयाद्वाञ्छितां श्रियम् ॥ द्विसहस्राद्दानमुक्तिर्दीर्घायुस्त्रि-
 सहस्रकृत् । सहस्रवृद्ध्या प्रजपन्सर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥ आन्या-
 न्वितैस्त्रिलैः शुद्धैर्जुहुयाद्दक्षमादरान् । उत्पातजनितान्केशान्नाशये-
 न्नात्र संशयः ॥ शतलक्षं जपेत्साक्षाच्छिवो भवति भानवः ॥ पूर्वो
 मन्त्रः शक्तिरुद्धः कथितोऽष्टाक्षरो मनुः ॥ ऋष्यादयः पुरा प्रोक्ता
 देवो ह्यत्र उमापतिः ॥ इति पञ्चाक्षरशिवमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथा-
 ष्टाक्षरशिवमन्त्रविधानम् ॥ पूर्वमन्त्रैरेव पडङ्गानि । ततो देवं विचि-
 न्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥ बन्धूकामं त्रिनेत्रं शशिशकलधरं स्मेरवक्त्रं

वहन्तं हस्तैः शूलं फपालं । वरदमभयदं चाहहारं भजामि । धामो-
 रुखम्भगायाः करवलविलसशारुरकोत्पलाया हस्तेनाश्लिष्टदेहं मणि-
 मयविलसद्भूषणायाः प्रियायाः ॥ मनुलक्षं जपेन्मन्त्रं तद्भयानास-
 फ्तमानसः । तत्सहस्रं प्रजुहुयादारग्वधसभिद्वरैः ॥ समिद्धिर्मधु-
 रासिकैः..... ? पूर्वोक्ते पूजयेत्पीठे गन्वादिभिरुमापतिम् ॥ अङ्गावृते-
 र्धहिः पूज्या उल्लेखाद्या यथापुरा । मध्ये प्राग्दक्षिणोदीच्यपश्चिमेषु
 विधानतः ॥ हृद्द्वेखाचांगनारका रक्तदन्ती करालिका । महोच्छुम्भा
 क्रमादेता महाभूतसमप्रभाः ॥ पाशाङ्कुशवरामीतिधारिण्यः स्वस्वल-
 क्षणाः । पूर्वादिपत्रेषु वृषभं क्षेत्रपालं दिगम्बरं चण्डेशं दुर्गां पद्मसुखं
 नन्दिनं विघ्नेश्वरं सेनापतिं स्वस्वचिह्नविभूषितान् । ततो ब्राह्म्याद्या
 अष्टमातरस्ततो लोकपालानद्यादिसहितान्यजेत् । एवं यः पूजयेद्देवं
 गिरिजार्धमुमापतिम् । स भवेत्सर्वलोकानां प्रियः सौभाग्यसपदाम् ॥
 इत्यष्टाक्षरशिवमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथाघोरास्त्रविधानम् ॥ अथा-
 मिथास्ये विधिवदघोरास्त्रमनुचमम् । यस्य सस्मरणादेव सर्वे नश्य-
 न्त्युपद्रवाः ॥ मायास्फुरद्वयं भूयः प्रस्फुरद्वितयं ततः । घोरघोर-
 चरेत्यन्ते तनुरूपपदं ततः ॥ चटयुगलं तदन्ते स्वात्प्रचटद्वितयं पुनः ॥
 कहयुगलं धमद्वन्द्वं ततो घन्घयुगं पुनः ॥ घातयद्वितयं धर्मं फडन्तः
 समुदीरितः । एकपश्चाशद्वर्णोऽयं मन्त्रः सर्वार्यसाधकः । अघोरा-
 स्त्रमिति प्रोक्तः भीरुद्रस्य महामनुः ॥ ॐ ह्रीं स्फुरस्फुरप्रस्फुरप्रस्फुर-
 घोरघोरवनुरूपचटचटप्रचटप्रचटकहकह्वमवमवन्वयन्घघातघघात-
 यहुंफट् ॥ इत्येकपश्चाशत् ॥ अघोरोऽस्य मुनिः प्रोक्तइन्द्विमुनु-
 दाहृतम् । अघोररुद्रो देवोऽस्य सर्वकार्यप्रसाधकः ॥ इदं पञ्चभिः
 पङ्क्तिः शिरः शिरसा दशभिः कवचं च । ततोऽष्टभिः नेत्रं अक्षं द्वाद

शभिरेवं विभक्तैर्मन्त्राणैः षडङ्गविधिः । मूर्धनेत्रास्यकण्ठेषु हन्ना-
भ्यध्वरजालिङ्गं जानुजङ्घापदद्वयेषु रुद्रभिन्नाक्षरैर्न्यसेत् । पञ्चभिः
पङ्क्तिर्द्वाभ्यां अष्टभिश्चतुर्भिः करणैर्वेदयुगे रसैर्द्वाभ्यां वर्णभेदोऽय-
मीरितः ॥ अथ ध्यानम् ॥ सजलजलदश्यामं मीमदंष्ट्रं त्रिनेत्रं
मुजगधरमधोरं रक्तवस्त्राङ्गरागम् । परशुडमरुरङ्गासेटकं वाणचापौ
त्रिशिरवरकपाले विध्रतं भावयामि ॥ अभिचारे गृहध्वंसे वश्ये
कुङ्कुमसंनिभः । जारणे मेघमदशो मुक्तौ चन्द्रसमप्रभः ॥ लक्ष्मेकं
जपेन्मन्त्रं घृतसिक्तैस्तिलैः शुभैः । अयुतं जुहुयाच्छैवे पीठे संपूज-
येच्छिवम् ॥ पट्टोणान्तस्थपद्भजे अङ्गपूजा केसरेषु । पत्रेषु परशुं
डमरुं रङ्गं सेटकं धाणं कार्मुकं शूलं कपालमेवं प्रयोजयेदस्त्राणि ।
दलाग्रेषु ब्राह्मयाद्याः । ततो लोकेशांस्तदस्त्राणि च पूजयेत् । इति पूजा-
विधिः । मन्त्रेणानेन जप्तंन साधकः सिद्धिमाप्नुयात् । इष्टान्प्रयोगा-
न्कुर्वीत सिद्ध्यन्ते नात्र संशयः । क्रमात्सर्पिरेषामार्गतिलसर्पपपा-
यसैः । एकैः सहस्रं प्रत्येकं यामिन्यां जुहुयात्सुषीः ॥ होमोऽयं
नाशयेत्सद्यो भूतकृत्वाद्युपद्रवान् ॥ सितकिंशुकनिर्गुण्डीहेमापामा-
र्गसंभयैः । समिद्धरैः कृतो होमः पूर्ववद्भूतशान्तिदः ॥ अपामा-
र्गारवधयोः पञ्चगव्यसमुक्षिताः । समिधो जुहुयात्कृष्णपञ्चम्यां
निशि संयतः । पृथक्सहस्रहोमेन भूतानां निग्रहो भवेत् ॥
अधौरयत्रम् ॥ पट्टोणे शक्तिरन्तः स्फुरयुगलवृता प्रस्फुरहृन्द्रकोणे
शिष्टो मन्त्रस्य वर्णं रसकरणचतुःपदचतुर्वेदवेदैः । पङ्क्तिः कृत्वाष्टपत्रं
दहनपुरयुगेनावृतं वर्मफङ्ग्यां राजत्कोणेन वीतं धरणिपुरगतं यन्त्र-
माधोरमेतत् ॥ क्षुद्रचौरग्रहव्यालभूतापस्मारनाशनम् । सर्वसिद्धिप्रद-
मिदं सर्वसंपन्नदायकम् ॥ इत्यधोरात्रविधानम् ॥ ॥ अथ दक्षि-

णामूर्तिमन्त्रविधानम् ॥ अणवो हृदयं पश्चात्ततो भगवते पदम् ।
 ड्युतं दक्षिणामूर्तिं मह्यं मेधामुदीरयेत् ॥ प्रयच्छठद्वयान्तोयं द्वाविं-
 शत्यक्षरो मनुः । ॐ नमो भगवते दक्षिणामूर्तये मह्यं मेधां प्रयच्छ
 स्वाहा ॥ मुनिरस्य स्मृतो ब्रह्मा छन्दो गायत्रमीरितम् । देवता दक्षि-
 णामूर्तिर्वेदव्याख्यानतत्परः ॥ ताररुद्धैः स्वरैर्दीर्घैः पद्भिरङ्गवि-
 कल्पना । वटमूले यजेद्देवं वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ॥ ध्यानम् ॥
 स्फटिकरजतवर्णं मौक्तिकीमक्षमालाममृतकलशविद्याज्ञानमुद्राः क-
 राग्रैः । दधतमुरगफक्षं चन्द्रचूडं त्रिनेत्रं विधृतविविधभूपं दक्षिणा-
 मूर्तिमीडे ॥ लक्ष्मेकं जपेन्मन्त्रं ब्रह्मचारित्रते स्थितः । जुहुयात्सप्तैः
 पद्मैर्दशांशं संस्कृतेऽनले ॥ शैवे पीठे यजेद्देवं वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ।
 अङ्गाधृते कृते पश्चादष्टपत्रेषु पूजयेत् ॥ सरस्वतीं वाचयन्तीं पुस्तकं
 च स्मिताननाम् । ततो ब्रह्माणं सनकं सनन्दनं सनातनं सनत्कुमारं
 शुक्रं व्यासं गणेश्वरं क्रमात् । सिद्धयोगीन्द्रविद्याधरगणं षड्भिः पूज-
 येत् । वाह्ये लोकेश्वरान्पूज्य वशाद्यायुधसंयुतान् ॥ इत्थं पूजादिभिः
 सिद्धे मन्त्रे च साधकोत्तमः । बहभो जायते वाचां वाचस्पतिरिवा-
 परः ॥ मन्त्रेणानेन संज्ञैर्विशुद्धैः सलिलैः सुधीः । अभिपिञ्चेत्स्व-
 शिरसि श्रियमारोग्यमाप्नुयात् । फण्टमात्रोदके स्थित्वा जपेन्मन्त्रं
 सहस्रकम् । प्रत्यहं मण्डलादर्वाकवीनाममणीर्भवेत् ॥ गौर्या पार्श्व-
 स्थया सार्धं श्रीकामश्चिन्तयन्विभुम् । अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं भूयसीं
 श्रियमाप्नुयात् ॥ मुखानः प्रथमो मन्त्री गोमूत्रे शृतमोदनम् । निष्का-
 त्रमथवा मन्त्रमयुतद्वितयं जपेत् ॥ अश्रुतान्वेदशास्त्रादीन्व्याचष्टे
 नात्र संशयः । सिद्धोऽयं दक्षिणामूर्तिमन्त्रः सर्वार्थसाधकः ॥

इति श्रीत्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्ररत्नमञ्जूषायां
 चतुर्थः शिवमन्त्रपटलः ॥

अथ पञ्चमः शक्तिपटलः ।

अथ मातृकानिरूपणम् ॥ अथ घर्गतनुं वक्ष्ये विश्वयोधविधा-
यिनीम् । यस्यामनुपलब्धायां सर्वमेतज्जगज्जडम् ॥ पञ्चाशद्वर्णा-
त्मको मन्त्रः । अस्य ब्रह्मा ऋषिः । गायत्रीछन्दः । सरस्वती
देवता । अष्टीवहस्वदीर्घान्तर्गतैः कादिपद्वर्गकैः क्रमात् । पदङ्गानि
विधेयानि जातियुक्तानि देशिकैः ॥ ध्यानम् ॥ पञ्चाशद्विभि-
र्विभक्तमुखदोःपन्मध्यवक्षःस्थलां भास्वन्मौलिनिबद्धचन्द्रशकलामा-
पीनतुङ्गस्तनीम् । मुद्रामक्षगुणं सुधाढ्यकलशं विद्यां च हस्तान्बु-
जैर्विभ्राणां विशदप्रभां त्रिनयनां वाग्देवतामाश्रये ॥ ललाटमुख-
पृत्ताक्षिध्रुतित्राणेषु गण्डयोः । ओष्ठदन्तोत्तमाङ्गास्यदोःपत्सन्ध्य-
ङ्गकेषु च ॥ पार्श्वयोः पृष्ठतो नामौ जठरे हृदयेंऽसके । ककुद्गंसे च
हृत्पूर्वं पाणिपादयुगे ततः ॥ जठराननयोर्न्येस्वेन्मातृकार्णान्यथा-
क्रमात् ॥ दीक्षितः प्रजपेदक्षमुक्तन्यासादिपूर्वकम् । तद्दशांशेन
जुहुयात्तिलैश्च मधुरोक्षितैः ॥ मातृकामन्वहं यजेद्वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ।
॥ चक्रम् ॥ व्योमेन्दौ रसनासकर्णिकवचां द्वन्द्वैः स्फुरत्केसरं
पत्रान्तर्गतपञ्चवर्गयशलार्णादित्रिवर्गं क्रमान् । आशास्त्रप्रिपु लान्वला-
ङ्गलियुजा क्षोणीपुरेणावृतं पद्मं कल्पितमत्र पूजयतु तां वर्णात्मिकां
देवताम् ॥ मेधाप्रज्ञाप्रभाविद्याधीधृतिस्मृतिबुद्धयः । विद्येश्वरीति
संप्रोक्ता भारत्या नव शक्तयः ॥ अङ्गैः प्रथमावरणम् । द्वितीयं
स्वरयुगलैः । अष्टवर्गैस्त्रुतीयम् । व्यापिनीपालिनीकृदिनीधारिणीमा-
लिनीहंसिनीशान्तिनी एताः पत्रेषु यजेत् । पञ्चाद्वाङ्गीमाहेश्वरीकौ-
मारीवैष्णवीवाराहीन्द्राणीचामुण्डामहालक्ष्मीः पूज्याः । ततो लोके-
शांस्ततो वस्त्रायस्त्राणि । अनेन विधिनोपचारैर्वर्णेशीमचयेत् । एवं

सिद्धे मनौ मन्त्री योगान्कुर्याद्यथेप्सितान् । अश्वत्थोदुम्बरङ्गक्षन्ध-
मोषसमिधस्तिलाः । सिद्धार्थपायसाग्न्यानि द्रव्याण्यष्टौ यथाक्रमम् ।
अमीभिर्जुहुयाद्ध्रं तदर्घं वा तदर्घकम् । सर्वान्कामानवाप्नोति परं
सिद्धिं च विन्दति । एमिर्कसदस्त्राणि हुत्वा मन्त्री विनाशयेत् ।
रिपून्क्षुद्रान्महान्भूतान्स्वरान्स्पर्शान्सपन्नगान् । मन्त्राणामयथावृत्ति-
प्रतिपत्तिसमुद्भवान् । विकारान्नाशयेदाशु चायुरारोग्यवान्भवेत् ।
एभिस्त्रिमधुरोपेतैर्हुत्वा राजा भवेद्भुवम् । एभिरेव च वश्यादीनपि
साध्नोति मानवः ॥ इति मातृकाविधाननिरूपणम् ॥ ॥ अथ वाग्वा-
दिनीसरस्वतीदशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥ अत्रिर्वरुणसंरुद्धो वदवा-
ग्वादिनि द्वयम् । वागीश्वर्या दशाणोऽयं मन्त्रो वाग्विभवप्रदः ॥
वदवदवाग्वादिनिस्वाहा । कण्वोस्य ऋषिः । विरादुच्छन्दः । वाग्देवता ।
शिरःश्रवणटाड्वासावदननाभिगुदेऽपिमान्वर्णोऽयस्य पूर्वोक्ताह्वानि क-
ल्पयेत् ॥ ध्यानम् ॥ तरुणशकलमिन्दोर्विभ्रती शुभ्रकान्तिः कुच-
भरनमिताङ्गी संनिपण्णा सिताब्जे । निजकरकमलोद्यत्तेखनीपुस्त-
कध्रीः सकलविभवसिद्धयै पातु वाग्देवता नः ॥ दशलक्षं जपेन्मन्त्रं
दशांशं जुहुयात्तिलैः । प्रागीरिते यजेत्पीठे अज्ञाद्यावरणैः सह ।
योगा सत्या च विमला ज्ञाना बुद्धिः स्मृतिः मेधा प्रज्ञा मुद्रा पुस्त-
कधारिणीः पत्रमध्ये द्वितीयावरणं यजेत् । दलाग्रेषु ब्राह्म्याद्यास्ततो
लोकपालास्तदस्त्राणि बहिः । एवं संपूजयेन्मन्त्री जपहोमादितत्परः ।
स्नानन्यासादिभिः शुद्धः शुद्धदन्तनखादिकः । मङ्गलचरितः शान्तः
सततं वाक्परायणः । वागीशीति स्मरन्मन्त्रं कवित्वं लभतेऽन्दवः ।
पीत्वा चन्मन्त्रितं तोयं सहस्रं प्रत्यहं जपेत् । मन्त्राकविर्भवेन्मन्त्री
वत्सरेण न संशयः । उरोमानोदके स्थित्वा ध्यायन्मार्तण्डमण्डले ।

देवीं प्रतिदिनं भक्त्या त्रिसहस्रं जपेन्मनुम् । लभते मण्डलात्सिद्धिं
 वाचामप्रतिमां भुवि । पलाशवित्त्वकुमुभैर्जुहुयान्मधुरोक्षितैः । ससि-
 द्धिर्वा तदुत्थामिर्यशः प्राप्नोति वाक्पतेः । होमोऽयं सर्वसौभाग्यल-
 क्ष्मीवश्यप्रदो भवेत् । राजपृक्षसमुद्भूतैः प्रसूनैर्मधुराप्तुतैः । तत्ससि-
 द्धिश्च जुहुयात्कवित्वमतुलं लभेत् । इति वाग्वादिनीदशाक्षरविधानम् ॥
 ॥ अथ वाग्देवीषोडशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥ हृदयान्ते भगवति वद-
 शब्दयुगं ततः । वाग्देविवह्निजायान्तं वाग्भवार्थं समुद्धरेत् ॥ ऐन-
 मोभगवतिवदवदवाग्देविस्वाहा ॥ षोडशाणोऽयम् । पद्भिः पादैः
 पङ्क्तं कुर्यात् ॥ ध्यानम् ॥ शुभ्रां शुभ्रविलेपमाल्यवसनां शीतांगु-
 रण्डोज्ज्वलां व्याख्यामक्षगुणं सुधाह्वयकलशं विद्यां च हस्ता-
 म्बुजैः । विभ्राणां कमलासनां कुचनतां वाग्देवतां मुस्मितां वन्दे
 वाग्बिभवप्रदां यिनयनां सौभाग्यसंपत्करीम् ॥ हविष्याशी जपेत्स-
 म्यत्पद्मं च वसुलक्षकम् । दशांशं जुहुयाद्यापि तिलैराज्यविमिश्रितैः ।
 मातृकोष्ठे यजेत्पीठे देवीं प्रागीरिते श्रमान् । पिवेत्तन्मस्त्रितं तोयं
 प्रातःशाले दिनेदिने । विद्वान्वत्सरतो मन्त्री भवेन्नासि विचारणा ।
 पुष्पगन्धादिकं सर्वं तज्जतं धारयेत्सुधीः । सभायां पूजते सद्भिर्वादे
 च विजयी भवेत् । अमिषिश्चेज्जलैः शुद्धैरात्मानं ज्ञानकर्मणि ।
 तर्पयेत्तां जलैः शुद्धैरतिमेधामवाप्नुयात् ॥ इति वाग्देव्याः षोडशाक्ष-
 रमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथ वाग्देव्या एकादशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥
 तारो मायाधरो विन्दुः शशिस्तारः सरस्वती । हेन्तोप्यत्यन्तिको मन्त्रः
 प्रोक्त एकादशाक्षरः ॥ ॐ ह्रीं ऐं ह्रीं ॐ सरस्वतीनमः ॥ मन्त्ररत्ने
 भुवोर्मध्ये नवरत्नेषु च श्रमान् । मन्त्रवर्णाहयसेन्मन्त्री वाग्भवेना-
 म्भक्त्यना ॥ ध्यानम् ॥ वाणीं पूर्णनिशाचरोज्ज्वलमुरती कर्पूरयुन्द-

प्रमां चन्द्रार्थाङ्कितमस्तकां निजकरैः संविभ्रतीमादरात् । पीणाम-
 क्षगुणं सुधाढ्यकलशं विद्यां च तुङ्गस्तनीं दिव्यैरामरणैर्विभूषिततनुं
 हंसाधिरूढां भजे ॥ जपेद्वाद्दशलक्षाणि तत्सहस्रं सिताम्बुजैः ।
 नागचम्पकपुष्पैर्वा जुहुयात्साधकोत्तमः । मारुकोक्ते यजेत्पीठे चक्ष्य-
 माणक्रमेण ताम् । देव्या दक्षिणतः पूज्या संस्कृता वाङ्मयी शुभा ।
 प्राकृता वामतः पूज्या वाङ्मयी सर्वसिद्धिदा । इद्वा पूर्ववदङ्गानि मन्त्री
 नियवमानसः । ततः पश्चात् प्रक्षा मेधा श्रुतिः शक्तिः स्मृतिर्वागी-
 श्वरी मतिः स्वस्तिश्चेति पूज्या प्राङ्मयाद्यास्तदनन्तरं लोकेश्वरसाद-
 र्खाणि च । इति संपूजयेद्देवी साक्षाद्वाग्ब्रह्मो भवेत् । दशाक्षरीस-
 मुक्तानि कर्माण्यत्रापि साधयेत् ॥ इति वाग्देव्या एकादशाक्षरमन्त्र-
 विधानम् ॥ ॥ अथान्ये सारस्वता मन्त्राः ॥ तोयस्त्रं शयनं विष्णोः
 सकेबलचतुर्मुखम् । त्रिन्दुर्घाशयुतो वह्निर्विन्दुसद्योम्बुमान्ध्रगुः ॥
 उक्तानि ग्रीणि धीजानि सद्भिः सारस्वतार्थिनाम् ॥ वाक्कूंस्त्रौ ॥
 अङ्गानि फल्पयेद्दीर्घैर्द्विरुक्तैर्जातिसंयुतैः ॥ ध्यानम् ॥ मुक्ताहार-
 वदातां शिरसि शशिकलालंक्रतां बाहुभिः स्वैर्व्याख्यां यर्णाक्षमालां
 मणिमयकलशं पुस्तकं चोद्धहन्तीम् । आपीनोत्तुङ्गवक्षोरुहभरविनम-
 न्मध्यदेशामधीशो वाचामीडे चिराय त्रिभुवनयनितां पुण्डरीके निप-
 ण्णाम् ॥ त्रिलक्षं प्रजपेन्मन्त्रं जुहुयात्तद्दर्शांशतः । पायसेनाज्यसि-
 क्तेन संस्कृते हव्यचाहने ॥ वागीशी पूजयेत्पीठे विधिना मारुको-
 दिते । वाक्प्रस्मृतेन मार्गेण प्रत्यहं साधकोत्तमः । व्यापा(१)न्तकुसु-
 मैर्हुत्वा वाक्सिद्धिमतुलां व्रजेत् ॥ जातीपुष्पैः सिताम्बोजैः
 सिकैश्चन्दनवारिणा । नन्द्यावर्तैः शुभैः कुन्दैर्हुत्वा वाक्सिद्धि-
 माप्नुयात् ॥ एवमुक्तेषु मन्त्रेषु दीक्षितो यवमानसः । एवं यो

भजते भक्त्या स भवेद्भुक्तिमुक्तिभाक् ॥ इति सारस्वतमन्त्रा
 निरूपिताः ॥ ॥ अथ श्रीमन्त्रविधिः ॥ वातं वह्निसमारूढं वाम-
 नेत्रेन्दुसंयुतम् । धीजमेतच्छ्रियः प्रोक्तं चिन्तारत्नमिवापरम् ॥ श्रीं ॥
 अस्य मन्त्रस्य भृगुर्ऋषिः । निःस्पृच्छन्दः । श्रीदेवता । पद् दीर्घ-
 युक्तेन धीजेनाङ्गानि कुर्यात् ॥ ध्यानम् ॥ कान्त्या काश्चन-
 संनिभां हरगिरिप्रख्यैश्चतुर्भिर्गजैर्हस्ताक्षिप्तहिरण्मयामृतघटैरासिच्य-
 मानां श्रियम् । विभ्राणां वरमब्जयुग्ममभयं हस्तैः किरीटोज्ज्वलां
 क्षौमावद्वनितम्बविम्बललितां वन्देऽरविन्दस्थिताम् ॥ भानुलक्षं जपे-
 न्मन्त्री दीक्षितो विजितेन्द्रियः । श्रियमभ्यर्चयेन्नित्यं सुगन्धिकुमुमा-
 दिभिः ॥ तत्सहस्रं प्रजुहुयात्कमलैर्मधुरोक्षितैः । तिलैर्वा विल्वप-
 त्रैर्वा फलैर्वा विल्वजैस्तथा ॥ मधुरभुतैश्च प्रत्येकं त्रिभिर्वा साध-
 कोत्तमः । अत्र सम्यग्यजेत्पीठे नवशक्तिसमन्विते ॥ विभूतिरु-
 न्नतिः कान्तिः सृष्टिः कीर्तिश्च संततिः । व्युष्टिर्ऋद्धिश्च भूतिश्च
 रमाया नव शक्तयः ॥ अत्रावाह्यं यजेद्देवीं परिवारयुतां श्रियम् ।
 यजेत्पूर्ववदङ्गानि दिग्दलेषु समाहितः ॥ वासुदेवं सङ्घर्षणं प्रद्युम्नमनि-
 रुद्धकम् । हिमपीततमालेन्द्रनीलाभान्पीतवाससः । शङ्खचक्रगदापद्म-
 धारिणश्च यथाक्रमम् ॥ विदिग्दलेषु—दमकं सलिलं चैव गुग्गुलं च
 कुरण्टकम् । यजेच्छुद्धनिधिं देव्या दक्षिणे प्रमदान्वितम् । वामतः
 पङ्कजनिधिं प्रियया सहितं तथा ॥ दलापेषु ॥ बलाकी विमला चैव
 कमला वनमालिका । विभीषिकामालिका च शांकरी वसुमालिका ।
 पङ्कजद्वयधारिण्यो मुक्ताहारसमप्रभाः । एताः समभ्यर्च्य लोकपालां-
 स्तदस्त्राणि च वहिः । इत्थं यो यजते देवीं सुस्थिरः साधकोत्तमः ।
 घनधान्यसमृद्धः स्याच्छ्रियमाप्नोत्यनिन्दिताम् ॥ वक्षःप्रमाणे सलिले

स्थित्वा मन्त्रमिमं जपेत् ॥ त्रिलक्षं सुस्थिरो मन्त्री देवीं ध्यात्वा कर्मण्डले ।
स भवेदल्पकालेन रमाया वसतिः स्थिरा ॥, विष्णुगोहस्थत्रित्वस्य
मूलमध्यस्य संस्थितः । त्रिलक्षं तु जपेन्मन्त्री वाच्छिद्यं लभते धनम् ।
अशोकवह्नौ जुहुयात्तन्दुलैराज्यलोडितैः । वशयेदचिरादेव त्रैलोक्य-
मपि मन्त्रवित् ॥ इति श्रीमन्त्रविधिः ॥ ॥ अपरः श्रीमन्त्रविधिः ॥
वाग्भवं वनिता विष्णोर्माया मकरकेतनः ॥ ऐं श्रीं ह्रीं क्लीं ॥ ऋष्यादि-
पूर्ववत् । अङ्गानि कुर्याच्छ्रीवीजेन दीर्घयुक्तेन ॥ ध्यानम् ॥ मा-
णिक्यप्रतिमप्रभां हिरानिभैस्तु द्वैश्वतुर्भिर्गजैर्हस्तप्राहितरत्नकुम्भसलि-
लेरासिच्यमानां सदा । हस्ताम्बुजैर्वरदानमम्बुजयुगामीतीर्दधानां हरेः
कान्तां काङ्क्षितपारिजातलतिकां वन्दे सरोजासनाम् ॥ भानुलक्षं
हविष्याशी जपेदन्ते सरोरुहैः । जुहुयादरुणैः फुल्लैस्तत्सहस्रं जिते-
न्द्रियः ॥ रमायाः कल्पिते पीठे विधिनानेन पूजयेत् । कुर्यात्प्रयो-
गांस्तत्रस्थो मनुनानेन साधकः । निधिमिः सेव्यते नित्यं मूर्ति-
गङ्गिरुपस्थितैः ॥ ॥ अथापरः श्रीमन्त्रविधिः ॥ दीर्घान्वयादिः
सर्गान्तो ब्रह्मा भानुर्षसुंघरा । वान्तेसिन्यै प्रियावहेर्मनुः प्रोक्तो दशा-
क्षरः ॥ नमः कमलवासिन्यैस्वाहा ॥ अस्य दक्षऋषिः । विराट्-
छन्दः । श्रीदेवता । देव्यै हृदयाय । पश्चिन्यै शिरसे । विष्णुपत्न्यै
शिरसायै । वरदायै कवचाय । कमलरूपायै अस्त्राय । नमोन्ताः
प्रणवादिकाश्चाद्गमन्त्राः ॥ ध्यानम् ॥ आसीना सरसीरुहे स्मित-
मुखी हस्ताम्बुजैर्विभ्रती दानं पद्मयुगाभये च वपुषा सौदामिनी-
संनिभा । 'शुक्तादामविराजमानपृथुलोलुङ्गस्तनोङ्कासिनी पायाद्दः
कमलाकटाक्षविभवैरानन्दयन्ती । हरिम् ॥ दशलक्षं जपेदेनं मन्त्रं
अद्वासमन्वितः । दशांशं जुहुयान्मन्त्री मधुराकैः सरोरुहैः ॥

श्रीपीठे पूजयेद्देवीमङ्गाद्यावरणैः सह । घलाकाद्याश्च लोकेशास्तद-
 द्वाणि च पूजयेत् ॥ एवं संपूजयेद्देवीं संपदामालयो भवेत् ।
 समुद्रगायां सरिति कण्ठमात्रे जले स्थितः । त्रिलक्षं प्रजपेन्मन्त्रं
 साक्षाद्वैश्रवणो भवेत् ॥ इति श्रीमन्त्रविधिः ॥ ॥ अथ भुवनेश्वरी-
 मन्त्रविधानम् ॥ अथ वक्ष्ये जगद्धात्रीमधुना भुवनेश्वरीम् ।
 ब्रह्मादयोऽपि चां ज्ञात्वा लेभिरे श्रियमूर्जिताम् ॥ कुलीशो वह्नि-
 मारूढो वामनेत्रार्धचन्द्रवान् । धीजं तस्याः समाख्यातं सेवितं
 सिद्धिकाङ्क्षिभिः ॥ ह्रीं ॥ ऋषिः शक्तिर्भवेच्छन्दो गायत्री देवता
 मनोः । कथिता सुरसधेन सेविता भुवनेश्वरी ॥ पद्दर्धयुक्त-
 धीजेन सुर्यादङ्गानि पद् प्रमात् ॥ संहारसृष्टिमागेण मातृकान्यस्त-
 विप्रहः । मध्वन्यास ततः सुर्यादेवताभावसिद्धये ॥ हृष्टेत्तां मूर्ध्नि
 धदने गगना हृदये तथा । रक्तां करालिकां गुह्ये महोच्छुष्मां
 पदद्वये । ऊर्ध्वं प्राग्दक्षिणोदीच्यपश्चिमेषु मुखेषु च ॥ सद्यादिह्रस्व-
 र्धाजाद्या न्यस्तव्या भूतसप्रभाः । प्रह्लाणं सह गायत्र्या ललाटे
 विन्यसेत्ततः । सावित्र्या सहितं विष्णु कपोले दक्षिण परम् ।
 वार्गाश्वरीयुतं वामकपोले च महेश्वरम् । श्रिया धनपतिं वामकर्णे
 रत्ना स्मरं मुखे । पुष्ट्या गणपतिं सव्यकर्णे मूलं मुखे न्यसेत् ।
 मूलेन व्यापक सुर्यात्ततो देवीं विचिन्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥ उग्रहि-
 नशुतिमिन्दुरिरीटा तुङ्गवुचा नयनत्रययुक्ताम् । स्मेरमुग्दी घर-
 दाङ्कुशपाशानीतिशरं प्रभजेद्भुवनेशीम् ॥ जपेन्मन्त्रं च द्वात्रिंशत्क्षं
 मन्त्री समाहितः । त्रिस्वादुयुक्तं जुहुयादष्टद्वयैर्दशांशतः । दशादूर्ध्वं
 दिनेशाय तत्र सचिन्त्य देवताम् । षोडशदलावृताष्टपत्रकर्णिकायां
 पद्मफोणं षट्त्रिंशद्दिशिपीठ नयशक्तियुत । जया विजया अजिता

अपराजिता नित्या विलासिनी दोग्ध्री अधोरा मङ्गला नवशक्तयः ।
 तत्र संपूजयेद्देवीमावाह्यावरणैः सह ॥ पद्मकोणाद्वहिर्मध्ये च दिक्षु
 यथाक्रमं हृदयेखाद्याः पृथिव्यादिभूतसमप्रभा वरपाशाङ्कुशामीति-
 धारिण्योऽर्च्याः । ततोऽङ्गावरणम् । ततः पूर्वनिर्गतिवायुवह्निवरुणे-
 शादिपद्मकोणेषु यथाक्रमं मिथुनदेवताः । पद्मकोणपार्श्वयोर्निधी ।
 कैसरैष्वङ्गानि पत्रेषु अनङ्गकुसुमा अनङ्गकुसुमातुरा अनङ्गमदना अन-
 ङ्गमदनातुराभुवनपालागगनवेगाशशिरेखागगनरेखाचेत्यष्टशक्तयः ।
 ततः पोडगपत्रेषु करालीविकराल्युमामरस्वतीश्रीदुर्गोपालक्ष्मीः धृतिः
 स्मृतिः धृतिः श्रद्धा मेधा मतिः कान्तिरार्याः पूज्याः । पद्माद्वहिः परिचा-
 रिकाः । अनङ्गरूपा अनङ्गमदनामदनातुराभुवनवेगाभुवनपालिका-
 सर्वशिशिराननङ्गवेदना अनङ्गमेखलाः पूज्याः । ततः । लोकेशाश्च तद-
 स्त्राणि देवीमित्थं प्रपूजयेत् । पूज्यते सकलैर्देवैः किं पुनर्मनुजोत्तमैः ।
 मन्त्री त्रिमधुरोपेतैर्हुत्वाश्वत्थसमिद्धरैः । ब्राह्मणान्वशयेच्छीघ्रं पार्थि-
 वान्वशहोमतः । पालाशपुष्पैस्तत्पत्रीर्मन्त्रिणः कुमुदैरपि । शालिपिष्ट-
 मयीं कृत्वा पुत्तलीं मधुरान्विताम् । जप्तां प्रतिष्ठितप्राणां भक्षयेद्रवि-
 षासरे । वशं नयति राजानं नारीं वा नरमेव वा । कण्ठमात्रोदके
 स्थित्वा वीक्ष्य तोयगतं रविम् । त्रिसहस्रं प्रजपेन्मन्त्रमिष्टां फण्यां
 लभेत सः । अन्नं तन्मन्त्रितं मन्त्री भुञ्जीत श्रीप्रसिद्धये । लिखित्वा
 भस्मना मायां ससाभ्यां फलकादिषु । तत्काले दर्शयेद्यज्ञं सुखं
 सूयेत गर्भिणी । इति ॥ ॥ द्वितीयो भुवनेश्वरीमन्त्रः ॥ अनन्तो
 विन्दुसंयुक्तो मायाप्रज्ञापितारवान् । पाशादित्र्यक्षरो मन्त्रः सर्व-
 वश्यफलप्रदः । आंहींको ॥ ऋष्याद्याः पूर्वमुक्ताः स्युर्वीजेनाङ्ग-
 क्रिया मत्ता ॥ ध्यानम् ॥ वराङ्कुशं पाशममीतिमुद्रां करैर्बहन्तीं

कमलासनस्थाम् । घालार्ककोटिप्रतिमां त्रिनेत्रां भजेऽहमाद्यां भुवने-
 श्वरीं ताम् ॥ हविष्यभुग्जपेन्मन्त्रं तत्त्वलक्षं जितेन्द्रियः । चतुर्विंशति-
 साहस्रैस्त्रिलैः पयोर्कैर्जुहुयात्ततः । हृद्रेषाविहिते पीठे नवशक्तिसम-
 न्विते । अर्चयेत्परया भक्त्या वक्ष्यमाणक्रमेण ताम् ॥ हृद्रेषाद्या
 यजेद्वाद्यौ कर्णिकायां क्रमाद्बुधः । अह्नानि केसरेषु स्युः पत्रथा
 मातरः क्रमात् । इन्द्रादयो लोरुपालासदस्त्राणि च पूजयेत् । एवं
 संपूजयेद्देवीं साक्षाद्द्वैधवणो भवेत् । पूज्यते सकलैर्लोकैस्तेजसा
 भारकरोपमः । अनेनाधिष्ठितं गेहं निशि दीपसमाकुलम् । दृश्यते
 प्राणिभिः सर्वैर्भद्रस्वास्व प्रभावतः । सर्पपैर्लोणसंनिधौ राज्यकैर्जुहु-
 यान्निशि । राजानं वशयेत्सद्यस्तत्पत्नीरपि साधकः । अन्नवानन्न-
 होमेन श्रीमान्पद्महुताद्भवेत् । राजवृश्चसमुद्भूतैः पुष्पैर्हुत्वा कवि-
 र्भवेत् । अरोगी निलहोमेन घृतेनायुखाप्नुयान् । प्राक्प्रोक्तान्यपि
 कर्माणि साधयेत्साधकोत्तमः ॥ ॥ अथ त्वरितभगवतीमन्त्रविधा-
 नम् ॥ अतोऽभिधास्ये त्वरितां त्वरितं फलदायिनीम् । तारो भावा
 सर्ववीजं ऋद्धिरीशस्वरान्विता । पूर्वमस्तन्तो भगवान्क्षत्री दीर्घ
 तनुच्छदम् । सवर्तो भगवान्माया फलन्तो द्वादशाक्षरः । ॐ ह्रीं हुं त्व-
 च्छेक्ष्मी हुं श्छेक्ष्मीं कद् ॥ अस्यार्जुनरुपिः । विराट्छन्दः । त्वरिताख्या
 भगवती कौलान्ता सकलमनोरथप्रदा देवता । मायाविवर्जितान्तरगा-
 न्मूर्ध्नि भाले गले हृदि । नाभिगुहोरुयुग्मे च जानुजहापदद्वये ।
 विन्यसेव्यापकं सद्ब्रह्मसैनं च साधकः । त्वरिते हृदयाय नमः । छेक्ष-
 शिरसेव्याहा । क्ष्मीशिरसायैषपद् । स्त्रीहुं रुचचायहुं । हुं श्छेनेत्रयायवौ
 पद् । ह्रीं कद् भस्त्रायद् । इत्यहं विधिः ॥ अथ ध्यानम् ॥ श्यामां
 यर्दिकलापशेपरयुतामानद्वर्णां गुह्यादारलमत्वयोधरधरामधौ

द्विपान्विभ्रतीम् । ताटङ्काङ्गदमेखलां गुणरणन्मखीरतां प्रापितां
 कैरातीं वरदाभयोद्यतकरां देवीं त्रिनेत्रां भजे ॥ लक्षं प्रजप्य मन्त्रशो
 मर्षं मन्त्री जितेन्द्रियः । दशांशं जुहुयाद्विल्वैर्मधुराक्तैः समिद्धरैः ।
 हृद्रेखाकल्पिते पीठे मध्ये शक्तिसमन्विते । पूजयेत्स्वरितां देवीं
 वक्ष्यमाणविधानतः ॥ ॐ क्षंहुं हं वसुदेहसुरहिन्दुलगर्जगर्जहुं हुं क्षां प-
 ध्वाननायनमः ॥ पीठमन्त्रः । अनेन चासनं दत्त्वा मूर्तिं मूलेन कल्प-
 येत् । अङ्गैः प्रणीतां गायत्रीं कैसरेष्वर्चयेत्क्रमात् ॥ दलेषु हुंकारीं
 चण्डीं द्वादशीं क्षेपणीं म्रियम् । हुंकारी क्षेमकारी च फद् वाह्ये बहिर-
 प्रतः कोदण्डधारिणीं । द्वारस्य पार्श्वयोर्होमवेत्प्रधारिण्यौ जयाविजया-
 यक्षरक्षत्परिताहस्थिरोभवहुं फद् । अनेन मनुना तत्र किंकरं तद्द-
 हिर्जयेत् । लकुटं विधत्तं कृष्णं कृतवर्षरमूर्धजम् । आरण्यैररुणैः
 पुष्पैरतिशस्तैः सुगन्धिभिः । पूजयेद्भूपदीपाद्यैर्नृत्तगीतमनोहरैः ।
 एवं सिद्धे मनौ मन्त्री नारीनरनरेश्वरैः ॥ मान्यते वत्सरादर्वाङ्ग-
 क्षम्यायुको महेश्वरः । योनिकुण्डं प्रकल्प्याथ कुर्याद्दोमं यथेच्छया ॥
 मल्लिकाकुसुमैर्हुत्वा वशयेदखिलं जगत् । कृत्याद्रोहादिशमनं पाला-
 शकुसुमैर्हुनेत् ॥ अशोकैः पुत्रमाप्नोति चन्द्युकैरिष्टवाञ्छितम् ।
 तत्फलैरीप्सितं धनं । पाटलैः सुन्दरीमिष्टां वशयेत् । बडुलैः कीर्तिः
 आग्नेर्दर्शमायुः चम्यकैः कान्तिं सर्पपैः शत्रुनाशनं बकुलपत्रै-
 रुचाटनं शात्मलीपत्रैः शत्रुनाशनं निम्बपत्रैर्विद्वेषणं मापहोमेना-
 मूकत्वं अयुतं होमसंख्या वावजपः ॥ इति त्वरितभगवतीमन्त्र-
 विधानम् ॥ ॥ त्वरिताया अपरं विधानम् ॥ क्षेप्तीक्षे ॥
 वश्यत्रिकण्टकी । द्विरुक्तैर्मन्त्रवर्णैर्ह्यकल्पना ॥ ध्यानम् ॥ नीला
 नाभेरधस्तादरुणरुचिरधःकण्ठदेशारिसवास्या वभैर्दृष्टाकटाळैरुदरपरि-

कमलासनस्थाम् । घालार्कशोदिप्रतिमां त्रिनेत्रां भजेऽहमाद्यां सुवने-
 श्वरी ताम् ॥ द्वाविंशभुजपेन्मन्त्रं तत्त्वलक्षं जितेन्द्रियः । चतुर्विंशति-
 साहस्रमिहैः पयोधैर्जुहुयात्ततः । हृत्पद्माविहिते पीठे नवशक्तिमम-
 न्विते । अर्चयेत्परया भक्त्या घट्यमाणक्रमेण ताम् ॥ हृत्पद्माद्या
 यजेदादी कर्णिसायां प्रमाद्भुवः । अद्भानि वैमरेषु स्युः पत्रस्था
 मातरः प्रमात् । इन्द्रादयो लोमपालान्मद्भ्राणि च पूजयेत् । एवं
 संपूजयेद्देवीं माश्राद्धैश्चरणो भवेत् । पूजते मकलैर्जुहुयेत्तमा
 भारुरोपम । अनेनाविष्टितं गेहं निशि दीपममाहुलम् । दृश्यते
 प्राणिभिः सर्पमन्त्रस्यास्य प्रभाततः । सर्पपैल्लेणसन्निवैराज्यान्जुहु-
 यान्निशि । राजान वशयेत्मद्यस्तत्पत्नीरपि मावनः । अत्रानत्र-
 होमेन श्रीमान्पद्मद्विभवेत् । राजशुक्रममुद्भूतैः पुत्रैर्हुत्वा कर्ण-
 भवेत् । अरोगी तिलहोमेन घृतेनायुरवाप्नुयात् । प्राक्प्रोक्तान्यपि
 कर्माणि साधयेत्साधकोत्तमः ॥ ॥ अथ त्वरितभगवतीमन्त्रविधा-
 नम् ॥ अतोऽभिषाक्षे त्वरिता त्वरिणि फलदायिनीम् । तारो माया
 सर्वधीज ऋद्धिरीशस्वरान्विता । कूर्मसदन्तो भगवान्क्षत्री दीर्घ
 तनुच्छदम् । सवर्तो भगवान्माया फडन्तो द्वादशाक्षरः । ॐ ह्रीं हुक्व-
 च्छेक्षस्त्रीहुक्षेह्रींफट् ॥ अस्यार्जुनरूपिः । पिराद्रुन्दः । त्वरितारया
 भगवती कौलान्ता सकलमनोरथप्रदा देवता । मायाविवर्जितान्वर्णा-
 न्मूर्ध्नि भाले गले हृदि । नाभिगुह्योरुद्युग्मे च जानुजद्वापदद्वये ।
 विन्यसेव्यापक तद्वत्समस्त्रेण च साधकः । त्वच्छेहृदयाय नमः । छेक्ष-
 शिरसेस्वाहा । क्षस्त्रीशिरसायैवफट् । स्त्रीहुक्वचायहु । हुक्षेनेत्रत्रयायवौ
 पद । ह्रींफट्अस्त्रायट् । इत्यङ्गविधिः ॥ अथ ध्यानम् ॥ इयमा
 बर्हिक्लापशेखरयुतामानद्वपर्णाशुकां गुञ्जाहारलसत्पथोधरधरामष्टी

द्विपान्विभ्रतीम् । ताटङ्काङ्गदमेखलां गुणरणन्मञ्जीरतां प्रापितां
 कैरातीं यरदाभयोचतकरां देवीं त्रिनेत्रां भजे ॥ लक्षं प्रजप्य मन्त्रहो
 मध्रं मन्त्री जितेन्द्रियः । दशांशं जुहुयाद्विष्वैर्मधुराकैः समिद्धरैः ।
 हृद्येखाकल्पिते पीठे मध्ये शक्तिसमन्विते । पूजयेत्त्वरितां देवीं
 वक्ष्यमाणविधानतः ॥ ॐक्षंहुंहंवञ्जदेहसुरुद्धिङ्गुलगर्जगर्जहुंहुंक्षांप-
 ध्वाननायनमः ॥ पीठमन्त्रः । अनेन चासनं दत्त्वा मूर्तिं मूलेन कल्प-
 येत् । अङ्गैः प्रणीतां गायत्रीं केसरेष्वर्चयेत्क्रमात् ॥ दलेषु हुंकारीं
 चण्डीं द्वादशीं क्षेपणीं स्त्रियम् । हुंकारी क्षेमकारी च फट् बाह्ये बहिर-
 प्रतः फोदण्डधारिणीं । द्वारस्य पार्श्वयोर्द्वेभवेत्रधारिण्यौ जयाविजया-
 यक्षरक्षत्वरिताज्ञस्थिरोभवहुंफट् । अनेन ममुना तत्र किंकरं तद्व-
 दिर्जयेत् । लकुटं विभ्रतं कृष्णं कृतवर्धरमूर्धजम् । आरण्यैररुणैः
 पुष्पैरतिशक्तैः सुगन्धिभिः । पूजयेद्भूपदीपाद्यैर्नृत्तगीतमनोहरैः ।
 एवं सिद्धे मनौ मन्त्री नारीनरनरेश्वरैः ॥ मान्यते वत्सरादवांगल-
 क्ष्म्यायुक्तो महेश्वरः । योनिकुण्डं प्रकल्प्याथ कुर्यादोमं यथेच्छया ॥
 मल्लिकाकुसुमैर्हुत्वा वशयेदपिलं जगत् । कृत्वाद्रोहाविशमनं पाला-
 शकुसुमैर्हुनेत् ॥ अशोकैः पुत्रमाप्नोति बन्धूकैरिष्टवाञ्छितम् ।
 तत्फलैरीप्सितं धनं । पाटलैः सुन्दरीमिष्टां वशयेत् । वज्रलैः कीर्तिः
 आप्रैर्दोर्घमायुः चम्पकैः कान्ति सर्पपैः शत्रुनाशनं वकुलपत्रै-
 रुच्चाटनं शास्मलीपत्रैः शत्रुनाशनं निम्बपत्रैर्विद्वेषणं मापहोमेना-
 मूकत्वं अयुतं होमसंख्या तावज्जपः ॥ इति त्वरितभगवतीमन्त्र-
 विधानम् ॥ ॥ त्वरिताया अपरं विधानम् ॥ क्षेत्रीक्षे ॥
 वश्यत्रिकण्टकी । द्विरुक्तैर्मन्त्रवर्णैरङ्गकल्पना ॥ ध्यानम् ॥ नीला
 नाभेरघस्तादरुणरुचिरधःकण्ठदेशात्सितास्या बभ्रुर्दक्ष्णकरालैरुदरपरि-

गतैर्भीषणाङ्गीं चतुर्भिः । दीपौ कम्बू रथाङ्गे करसरसिरुहैर्धारयन्ती
 जटान्तःस्फूर्जच्छीतांशुखण्डा भवतु भयहरी देवता वस्त्रिनेत्रा ॥
 एवं ध्यायन् त्रिलक्षं जपेत् । दशांशं सर्पिषा हुत्वा वश्येद्वनितान-
 नरान् ॥ ॥ अपरं त्वरिताविधानम् ॥ प्रणवोमायानित्यङ्घ्रिन्नेमदद्रवे
 द्विठान्तो द्वादशार्णो मन्त्रो वश्यप्रदायकः । ॐ ह्रींनित्यङ्घ्रिन्नेमदद्रवे-
 स्वाहा । अङ्घ्रिरास्य ऋषिः त्रिष्टुप्छन्दः वज्रप्रस्तारिणी पार्वती देवता ।
 मायाधीजेनाङ्घ्रिः ॥ ध्यानम् ॥ रक्ताब्धौ रक्तपारे रविदलकम-
 लाभ्यन्तरे संनिपण्णां रक्ताङ्गीं रक्तमौलिस्फुरितशशिकलां स्मेरवक्त्रां
 त्रिनेत्राम् । धीजापूरेपुपाशाङ्कुशमदनधनुःसत्कपालानि हस्तैर्वि-
 भ्राणामानताङ्गीं स्तनभरभरणादम्बिकामाश्रयामः ॥ लक्षं जपेदिमं
 मन्त्रं साधकः शुद्धमानसः । अयुतं राजवृक्षोत्थैर्घृतसिक्तैः समिद्धरैः ।
 शक्तिपीठे यजेद्देवीमरुणैः कुसुमादिभिः । अङ्गानि केसरेषु स्युस्त-
 तोऽभ्यर्च्य दलेष्विमाः । हृष्टेष्वा हृदिनी छिन्ना क्षोभणी मदना-
 तुरा । निरञ्जना रागवती मदनावती मेखला द्राविणी वेगवती
 स्मराकपालोत्पलधारिण्यो रक्तविग्रहाः । मातरो दिग्विदिक्षु ततो
 दिगीश्वराः ॥ इमं मन्त्रं जपेद्यस्तु प्रयतः शुद्धमानसः । दारिद्र्यरो-
 गनिर्मुक्तः स जीवेच्छरदां शतम् ॥ अस्य वशे जगद्वर्तते न संदेहः ॥
 अनेन मुखक्षालनं अञ्जनं तिलकं पुष्पं मन्त्रितं जगद्वश्यकरं
 ताम्बूलं च खादितम् ॥ इति ॥ ॥ अथाश्वारूढाविधानम् ॥
 पाशाङ्कुशयुता शक्तिर्क्षेप्टीशो गगनं सदृक् । परमेश्वरिशब्दान्ते
 द्विठान्तः प्रणवादिकः । ॐ आं ह्रीं क्रौं पाहिपरमेश्वरिस्वाहा ॥ त्रयो-
 दशाक्षरो मन्त्रोऽश्वारूढायाः ॥ ॐ आंहृदयम् । ह्रींशिरः । क्रौं शिखा ।
 पाहिकवचं । परमेश्वरिनेत्रं । स्वाहाभस्त्रं ॥ ध्यानम् ॥ रक्तामन्त्रा-

धिरूढां शशिधरशकलाबद्धमौलिं त्रिनेत्रां पाशेनाग्रध्य साध्यां
 स्मरशरविवशां दक्षिणेनानयन्तीम् । हस्तेनान्येन चेत्रं वरकगकमयं
 धारयन्तीं मनोज्ञां देवीं ध्यायेदजस्रं कुचभरनमितां दिव्यहारा-
 भिरामाम् ॥ वाणलक्षं जपेन्मन्त्रमाज्येन जुहुयात्ततः । दशांशं
 भक्तितो देवीं शक्तिपीठे समर्चयेत् ॥ पाशादित्र्यक्षरोक्तेन विधानेन
 समाहितः । आज्याग्नेन हुतान्मन्त्री वाञ्छितं लभते वसु ॥
 लवणैर्मधुरासिकैर्होमेन वशयेन्नृपात् । अथो तेनैव विधिना वशये-
 द्दनितामपि । षोडशकोटकं विलिरय अन्तश्चतुष्के प्रणवं ससा-
 ध्यम् । अन्येषु द्वादशमन्त्रवर्णाङ्घ्रियेत् । इदं यन्मशेषवश्यकरम् ॥
 ॥ अन्नपूर्णामन्त्रविधानम् ॥ मायाहृद्भगवतिपदान्ते महेश्वरिपदं
 अन्नपूर्णे बह्विवधूः । रासदशाक्षरोऽन्नपूर्णाभवानीमन्त्रः ॥ हीनसो-
 भगवतिमहेश्वरिअन्नपूर्णेस्वाहा ॥ अङ्गानि मायया कुर्यात्ततो देवीं
 विचिन्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥ रतां विचित्रवसनां नवचन्द्रचूडामण-
 प्रदाननिरतां स्तनभारनम्राम् । नृत्यन्तमिन्दुशकलाभरणं विलोक्य
 हृष्टां भजेद्भगवतीं भवदुःग्रहघ्नीम् । विकार २२ सहस्रं प्रजपेन्मन्त्रं
 साज्येनाग्नेन दशांशं जुहुयात् । शक्तिपीठे यजेद्देवीमङ्गलोकेश्वरायुधैः ।
 प्रातरेवं जपेन्मन्त्रं नित्यमष्टोत्तरं शतम् ॥ एतस्यान्नसमृद्धिः स्यान्म-
 हती श्रियया सह ॥ ॥ अथ बालात्रिपुराविधानम् ॥ अधरो
 विन्दुमानाद्यं ब्रह्मेन्द्रस्थः शशीयुतः । द्वितीयं भृगुसर्गाद्यथो मनुस्ता-
 र्तीयमीरितः । ऐंहीसौः ॥ बाला त्रिपुरा त्रैलोक्यवशीकरिणी प्रकी-
 र्तिता । ऋषिः स्यादक्षिणामूर्तिश्छन्दः पङ्क्तिः समीरितम् ॥ देवता
 देशिकैरुक्ता बाला त्रिपुरनामतः । नाभेराचरणं न्यस्येद्वाग्भवं मन्त्र-
 वित्तमः । हृदयान्नाभिपर्यन्तं फणमधीजं प्रविन्यसेत् । शिरसो

हृत्प्रदेशान्तं तार्तीयं विन्यसेत्ततः ॥ आद्यं द्वितीयं करयोस्तार्तीय-
 मुभयोर्न्यसेत् । मूर्ध्याधारे हृदि न्यसेद्भ्रूयो वीजत्रयं क्रमात् ॥ नव-
 योन्यात्मकं न्यास कुर्याद्वीजैस्त्रिभिः पुनः । कर्णयोश्चिबुके एकः १ ।
 शङ्खयोर्वदने २ । नेत्रयोर्नसि ३ । अक्षयोः पिठरे ४ । कूर्परयोः
 कुक्षौ ५ । जानुनोर्ध्वजमूर्धनि ६ । पादयोर्गुह्यदेशे च ७ ।
 पार्श्वयोर्हृदयाम्बुजे ८ । स्तनद्वये कण्ठदेशे ९ । रत्यादिमथ विन्य-
 सेत् । मूले रति हृदि प्रीतिं भ्रूमध्ये च मनोभवाम् ॥ मूले सौः ।
 हृदि ह्रीं । भ्रूमध्ये ऐं । इति न्यसेत् । तैरेव वीजैस्तद्देवामृतेशीं
 योगेशीं विश्वयोनिं क्रमाद्यसेत् ॥ मूर्तिन्यासमथाचरेत् ॥ स्वस्व-
 वीजादिक पूर्वं मूर्ध्नि ईशान मनोभवसहित न्यसेत् । वक्त्रे तत्पुरुषं
 रागकरध्वजं । हृदि अघोर सकन्दर्पं । गुह्यदेशे धामदेव समन्मथं ।
 सद्योजात सकामदेव पादयोः । ऊर्ध्वप्राग्दक्षिणोदीच्यपश्चिमादिमु-
 खेषु ताः । प्रविन्यसेद्यथापूर्वं भृगुर्व्योमाग्निसस्थितः । सद्यादिपञ्च-
 ह्रस्वाह्यो वीजमेपा प्रकीर्तितम् । रहों स्हं स्हं सिंहं स्हु सद्यदेवोवी-
 जानि । पद्दीर्घयुक्तेनाद्यरीजेनाङ्गक्रिया मता । पञ्चवाणन्यासमाच-
 रेत् ॥ मूर्ध्निद्राविद्राविण्यैनमः । पदेद्रीक्षोभिण्यैनमः । वक्त्रेह्रीं वशी-
 करिण्यैनमः । गुह्येवृद्धाकर्षिण्यैनमः । हृदि सः समोहिन्यैनम इति
 पञ्चवाणन्यासः । भालमध्यभ्रूवदनलम्बिकाकण्ठहृत्सु च नाभ्यन्धु-
 पृष्ठाननयोः सुभगाभगाभोगसर्पिणी भगमालिनीअनङ्गाअनङ्गकुसु-
 माअनङ्गमेखलाअनङ्गमदना न्यस्तव्याः । मदविभ्रममन्थरा प्रधा-
 नदेवतासदृशा । अक्षस्रक्पुस्तकाभीतिवरदाह्यकराम्बुजा । कुर्या-
 द्भ्रूपगन्यासम् । ततः शिरसिभालेभ्रूकर्णाक्षियुगलेनसिगण्डयोरोष्ठयो-
 र्दन्तपङ्क्तयोरास्ये स्वराश्रयसेत् । चिबुकेगलेकण्ठेपार्श्वयोः स्तनयु-

म्भके । दोर्मूलयोः कूर्परयोः पाण्योस्तत्पृष्ठे नामौ गुह्ये ऊर्ध्वोर्जानु-
नोर्जह्वयोः स्फिजोः पत्तलयोश्चरणाङ्गुष्ठयोः कादिरान्ताङ्ग्यसेद्वर्णा-
न्स्थानेष्वेपु समाहितः । काश्यां प्रैवेयके कटके हृदि गुह्यके कर्णकु-
ण्डलयोर्मौलौ बललान् पक्षशान् सहौ अष्टाविमाङ्ग्यसेत् । एवं न्यस्त-
शरीरोऽसौ ध्यायेद्देवी समाहितः ॥ ध्यानम् ॥ उद्यद्भानुसहस्र-
कान्तिमरुणक्षौमां शिरोमालिकां रक्ताङ्गुप्रपयोधरां जपवटीं विद्याम-
भीतिं वरम् । हस्ताङ्गैर्दधतीं त्रिनेत्रविलसद्द्वकारविन्दश्रियं देवीं
वद्वहिमांशुरत्नमुकुटां वन्दे समन्दस्मिताम् ॥ दीक्षां प्राप्य जपेन्मन्त्रं
तत्त्वलक्षं जितेन्द्रियः । पुष्पैर्भानुसहस्राणि जुहुयाद्ब्रह्मवृक्षजैः ॥
त्रिमध्वाक्तैः प्रसूनैर्वा करवीरसमुद्भवैः । पद्मं वसुदलोपेतं नव-
चोन्याद्यकर्णिकम् ॥ इच्छादिशक्तिभिर्युक्तं त्रिपुरापीठमर्चयेत् ॥
इच्छा ज्ञाना क्रिया योगा कामिनी कामरूपिणी । रती रतिप्रिया नन्दा
स्वानन्दा च मनोन्मगी ॥ वरदाभयधारिण्यो या उक्ता नवशक्तयः ।
गुरुपङ्क्तिं प्राङ्मुख्ययोन्यन्तराले यजेत् । मध्ययोनौ देवीं पूजयेद्दक्ष्य-
माणविधिना । देव्या वामकोणे रतिं शुभ्रां नतिं पाशधरां । प्रीतिं
दक्षिणकोणे काञ्चनप्रभां अङ्गुलं प्रणतिं दधानां । अग्ने मनोभवां
रक्तां दिक्षु कार्मुकपुष्पेषुधारिणीं । पश्चादङ्गानि यथास्थानं ।
तद्वहिर्दिश्वमे च निजैर्मन्त्रैः पूजयेद्भाग्यदेवताः नतिपुष्पहस्ताः ।
अष्ट योनिष्वष्टशक्तीः सुभगादिकाः । अष्टपत्रेषु मातरो भैरवा-
ङ्गस्था मदविह्वलाः । दिक्षु लोकपालाः तद्वहिस्तदङ्गानि संपूजयेत् ।
पूर्वजन्मकृतैः पुण्यैर्ज्ञात्वेनां परदेवताम् । यो भजेदुक्तमार्गेण स
भवेत्संपदां पदम् ॥ एवं सिद्धमनुर्मन्त्री साधयेदिष्टमात्मनः ।
जुहुयादरुणान्भोजैरदोपेर्मधुराप्तुतैः ॥ लक्षसंख्यं तदर्थं वा प्रत्यहं

भोजयन्द्विजान् । धनिता युवती रम्याः प्रीणयेद्देवताधिया ॥
होमान्ते धनधान्याद्यैः प्रीणयेद्गुरुमात्मनः । एवं कृते जगद्वश्यो
रमाया भवनं भवेत् ॥ पालाशवृक्षसुमैर्दृत्वा वाक्सिद्धिं लभते
ध्रुवम् । अनुलोमविलोमान्तस्थितसाध्याह्वयान्वितम् । मन्त्रमुधायं
जुहुयान्मधुरालोलितैः शुभैः ॥ सर्पपैः श्वेतवर्णैस्तु पद्मसहस्रकसं-
मितैः । वशयेत्पार्थिवान्सद्यस्तपत्रीस्तत्सुवानपि ॥ मालतो वकुलो-
द्भूतैः पुष्पैश्चन्दनलोलितैः । जुहुयात्प्रविता मन्त्री लभते वत्सरान्-
न्तरे ॥ ह्रीं त्रिपुरादेवि विद्महे कामेश्वरि धीमहि । तन्नः छिन्ने
प्रचोदयान् ॥ एषा त्रिपुरागायत्री प्रयुक्ता सर्वसिद्धिदा ॥ वियङ्गु-
गुहृताशस्यो भौतिको विन्दुशेखरः । वियत्त्वदादिकेन्द्रामिस्थित
वामाक्षिर्विन्दुमन् ॥ आकाशभृगुरहिंस्यो मनुः सर्गेन्दुरसण्डवान् ।
धीजत्रयात्किना प्रोक्ता देवी त्रिपुरभैरवी । ह्रस्वै ह्रस्वौ ह्रस्वाः ।
पूजान्यासादिसर्वं पूर्ववत् । धल्पमेवानयोर्मन्वोरन्तरम् ॥ ॥ अथ
दुर्गामनुविधानम् ॥ अथ दुर्गामनून्प्रत्ये दृष्टादृष्टफलप्रदान् ।
मायाऽग्निः कर्णविन्द्वाद्यो भूयोसौ सर्गयान्भवेत् ॥ पश्चान्तकः
प्रतिष्ठावान्मरुतो भौतिकासनः । तारादिहृदयान्तोऽय मन्त्रो वस्व-
क्षरात्मकः ॥ ॐ ह्रीं दु दुर्गायै नमः । नपि स्वान्नारदश्छन्दो गायत्र
देवता मनोः ॥ दुर्गा समीरिता सद्भिर्दुर्गितापन्निवारिणी । ननस्का-
रवियुक्तेन मूलमन्त्रेण हाडाद्यैः सह पङ्क्तानि । ॐ हादु हृदयाय ।
ह्रींदु शिरसे । ह्रू दु शिरायै । ह्रेंदु करत्राय । गाह्रौंदु नेत्राभ्याम् ।
यै हः दु अस्त्रायैति ॥ ॥ अथ ध्यानम् ॥ सिंहस्या शशिजेखरा
मरुतप्रख्यैश्चतुर्भिर्मुजैः शङ्ख षक्रथनु.शरांश्च दधती नेत्रैस्त्रिभिः
शोभिता । वामुक्ताङ्गदहारकङ्कणरणत्काञ्चीकणत्रूपुरा दुर्गा दुर्गति-

हारिणी भवतु यो रत्नोल्लसत्कुण्डला ॥ वसुलक्षं जपेन्मन्त्रं तिलैर्मधु-
रलोलितैः । पयोन्धसा वा जुहुयात्तत्सहस्रं जितेन्द्रियः ॥ प्रभा माया
जया सूक्ष्मा विशुद्धा नन्दिनी तथा । सुप्रभा विजया सर्वसिद्धिदा नव
शक्तयः । अज्भिर्ह्रस्वत्रयस्त्रीवरहितैः पूजयेदिमाः ॥ ॐ वसुधैव कुटुम्बकम् ॥
युधाय महासिंहाय हुं फट् नमः । पीठमन्त्रः । अनेन पूजयेत्पीठं
नवशक्तियुतं पुरा । आवाह्य पूजयेद्देवीं वक्ष्यमाणेन वर्त्मना । पूर्व-
मङ्गैः पश्चाज्जया विजया कीर्तिः प्रीतिः प्रभा श्रद्धा मेधा धृतिः
स्वनामाद्यक्षरादिकाः शक्तयः पूज्याः । पत्रामेज्यायुधानि । चक्रं शंखं
गदाखड्गपाशाङ्कुशधरा धनुः । लोकेशांस्ततो वाक्षे तदस्त्राप्यनन्तरं
यजेत् । एवं जपादिभिः सिद्धे मन्त्रे प्रयोगानाचरेत्सुधीः । प्रतिष्ठाप्यं
विधानेन कलशान्नव शोभनान् । रत्नहेमादिसंयुक्तान्पदेपु नवसु
स्थितान् ॥ मध्यस्थे पूजयेद्देवीमितरेपु जयादिकाः । संपूज्य गन्ध-
पुष्पाद्यैरभिपिञ्चेन्नराधिपम् । राजा विजयते शत्रून् योधको विजय-
श्रियम् । प्राप्नोति रोगी दीर्घायुः सर्वव्याधिविवर्जितः । वन्ध्या-
भिपिक्ता विधिना लभते तनयं वरम् । मन्त्रेणानेन संजप्तमाज्यं
क्षुद्रमहापहम् । गर्भिणीनां विशेषेण जप्तं भस्मादिकं तथा ॥
॥ अथ महिपमर्दिनीमनुविधानम् ॥ भान्तं पियत्सन्नयनं श्वेतोम-
र्दिनिठद्वयम् । महिपमर्दिनिस्वाहा । अष्टाक्षरीयमाख्याता महिपर्हिंसके
हुंफट् हृदयम् । महिपशशो शार्विं हुंफट् शिरः । महिपं हेपयहेपय
हुंफट्शिरसा । महिपं हनहन देवि हुंफट् कवचम् । महिपसूदिनि हुंफट्
अस्त्रम् । एवं पटङ्गानि प्रकल्पयेत् ॥ ध्यानम् ॥ गारुडोपलसंनिभां
मणिमौलिकुण्डलमण्डितां नौमि भालविलोचनां महिपोत्तमाङ्गनि-
पेदुपीम् । चक्रशङ्खपाणसेटक्याणकार्मुकशूलकां तर्जनीमपि विभ्रतीं

निजवाहुभिः शशिशेखराम् ॥ अष्टलक्षं जपेन्मन्त्रं तत्सहस्रं तिलैः
 शुभैः । हुत्वा प्रागीरिते पीठे यजेन्महिषमर्दिनीम् ॥ संपूज्याङ्गानि
 पत्रेषु शक्तीः दुर्गां वरवर्णिनीं आर्यां कनकप्रभां कृत्तिकां अभय-
 प्रदां कन्यां सुरूपां दीर्घस्वरैः क्रमाद्यजेत् । अग्रे यजेदायुधानि
 चक्रशङ्खासिखेटकान् । वाणं वाणासनं शूलं कपालं यादिभिः क्रमात् ।
 ततो यजेद्दोकपालांस्तदस्त्राण्यप्यनुक्रमात् । एवं सिद्धमनुर्मन्त्री
 साधयेदिष्टमात्मनः । वशयेत्तिलहोमेन नराद्वरपतीनपि । सिद्धार्थै-
 र्जुहुयान्मन्त्री रोगान्मुच्येत तत्क्षणात् ॥ काकपक्षैः कृतो होमो द्वेपं
 वितनुते नृणाम् । मरीचहोमान्मरणं रिपुराप्नोति सर्वथा ॥ ॥ अपरं
 दुर्गामनुविधानम् ॥ तारो दुर्गे युगं रक्तमन्व्यो ढान्तं मुलोचनम् ।
 द्विठान्ता जयदुर्गेयं सिद्धिदा हि दशाक्षरी ॥ ॐ दुर्गेदुर्गे रक्षिणि
 स्वाहा ॥ ॐ जय दुर्गे हृदयं दुर्गे शिर ईरितम् । दुर्गायै शिखा ।
 भूतरक्षिणि कवचम् । दुर्गेदुर्गे रक्षिणि नेत्रं । स्वाहा अस्त्रम् ।
 प्रणवादिः सर्वत्र ॥ ॥ अथ ध्यानम् ॥ कालाभ्राभां फटाक्षैररि-
 बुलभयदां मौलिवद्वेन्दुरेखां चक्रं शङ्खं कृपाणं त्रिशिरमपि करै-
 रुद्वहन्ती त्रिनेत्राम् । सिंहस्कन्धाधिरूढां त्रिभुवनमखिलं तेजसा
 पूरयन्ती ध्यायेद्दुर्गां जयाख्यां त्रिदशपरिवृतां सेवितां सिद्धिकामैः ॥
 घाणलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुयाद्दृतम् । तद्दशांशेन शक्त्या वा
 प्राङ्मणानपि भोजयेत् ॥ अष्टाक्षरोदिते पीठे पूजयेत्पूर्ववस्तुधीः ।
 मन्त्रं जपन्निशेषुद्धं शत्रून्हन्यादशेषतः ॥ प्रजपेद्यवहारादौ तत्रापि
 विजयी भवेत् । अर्चयेदस्त्रशस्त्राणि जयार्थां विद्ययानया ॥ ॥
 अध्यान्यदुर्गामनुविधानम् ॥ ज्वलज्वलपदान्ते शूलिनिद्वितयं दुष्टम-
 ह्मन्त्रान्ते वह्निजाया । अष्टाक्षरो मनुः । ज्वलज्वल शूलिनि शूलिनि

दुष्टप्रहङ्गुफदस्वाहा । ऋपिर्दीर्घतमाः । ककुप्लन्दः । शूलिनीदेवता ।
दुर्गे हृदयम् । वरदे शीर्षम् । विन्ध्यवासिनिशिखा । असुरमर्दिनि
युद्धप्रिये त्रासय त्रासय कवचम् । देवि सिद्धपूजिते नन्दिनि रक्ष
महायोगीश्वरि अस्त्रम् । शूलिन्याद्या हुंफडन्ताः पञ्चाङ्गमनवः ।
शूलिनि दुर्गे हुंफडित्यादिप्रकारेण ॥ ॥ ध्यानम् ॥ अध्याखुडां
मृगेन्द्रं सजलजलधरश्यामलां हस्तपद्मैः शूलं वाणं कृपाणीमरिज-
लजगदाचापपाशान्वहन्तीम् ॥ चन्द्रोत्तंसां त्रिनेत्रां चतसृभिरसिना
खेटकं विभ्रतीभिः कन्याभिः सेव्यमानां प्रतिभटभयदां शूलिनीं
भावयागि ॥ वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं सर्पिषा हुनेत् । प्रागुक्ते
पूजयेत्पीठे वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ॥ प्रथममङ्गानि पत्रेषु शक्तयः
दुर्गा वरदा विन्ध्यवासिनी असुरमर्दिनी युद्धप्रिया देवसिद्धपूजिता
नन्दिनी महायोगीश्वरी । दलेषु अस्त्राणि लोकरूपाः पञ्चात्पूज्याः ।
तत ईप्सितान्कुर्वीत प्रयोगान् ॥ अष्टोत्तरसहस्रं यस्तिष्ठैश्च मधुरा-
मुतैः । नित्यं वा जुहुयात्तस्य शक्तिः स्यादतिमानुषी ॥ बहुना
किमिहोक्तेन मतसा यद्यदीप्सितम् । तत्सर्पमचिरेणैव साधयेत्साध-
कोत्तमः ॥ ॥ अपरं दुर्गामनुविधानम् ॥ उत्तिष्ठपदं पश्चात्पुरुषि
कित्ततः स्वपिपि भयं मे समुपस्थितमुच्चार्य यदि शक्यमशक्यं वा
तन्मे भगवति शमय उद्वयं निगदितो मन्त्रः सप्तत्रिंशदक्षरः ।
अस्यारण्यकन्नरपिः अनुष्टुप्छन्दः । वनदुर्गादेवता दुर्गतिमोचनी ।
पादाष्टसंधिषु गुदलिङ्गाधरोदरे पार्श्वहस्तानकण्ठेषु मुखनासाकपोला-
क्षिकर्णभ्रूमध्यमूर्धसु मन्त्राक्षराणि विन्यसेत् ॥ पद्मिश्चतुर्भिः
भिरष्टभिः पङ्क्तिरिन्द्रियैर्मन्त्रार्णैरङ्गहृतिः ॥ ॥ ध्यानम् ॥ सौ-
न्द्यजमध्यगां त्रिनयनां सौदामिनीसंनिभां चक्रं

तीमिन्दोः कलां विभ्रतीम् । प्रैवेयाद्ददहारकुण्डलधरामाण्डलाद्यैः
 स्तुतां ध्यायेद्विन्ध्यनिवासिनीं शशिमूर्तीं पार्श्वस्थपञ्चाननाम् ॥ एवं
 ध्यात्वा जपेत्क्षत्रचतुष्कं दशांशं जुहुयाद्धविषा शालिमिः सर्पिषा
 तिलैश्च । प्रागीरिते यजेत्पीठे देवीम् । अङ्गानि पूर्व दलमूलेषु
 आर्यादुर्गा भद्राभद्रकाली अम्बिकाक्षेम्यावेदगर्भाक्षेमंकरीत्यष्टशक्तयः
 पूज्याः । अस्त्राणि पत्रमध्येषु शङ्खचक्रासिखेटकत्राणकोदण्डशूलक-
 पालानि । दलाग्रे ब्राह्मयाद्यास्ततो लोम्पालाः पूज्याः । एव सिद्ध-
 मन्त्री प्रयोगेषु देवीमित्य विचिन्तयेत् ॥ कालपावकसनिभा कलि-
 तार्धचन्द्रमरोरुहां भालनेत्रविभीषणां भयदा च सिंहनिपेटुपीम् ।
 चक्रशङ्खरूपाणखेटकचापत्राणररोटिका त्रिशूलग्राहिभुजां भजेद्वि-
 जिताखिलासुरसैनिकाम् ॥ प्रातःस्नानरतो नित्यमष्टोत्तरसहस्र-
 कम् । जपेत्तस्याशु सिद्धयन्ति धनधान्यादिसपदः ॥ अनेनैव विधा-
 नेन ग्रहक्षुद्ररिपून् जयेन् । नामिमात्रोदके स्थित्वा देवीमर्कगतां
 स्मरन् । जपेदष्टोत्तरशत लभते महती श्रियम् । अयुतं षट्पृष्ठोत्थैः
 नगृह्णैरर्चितेऽनले । होम समिद्धैः कुर्यान्नाशयत्यापदा कुलम् ।
 अपामार्गसमिद्धिर्वा तिलैर्वा काननोद्भवैः । सर्पैर्वा कृतो होमः
 क्षुद्रापसारनाशनः ॥ अभीष्टसिद्धै जुहुयादाकंश्चैव समिद्धैः ।
 सहस्रमर्कचारादिदिवसान्दश सयतः । बहुना किमिहोक्तेन मनसा
 यद्यदीप्सितम् । जगदम्बार्चको मन्त्री तत्सिद्धयति न संशयः ॥

इति त्रिविक्रमभट्टारककृतौ मन्त्ररत्नमञ्जूषायां

पञ्चमः शक्तिपटलः ॥ ५ ॥

अथ वैष्णवमन्त्रविधानं नाम षष्ठः पटलः ॥ ६ ॥

अथ वक्ष्ये महागन्धान्वैष्णवान्शुभदायकान् । तारं नमःपदं भूया-
 न्नारौ दीर्घसमन्वितौ ॥ पावनो नाममन्त्रोऽयं प्रोक्तो वस्वक्षरान्वितः ॥
 ॐ नमोनारायणाय ॥ अस्य साध्यनारायणऋषिः । दैवीगायत्रीछन्दः ।
 अच्ययो विष्णुर्देवता । ऋद्धोल्काय हृदयं । महोल्काय शिरः । वीरो-
 ल्काय शिखा । शूलकाय कवचम् । सहस्रोल्कायास्त्रम् । भूयोवर्णोर्मनोः
 पद्भिः षडङ्गानि । अवशिष्टः कुक्षिपृष्ठयोः । मन्त्रवर्णान् तनौ न्यसेत् ।
 आपारे नाभौ हृदये वक्त्रे दोःपन्मूलेष्वेकः । नास्तिकाकण्ठनाभिहृ-
 त्कुक्षिपार्श्वपृष्ठेषु मूर्धास्त्रनेत्रश्रवणव्राणेष्वेकः । दोःपादमध्याङ्गुलीषु
 धातुप्राणेषु । हृत्स्थले मूर्धेक्षणासहत्कुक्षिसोरजहापदद्वये । एकैकशो
 न्यसेद्वर्णान्नाण्डांसोरुपदेषु च । चक्रशङ्खगदाम्भोजपदेष्ववहितो
 न्यसेत् ॥ एवं न्यासौ तनौ कृत्वा नागायणं ध्यायेत् ॥ ध्यानम् ॥
 उद्यत्कोटिदिवाकराभमनिशं शङ्खं गदां पद्भुजं चक्रं विश्रतमिन्दिरा-
 वसुमतीसंशोभिपार्श्वद्वयम् । कोटीराङ्गदहारकुण्डलधरं पीताम्बरं
 कौस्तुभोदीप्तं विश्वधरं स्ववक्षसि लसच्छ्रीवत्सचिह्नं भजे ॥ विकारलक्षं
 प्रजपेन्मनुमेवं समाहितः । दशांशं च सरसिजैर्जुहुयान्मधुराप्तुतैः ॥
 यक्ष्यमाणे यजेत्पीठे देवमभ्यर्चयेत्सुधीः ॥ विमलोत्कर्षिणी ज्ञाना
 क्रिया योगा तराः परम् । प्रह्वी रात्या तथेशानानुग्रहा नवमी मत्ता ॥
 इति नवशक्तियुते पीठे । आवाह्य पूजयेद्देवं सुगन्धिकुसुमादिभिः ।
 अङ्गान्यभ्यर्च्य मन्त्रार्णान्केसरेषु । दलेषु वासुदेवादीन् वासुदेवं संकर्षणं
 प्रशुभ्रं अनिरुद्धकं । दिक्पत्रेषु कोणदलेषु तच्छक्तयः शान्तिं श्रियं
 सरस्वतीं रतिं । दलामेष्वस्त्राणि चक्रं शङ्खं गदां कमलं कौस्तुभं मुसलं
 शङ्खं वनमालिकां पूर्वादि यथाक्रमम् । बहिरपे कुङ्कुमम्रभं गरुडं देवस्य

दक्षिणोत्तरपार्श्वयोर्निधी । ध्वजं धरुणदिग्भागे । आग्नेय्यां विघ्नं ।
 निशाचरे आर्य । वायुकोणे दुर्गा । ईशे सेनान्यं । ततः इन्द्रादीन्
 आयुधसंयुतान्यजेत् । इति पूजयन्विष्णुं धर्मार्थकामान् लब्ध्वा
 अन्ते विष्णोः सायुज्यमाप्नुयान् ॥ ॥ अथ विष्णोर्द्वादशाक्षर-
 मन्त्रविधानम् ॥ प्रणवो हृद्भगवते वासुदेवाय । द्वादशाक्षरो मन्त्रः ।
 प्रजापतिर्ऋषिः । गायत्री छन्दः । वासुदेवो देवता । तारेण हृदयं ।
 नमसा शिरः । चतुर्भिः शिरसा । पञ्चभिः कवचम् । समसेनाल्ल-
 मित्यङ्गकल्पना । मूर्ध्नि भाले द्योरास्त्रे गलदोर्हृदयान्जुजे । कुक्षौ
 नाभौ ध्वजे जानुद्वये पादद्वये न्यसेत् । द्वादशाक्षराणि ॥ ध्यानम् ॥
 विष्णुं शारदचन्द्रकोटिसदृशं शङ्खं रथाङ्गं गदाभ्रभोजं दधनं सिता-
 वजनिलयं कान्त्या जगन्मोहनम् । आवद्धाङ्गदहारकुण्डलमहामौलि-
 स्फुरत्कङ्कणं श्रीवत्साङ्गमुदारकौस्तुभधरं बन्दे मुनीन्द्रैः स्तुवम् ॥
 वर्णलक्ष्मं जपेदेनं दीश्रितो विजितेन्द्रियः । तत्सहस्रं प्रजुहुयाञ्जिरा-
 लोड्य परिभुनैः ॥ पीठे प्रागीरिते वासुदेवं सम्यग्यजेत्सुवीः ।
 अङ्गैराद्या वृत्तिः । वासुदेवादिभिर्द्वितीया शान्त्यादिशक्तिसहिता ।
 तृतीया द्वादशमूर्तिभिः । चतुर्थी लोचनाथैः । पञ्चमी तदायुधैः ।
 एवं संपूजितो विष्णुः प्रदद्यादिष्टमात्मनः । पावसेन घृताकेन मन्त्र-
 वर्णमहस्रकम् ॥ जुहुयान्मनसः शुद्धैः समिद्धिः क्षीरभूम्हाम् ।
 तत्संख्यया पयोत्ताभिः सर्वपापविमुक्तये ॥ ॥ अथ विष्णोश्च-
 तुर्दशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥ हृद्रेखारीजयुगलं रमायीजयुगं पुनः ।
 लक्ष्म्यन्ते वासुदेवाय हृदन्तः प्रणवादिकः ॥ ॐ ह्रीं ह्रीं श्रीं श्रीं
 लक्ष्मीवासुदेवाय नमः । चतुर्दशाक्षरः । हृदयं शक्तिबीजाभ्यां
 श्रीबीजाभ्यां शिरः । द्वाभ्यां शिरसा । वासुदेवाय वर्म । नमसा

अखं । सर्वं तारादिकम् ॥ ध्यानम् ॥ विद्युच्चन्द्रनिभं वपुः फम-
लजावैकुण्ठयोरेकतां प्राप्तं स्नेहवशेन रत्नविलसद्भूपाभिरालंकृतम् ।
विद्यापङ्कजदर्पणं मणिमयं कुम्भं सरोजं गदां शङ्खं चक्रममूर्ति
विभ्रदमितां दिश्याच्छ्रयं वः सदा ॥ वर्णलक्षं जपेदेनं तत्सहस्रं
सरोरुहैः । होमं कुर्याद्विहसितैर्मधुरत्रयसंयुतैः ॥ पूजा स्याद्वैष्णवे
पीठे द्वादशाक्षरवर्त्मना । पायसेन कृतो होमो लक्ष्मीवश्यप्रदायकः ।
मधुराक्षैस्त्रिलैर्हुत्वा सर्वकार्याणि साधयेत् ॥ ॥ अथ विष्णोरष्टा-
दशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥ तारो हृद्विष्णवे डेन्तं सुरपतिसमन्वितम् ।
महाबलायठद्वन्द्वमनुरष्टादशाक्षरः । ॐ नमोविष्णवे सुरपतये महाब-
लाय स्वाहा । मन्त्रः । ऋषिरिन्दुर्विराट्छन्दो देवता दधिवामनः । हृदे-
केन शिरो द्वाभ्यां शिरा त्रिभिरुदाहता । कवचं पञ्चभिस्तावद्विनेत्रं
द्वाभ्यामद्यमित्यङ्गविधिः । मूर्ध्नि भाले दृशोर्युग्मे कर्णयुग्मोष्ठतालुषु ।
कण्ठे बाहुद्वये चैव हृदयोदरनाभिषु । गुल्फोरुजानुयुग्मेषु जङ्घयोः
पादयोर्न्यसेत् । अष्टादशमनोर्वर्णान्पञ्चाक्षरं विचिन्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥
मुक्तागौरं नवमणिलसद्भूषणं चन्द्रसंस्थं शृङ्गाकारैरलकनिकरैः
शोभिवक्त्रारदिन्दम् । हस्ताब्जाभ्यां कनकरुलशं शुद्धतोयातिपूर्णं
दृष्यन्नाढ्यं कनकपपकं धारयन्तं भजामः ॥ गुणलक्षं जपेन्मन्त्रं तद्द-
शांशं घृतप्लुतैः । पायसान्नैः प्रजुहुयादध्यन्त्रैर्वा यथाविधि ॥ चन्द्रान्तं
फलिते पीठे धामनं देवमर्चयेत् । यथासंपन्नोपचारैर्वक्ष्यमाणवि-
धानतः ॥ केशरेण्वङ्गपूजा । ततो यामुदेयादीन् ध्वजादीनर्चये-
त्ततः । दलामेषु केशवादीन्द्योक्त्वालयननन्दरम् । ततो वज्रादीन् ।
ततो गजानष्टौ सप्तमावरणम् । पर्यं मंथून् । पायसान्नेन जुहुयात्सहस्रं
श्रियमाप्नुयात् । धान्यहोमेन धान्याग्निः शत्रुपुंजीसमुद्भवैः । बीजैः

सहस्रसंख्यातैर्होमो भयविनाशनः । दध्पोदनेन शुद्धेन हुत्वा मुच्येत
 दुर्गतः । स्मृत्वा त्रैविक्रमं रूपं जपेन्मन्त्रं सहस्रकम् । मुक्तो बन्धाङ्ग-
 वेत्सद्यो नात्र कार्या विचारणा । पट्टे संपाद्य देवेशं भित्तौ वा प्रजपे-
 त्सुधीः । मुगन्धिकुसुमैर्निलं महतीं श्रियमभुते ॥ अष्टपत्रं पञ्च संसाध्य
 तारफणिकं अष्टाक्षरकेसरं मन्त्राक्षरद्वन्द्वपत्रं अन्यवर्णलमदन्त्यपत्रं
 द्वादशाक्षरसंवीतं तद्बहिर्मातृकाक्षरैर्वीतं यच्च सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥
 ॥ अथ पडक्षरमन्त्रविधानम् ॥ अनन्तोभ्यासनः सेन्दुर्वीजं रामायद्-
 न्मनुः । पडक्षरोऽयमादिष्टो भजतां कामदो मणिः ॥ ब्रह्मास्य मुनिरुदि-
 ष्टदृष्टन्दो गायत्रमीरितम् । देवतास्य समाख्यातो रामो राक्षसमर्दनः ॥
 र्दीर्घभाजा म्वजीजेन कुर्यादङ्गानि पद् क्रमात् । ब्रह्मरन्ध्रे भ्रुवोर्मध्ये
 हस्ताभ्यन्धुपु पादयोः । पडक्षराणि विन्यसेन्मन्त्रस्य ॥ ॥ ध्यानम् ॥
 कालाम्बोधरकान्तिरान्तमनिशं वीरासनाध्यासिनं मुद्रां ज्ञानमयीं
 दधानमपरं हस्ताम्बुजं जातुनि । सीतां पार्श्वगतां सरोरुहकरां विद्यु-
 त्रिभां रापनं पश्यन्तं मुकुटाङ्गदादिविविधाकल्पोज्ज्वलाङ्गं भजे ॥
 वणोलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं कमलैः शुभैः । जुहुयादर्चिते वहौ ब्राह्म-
 णान्भोजयेत्ततः ॥ पूजयेद्वैष्णवे पीठे । श्रीं सीतायै स्वाहेलनेन
 सीतां पार्श्वगतां यजेत् । अग्रे पार्श्वद्वये शार्ङ्गं शरानङ्गानि तद्बहिः ।
 हनूमन्तं ससुग्रीवं भरतं सविभीषणम् ॥ लक्ष्मणाङ्गदशशुभ्रान्
 जाम्यघ्नन्तं दलेष्विमान् ॥ वाचयन्तं हनूमन्तमप्रतो धृतपुसकम् ॥
 यजेद्भरतशशुभ्रौ पार्श्वयोर्धृतचामरी । घृत्वातपत्रं हस्ताभ्यां लक्ष्मणं
 पश्चिमे यजेत् ॥ सृष्टिं जयन्तं विजयं सुराष्ट्रं राष्ट्रवर्धनम् । अकोपं
 धर्मपालारयं सुमन्तं च दशमप्रतः ॥ अङ्गानि केसरेषु स्युर्लोकेशा-
 मर्षयेत्ततः । प्रतो यजेत्तदस्त्राणि वस्त्रादीनि क्रमेण तु । एवं पूजा-

दिभिः सिद्धे मनौ कर्माणि साधयेत् ॥ 'जातिप्रसूनैर्जुहुयाञ्चन्दना-
 म्भःसमुक्षितैः । राजवंश्याय कमलैर्धनधान्यादिसंपदे । नीलोत्पलानां
 होमेन वशयेदखिलं जगत् ॥ विल्वप्रसूनैर्जुहुयादिन्दिरावाप्तये नरः ।
 दूर्वाहोमेन दीर्घायुर्भवेन्मन्त्री निरामयः ॥ रक्तोत्पलैर्हुनेन्मन्त्री
 धनमाप्नोति वाञ्छितम् । मेघाकामेन होतव्यं पलाशकुसुमैर्नवैः ।
 तञ्जतमन्त्रः प्रपिद्यैत्कविर्भवति वत्सरान् । तन्मन्त्रितान्नं भुञ्जीत
 महदारोग्यमाप्नुयात् ॥ ॥ दशाक्षरराममन्त्रविधानम् ॥ तारं
 मध्ये विलिख्य सुमनुं पटसु कोणेषु सन्धिष्वङ्गं मायां स्मरन्मपि लिखे-
 त्कोणगण्डेषु पश्चात् । किञ्चलकेषु स्वरगणमथो पत्रमध्ये च मालाम-
 न्नोक्तांश्चैव शश्वद्दृष्टुमगुणितानष्टमे पञ्चवर्णान् ॥ दशाक्षरेण संवेष्ट्य
 फादिवर्णैश्च भूपुरे । दिग्बिदिक्षु लिखेद्वीजे नारसिंहवराहकौ ।
 ॐ नमो भगवते रघुनन्दनाय रक्षोगणविनाशकाय मधुरप्रसन्नवद-
 नायामिततेजसे बलाय रामाय विष्णवे नमः ॥ उक्तञ्च मालामन्नोऽयं
 समस्तपुरुषार्थदः । अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं सहस्रं जुहुयात्तिलैः । अन्यत्प-
 लक्षरवदाचरेत् । हुं जानकीवल्लभाय स्वाहा । दशाक्षरोऽयं श्रीराममन्त्रः
 सर्वार्थसाधकः । लक्ष्मेकं जपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुयात्तिलैः । कमलैर्वा
 एतन्मन्त्रं समस्तफलदम् ॥ ॥ त्रयस्त्रिंशदक्षरवराहमन्त्रविधानम् ॥
 तारं नमो भगवते वराहरूपाय भूर्भुवःस्वःपतये भूपतिव्यं मे देहि
 ददापयस्वाहा । त्रयस्त्रिंशदक्षरो वराहमन्त्रः सर्वसमृद्धिदः । मार्ग-
 चक्रपिः । अनुष्टुप्छन्दः । आदिवराहो देवता एकदंष्ट्राय हृदयम् ।
 व्योमोत्काय शिरः । तेजोधिपतये शिरसा । विश्वरूपाय वरुणम् ।
 महादंष्ट्रायास्त्रम् । पश्चाद्गविपिरीरितः ॥ ध्यानम् ॥ आपाङ्गं जलु-
 देशाद्गरकनकनिभं नाभिदेशादधस्तान्मुष्ठाभं कण्ठदेशादरुणदचिनिभं

मस्तकानीलभासम् । ध्यायेद्वस्त्रैर्दधानं रथचरणद्वरौ सङ्गखेटौ ग
च शक्तिं दानाभये च क्षितिधरणलसदंष्ट्रमाद्यं वराहम् ॥ लक्ष्मेः
जपेन्मन्त्रं मधुराक्तैः सरोरुहैः । जुहुयात्तदशांशेन पीठे विष्णो
प्रपूजयेत् ॥ पूर्वादिषु चतुर्दिक्षु हृदाद्यङ्गानि पूजयेत् । अथ कोणेः
अधश्चोर्ध्वं च चक्राद्यस्त्राणि । तद्ब्रह्मिः चक्रं शङ्खं असिं खेटं गद
शक्तिं च । संपूज्य बाह्ये लोकेशांस्तदस्त्राणि च तद्ब्रह्मिः । ध्यानादेव
धनं दद्याज्जपाद्दद्याद्भुंगराम् । भानुदये भौमवारे साध्यक्षेत्रात्समा-
हरेत् ॥ मृत्तिकां संजपेन्मन्त्रं तां पुनर्विभजेत्त्रिधा । चुह्वयामेकांश-
मालिप्य पाकपात्रे तथाऽपरम् । गोदुग्धे परमालोड्य शोधिते तन्दु
लान्क्षिपेत् ॥ संस्कृतेऽग्नौ पचेत्सम्यक्चरुं मन्त्री जपन्मनुम् । अव-
तीर्य चरुं पश्चादग्नौ देवं यथाविधि । धूपदीपादिकैरिष्ट्वा पुनराज्यप्लुतं
चरुम् । जुहुयादेधिते बहौ यावदष्टोत्तरं शतम् ॥ एवं सप्तारवारेषु
जुहुयात्क्षेत्रसिद्धये । शालिभिर्जुहुयान्मन्त्री नित्यमष्टोत्तरं शतम् ॥
समृद्धैर्धान्यसंधातैः शोभते तस्य मन्दिरम् । तावदाज्येन जुहुया-
न्मण्डलात्स्वर्णमाप्नुयात् । लाजैः वन्यामवाप्नोति मध्वाक्तैर्निजवा-
ञ्छितम् ॥ ॥ चक्ररूपहरिमन्त्रविधानम् ॥ तारो भृगुर्वियञ्चैव
तदाद्यं वह्निदीर्घयुक् । पावकः कवचास्त्रान्तो मनुः सप्ताक्षरः स्मृतः ।
ॐ सहस्रारहृंफद् । अहिर्बुध्न्यक्रपिः । अनुष्टुप्छन्दः । चक्ररूपी
हरिर्देवता । आचक्राय हृदयम् । विचक्राय शिरः । मुचक्राय शिरसा ।
धीचक्राय कवचम् । संचक्राय नेत्रम् । ज्वालाचक्रायास्त्रमिति पड-
ङ्गविधिः । प्रत्येकं द्विष्टान्तं । ऐन्द्रीं दिशं चक्रेण वध्नामि नमश्चक्राय
स्वाहा । इत्यनेन प्रकारेण प्रतिदिशं वधीयात् । त्रैलोक्यं रक्षरक्ष-
हृंफद्स्वाहा इति प्रणवादिरग्निप्राकारमन्त्रः । अनेन प्रकारेणात्मरक्षां

कुर्यात् । सितरक्ताञ्जनप्रख्यं ताराख्यं मूर्ध्नि विन्यसेत् । अन्यानग्नि-
 निभान्वर्णान्भ्रुवोर्मध्ये मुखे हृदि । गुह्यजानुपदद्वन्द्वसंधिषु क्रमशो
 न्यसेत् ॥ अथ ध्यानम् ॥ देहेनाग्निप्रकाशं त्रिभुवनमखिलं
 तेजसा पूरयन्तं रक्षाक्षं पिङ्गकेशं रिपुकुलभपदं भीमदंष्ट्राट्टहासम् ।
 शङ्खं चक्रं गदाब्जे पृथुतरमुसलं चापपाशाङ्कुशान्खैर्विभ्राणं दोर्भि-
 रायं मनसि मुररिपुं भावयेन्नक्रसंहम् ॥ अर्कलक्षं जपेन्मखं जुहुया-
 त्तत्सहस्रकम् । तिलैश्च सर्पपैः पद्मैर्वित्त्वैर्दुग्धोदनैः क्रमात् ॥ विष्णु-
 पीठे यजेदेवमङ्गानि च ततः परम् । दलामेषु । चक्रं शङ्खं गदां पद्मं
 मुसलं सशरं घनुः ॥ पाशमङ्कुशं च क्रमाद्यजेत् । ततो लक्ष्मीं सरस्वतीं
 रतिं प्रीतिं कीर्तिं कान्तिं सुष्टिं पुष्टिं यजेत्ततः । इन्द्राद्यांश्चास्त्राणि
 तद्वहिः । इति सिद्धे मनौ मञ्जी प्रयोगान्कर्तुमर्हति । आत्मनो वा
 परार्थं वा दृष्टादृष्टफलप्रदान् । दूर्वाहोमेन दीर्घायुः । पद्मैः श्रीः ।
 ब्रह्मपृश्नकुसुमैर्मेषाम् । गन्धेनाज्येन गाः । उदुम्बरसमिद्धोमेन पुत्रां-
 ध्याप्नोति मानवः ॥ प्रलयाग्निसमं चक्रं यत्न मूर्ध्नि विचिन्तयेत् ।
 सप्ताहात्तत्रमूर्च्छार्तो मण्डलान्मृतिमेति सः । आकारादि स्वरावीतं
 याहियादिपदाष्टतम् । सकारं चिन्तयेच्छत्रोर्मूर्धुर्युष्मटनमावहेत् ।
 अनेनैव विधानेन मण्डलान्म्रियते रिपुः । अपामार्गस्य समिधः
 सर्पिर्गन्धश्चतश्चरुः । आज्यमेतानि जुहुयादष्टोत्तरशतं पृथक् ।
 साधकाय पुनर्दद्याच्चरुं संपातसाधितम् । भूमिचारकृता श्रोहास्तस्य
 नश्यन्ति सर्वथा ॥ ॥ अध्याष्टाक्षरश्रीकरमन्त्रनिधानम् ॥ उत्ति-
 ष्टपदमाभाष्य श्रीकोपीशहुताशनः । वहिजायाविधिर्नञ्चो वस्त्रक्षर-
 समन्वितः ॥ ॐ उत्तिष्ठ श्रीकरस्वाहा । अस्य नामदेव ऋषिः । पङ्क्ति-
 उल्लङ्घः । श्रीकराख्यो हरिर्देवता । हृदयं भीषयद्वन्द्वं त्रासयद्वितयं

शिरः । शिरसा प्रमर्दययुगं चर्म प्रध्वंसयद्वयम् । अस्त्रं रक्षयुगम् सर्वे
हुमन्तामन्त्राः । मूर्ध्नि नेत्रद्वये कण्ठे हृदयोदरयोः ऊरुजहापदद्वन्द्वे
मन्त्रवर्णान्यसेत् । मुखे न्यसेद्ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीदिति मनुम् ।
बाहुयुगमके बाहू राजन्य इति । ऊरुतदस्य यद्वैश्य इति ऊरुयुग्मे ।
पद्भ्यां शूद्रो अजापत इति पादयुग्मे । शङ्खं चक्रं गदां
पद्मं हस्तामेषु विन्यसेद्देवे आत्मन्यपि । एवं विन्यस्तदेहोसौ
चिन्तयेद्देवमन्ततः ॥ ध्यानम् ॥ काश्वनादिसमप्रभं कमलासनं
कमलेक्षणं चक्रशङ्खगदामरोजधरं मनोहरदर्शनम् । पौस्तुभा-
ङ्कितवक्षसं मुकुटाङ्गदादिविभूषणं तार्ष्यबाहनमादराद्बुद्धि भावयामि
जगत्पतिम् ॥ अष्टलक्षं जपेन्मन्त्रं तद्दशांशं हुनेदथ । वित्त्वक्षीरवृक्ष-
समित्पयोन्नैश्च समप्रभैः(?) । सर्पिणा च ततो हुत्वा गुरुं संतोषये-
द्धनैः । वेण्वे पीठे अद्भानि यजेत् । दिक्पत्रेषु ध्रियं घृतिं कान्ति
कलापङ्कजधारिणं विद्विष्टु पत्रेषु वासुदेवाय । पार्श्वयोर्निधियुग्मं ।
विष्वक्सेनं यजेद्देशे लोकपालाननन्तरम् । एवं संपूज्य देवेशं साध-
येदिष्टमात्मनः । पूर्वाचरुभ्यां सान्याभ्यां जुहुयाद्युतं पुषः । संपा-
दितं चरुं पश्चात्साधुो भुञ्जीत साधितम् । ब्राह्मणान्भोजयेत्सम्यक्
मधुरैर्भोजवासरे । तोपयेद्गुरुमर्घ्येन वस्त्रैर्वान्यैर्विभूषणैः । जित्वा-
पमृत्युरोगादीन्दीर्घमायुः स विन्दति । भाज्यसिक्तैः सरसिर्जुहुया-
द्युतत्रयम् । निवसेत्कमला वसिष्ठ जहात्तत्सुतानपि । वित्त्वक्ष-
समिद्धोमात्साक्षाद्भनपतिर्भवेत् । जलाजलिभिरात्मानमग्निपिथेदि-
नेदिने । स्नानकाले तु स भवेत्सौभाग्यधीममृद्धिमान् । संध्याद्वयो-
रुष्या मन्त्री पश्यन्नादित्यमण्डलम् । सरुमानं (?) जपेन्मन्त्रं नित्यं निशि-
त्पीर्भनुम् ॥ सर्वे मनोरथामास्य निरयेयुर्नात्र संशयः ॥ इत्यष्टाक्षर-

श्रीकराख्यो मन्त्रः ॥ ॥ अथाष्टादशाक्षरगोपालमन्त्रविधानम् ॥
 कृष्णायपद्माभाष्य गोविन्दाय तवः परम् । गोपीजनपदस्थान्ते वह-
 भाय द्विडावधिः ॥ ॐ कृष्णाय गोविन्दाय गोपीजनवहभाय स्वाहा ।
 इत्यष्टादशाक्षरः । कामध्वजादिराख्यातो मन्त्रुरष्टादशाक्षरः । ॐ
 कामध्वजम् । अस्य नारद ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । श्रीकृष्णो देवता ।
 ॐ धीजं । स्वाहा शक्तिः । सर्वपुरुषार्थसिद्धयर्थे विनियोगः । षतुःकर-
 णवेदाब्धिनेत्रसंख्याक्षरैः क्रमात् । पञ्चाङ्गानि ॥ ध्यानम् ॥ स्मरेद्दु-
 न्दायने रम्ये मोहयन्तमनारतम् । गोविन्दं गोपालांश्च गोपकन्या-
 सहस्रकम् ॥ आत्मनो वदनाम्भोजप्रेषिताक्षमधुव्रताः । पीडिताः
 कामयापेन चिरमाभ्येपणोत्सुकाः ॥ मुक्ताहारलसत्पीनतुङ्गस्वनभ्रा-
 नवाः । स्रस्तधन्मिहवदना मदस्त्रलितभाषणाः ॥ दन्तपङ्क्तिप्रभोद्गा-
 सिस्फन्दमानाधराञ्चिताः । विलोभयन्तीर्विविधैर्विभ्रमैर्भावागर्भितैः ॥
 यथा ॥ फुन्देदीपरकान्तिमिन्दुयदनं वर्हायतंसं प्रियं श्रीवत्साङ्गमुदार-
 कौस्तुभपरं पीताम्बरं सुन्दरम् । गोपीनां नयनोत्पलाञ्छिततनुं गोगो-
 पवृन्दान्वितं गोविन्दं कलवेणुवादनपरं दिव्याङ्गभूषं भजे ॥ मन्त्रमेतं
 यथान्यायमयुतद्विनयं जपेत् । जुहुयाद्गुणाम्भोजैस्त्रयसांशं समा-
 हितः ॥ वैष्णवे पूजयेत्पीठे यथावद्देवकीसुतम् । अङ्गानि फेसरेषु
 स्युः प्रयजेत्प्रियया सह ॥ कालिन्दीनाम्रजितीकौरव्यामित्रविन्दा-
 चारुहासिनीजाम्यवती । रुक्मिणीसत्यभानेति कथिताश्चारुभू-
 पणाः । पीतान्धरधराः सौम्याः करञ्जलिधृताम्बुजाः । शहिरैरा-
 यतादीनष्टौ गजाँहोकपालांस्तदस्त्राणि च पूजयेत् । इति संपूजयेद्देवं
 गोविन्दं जगतां पतिम् । कुर्वीत कल्पनिर्दिष्टान्प्रयोगान्निजवाञ्छि-
 तान् । लक्ष्मीसिच्छन्प्रजुहुयात्कमलैर्नक्षुसंयुतैः । आज्येनात्रेण जुहु-

यादाज्यान्नस्य प्रवृद्धये । आरण्यैः कुसुमैर्विप्रान् जातीभिः पृथिवी-
 पतीन् । प्रसूनैरसितैर्वैश्याञ्छूद्राग्नीलोत्पलैर्नवैः । वशयेदरुणैः सर्वा-
 न्पङ्कजैर्वनिताजनान् । गोशालासु कृतो होमः पायसेन ससर्पिषा ।
 गवां शान्तिं करोत्याशु गोविन्दो गोकुलस्त्रियः । शिशुवेपथरं देवं
 किंकिणीजालमण्डितम् । स्मृत्या प्रतापयेन्मन्त्री (?) दुग्धवुद्ध्या शुभै-
 र्जलैः ॥ धनधान्यांशुकादीनि प्रीतस्तस्मै ददाति सः ॥ इत्यष्टादशा-
 क्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॥ अथ षडक्षरगोपालमन्त्रविधानम् ॥
 स्मर कृष्णाय ठद्वन्दं षडणो मनुरीरितः । मन्त्रवर्णैर्द्विरुक्तैः षडङ्ग-
 न्यासविधिः । ऋषिध्यानादिपूर्ववत् । दशलक्षं जपेदेनं दशांशं कम-
 लैर्हुनेत् । पूर्वोक्तेनैव मार्गेण पूजयेद्देवमन्वहम् ॥ प्रयोगांश्चैव तत्र-
 त्यान्कुर्वीत नियतः शुचिः । इति षडक्षरो गोपालमन्त्रः ॥
 ॥ अथ दशाक्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॐ गोपीजनवल्लभाय स्वाहा । इति
 दशाक्षरो मन्त्रः पूर्ववत् ॥ ॥ अथाष्टाक्षरगोपालमन्त्रः ॥ अन-
 न्तकृष्णगोविन्दौ डेन्तावष्टाक्षरो मनुः ॥ ॐ ह्रीं कृष्णायगोविन्दाय ॥
 शेषं पूर्ववत् ॥ ॥ अथ षोडशाक्षरो मन्त्रः ॥ ॐ नमः कृष्णायदे-
 वकीपुत्रायहुंफट्स्वाहा ॥ इति षोडशाणो मन्त्रः । ऋष्यादिपूर्व-
 वत् ॥ ॥ अथ चतुस्त्रिंशदक्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॐ गंङ्गीत-
 मोभगवते नन्दपुत्रायबालवपुपेश्यामलायगोपीजनवल्लभायस्वाहा ॥
 अनुष्टुप्छन्दः । जपस्त्वत्र लक्षसंख्याको ज्ञेयः ॥ इति चतुस्त्रिंशद-
 क्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॥ अथ संतानगोपालमन्त्रः ॥ ॐ ह्रीं
 देवकीसुत गोविन्द वासुदेव जगत्पते । देहि मे तनयं कृष्ण त्वामहं
 शरणं गतः ॥ अनुष्टुप्छान्दातव्यः । पादैः समस्तेन च प्राक्तनमङ्गप-
 ष्यं कुर्यात् । एतेषां सर्वेषामृषिध्यानादिपूर्ववज्ज्ञेयम् ॥ इति गोपा-

लमन्त्रा निरूपिताः ॥ . ॥ अथ कामदेवमन्त्रविधानम् ॥ ब्रह्मा
भूम्यासनः शान्तिविन्दुभूपितमस्तकः । वीजं रतिपतेः प्रोक्तं जगन्नि-
वयमोदनम् ॥ ह्रीं इति । कः ब्रह्मा । लः भूमिः । शान्तिः ईकारः ।
ऋषिः संमोहः । गायत्री छन्दः । देवो मकरध्वजः । बीजेन दीर्घयुक्तेन
पङ्क्तविधिः ॥ ध्यानम् ॥ जपारुणं रत्नविभूषणालयं भीमध्वजं
चारुचताङ्गरागम् । कराम्बुजैरङ्कुशमिन्दुचापं पुष्पेषुपाशौ दधत्
भजामि ॥ लक्षत्रयं जपेन्मन्त्रं मधुरत्रयसंयुतैः । पुष्पैः किंशुकजैः
फुल्लैर्जुहुयान्नदशांशतः ॥ वक्ष्यमाणे यजेत्पीठे विधिना मकरध्वजम् ॥
मोहिनी क्षोभिणी त्रासिनी स्तम्भिनी आकर्षणी द्राविणी आक्षापिनी
छिन्ना क्लेदिन्याः पीठशक्तयः । तस्मिन्पीठे यजेद्देवं वक्ष्यमाणेन
वर्त्मना । अङ्गावरणं पूर्वं मण्डपे दिङ्मूर्त्तयेच्छरान् । द्वांघ्राद्यं श्लोषणं
पूर्वं दृढाद्यं मोहनं ततः ॥ संदीपनाय ह्रीं ङाद्यं मूँडाद्यं तापनं ततः ।
सर्गाख्यं भृगुणा भूयो मदनं पञ्चमं यजेत् । प्रणामबाणइस्ताख्या
ध्येयास्ता बाणदेवताः । पत्रमध्येष्वनङ्गरूपा अनङ्गमदनापुरा अन-
ङ्गमन्मथा अनङ्गकुसुमापुरा अनङ्गशिरा अनङ्गमाला अनङ्गदीपिका
लीलाकमलपारिण्यः खेरवक्त्राः सुभूपिताः ॥ पूज्या बहिः षोडशपत्रेषु
षोडशशक्तयः । शुवतिर्विप्रलम्भा च ज्योत्स्ना सुधूर्मदद्रवा । सुरता
घाहणी लोला कान्तिः सौदामिनी ततः । कामच्छत्रा चन्द्रलेखा शुका
च मदनावती । ज्योतिर्मायावती चैव कङ्कारविलसत्कराः । दलामेषु
स्मरमपि चारकादियुतं वथा । शोफो मोहो विलासश्च विभ्रमो
मदनातुरः । अपत्रपेो युवा कामो चूतपुष्पो रतिप्रियः ॥ प्रीप्सस्त-
पात्ययञ्चोष्मा हेमन्तः शिशिरो मदः । इष्टुकामुकपुष्पेषुपरा रक्षाः
सुभूपिताः ॥ अपराङ्गानि पण्यार्यो नमितासक्तमानसाः । रति-

यादाज्यान्नस्य प्रवृद्धये । आरण्यैः कुसुमैर्विप्रान् जातीभिः पृथिवी-
 पतीन् । प्रसूनैरसितैर्वेश्याञ्शूद्रात्रीलोत्पलैर्नवैः । वशयेदरुणैः सर्वा-
 न्पङ्कजैर्वनिताजनान् । गोशालासु कृतो होमः पायसेन ससर्पिषा ।
 गवां शान्तिं करोत्याशु गोविन्दो गोकुलस्त्रियः । शिशुवेषधरं देवं
 किंकिणीजालमण्डितम् । स्मृत्या प्रतापयेन्मन्त्री (?) दुग्धबुद्ध्या शुभै-
 र्जलैः ॥ घनधान्यांशुकादीनि प्रीतस्तस्मै ददाति सः ॥ इत्यष्टादशा-
 क्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॥ अथ षडक्षरगोपालमन्त्रविधानम् ॥
 स्मर कृष्णाय ठद्वन्दं षडणो मनुरीरितः । मन्त्रवर्णैर्द्विरुक्तैः षडङ्ग-
 न्यासविधिः । ऋपिध्यानादिपूर्ववत् । दशलक्षं जपेदेनं दशांशं वम-
 लैर्हुनेत् । पूर्वोक्तैर्नैव मार्गेण पूजयेद्देवमन्त्रहम् ॥ प्रयोगांश्चैव तत्र-
 त्यान्कुर्वीत नियतः शुचिः । इति षडक्षरो गोपालमन्त्रः ॥
 ॥ अथ दशाक्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॐ गोपीजनवल्लभाय स्वाहा । इति
 दशाक्षरो मन्त्रः पूर्ववत् ॥ ॥ अथाष्टाक्षरगोपालमन्त्रः ॥ अन-
 न्तकृष्णगोविन्दो डेन्तावष्टाक्षरो मनुः ॥ ॐ ह्रीं कृष्णायगोविन्दाय ॥
 शेषं पूर्ववत् ॥ ॥ अथ षोडशाक्षरो मन्त्रः ॥ ॐ नमः कृष्णायदे-
 वकीपुत्रायहुंफदस्वाहा ॥ इति षोडशाणो मन्त्रः । ऋष्यादिपूर्व-
 वत् ॥ ॥ अथ चतुस्त्रिंशदक्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॐ गौरीन-
 मोभगवते नन्दपुत्रायघालवपुषेश्यामलायगोपीजनवल्लभायस्वाहा ॥
 अनुष्टुप्छन्दः । जपस्त्वत्र लक्षसंख्याको ज्ञेयः ॥ इति चतुस्त्रिंशद-
 क्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॥ अथ संतानगोपालमन्त्रः ॥ ॐ ह्रीं
 देवकीसुत गोविन्द वासुदेव जगत्पते । देहि मे तनयं कृष्ण त्वामहं
 शरणं गतः ॥ अनुष्टुप्छान्दव्यः । पादैः समस्तेन च प्राक्तनमङ्गप-
 षकं कुर्यात् । एतेषां सर्वेषामृषिध्यानादिपूर्ववद्ज्ञेयम् ॥ इति गोपा-

प्रियानष्टदिक्षु यजेन् । परमृत्सारसौ शुक्रसारिकटोत्कटाः । श्वेत-
 चामरधारिण्यः सर्वाभरणभूषिताः ॥ अपाङ्गभूषिताः सर्वा हावभावैः
 प्रकीर्तिताः । चतुरस्रकोणेषु रत्यस्तत्परिचारिकाः । माधवी मालती
 चैव हरिणी च मदोत्कटा । श्वेतचामरधारिण्यः सर्वाभरणभूषिताः ।
 दाह्ये यजेत्लोकपालान्मदस्त्राणि च पूजयेत् । इत्थं यो भजते कामं
 मुग्धकुमुमादिभिः । स भवेत्सुखसौभाग्यो लक्ष्म्या जितघनेधरः ॥
 अशोकपुष्पैर्दध्यन्नैर्जुहुयाच्च दिनत्रयम् । अष्टोत्तरसहस्रं यः स भवे-
 क्ष्वगतां प्रियः । गव्येनाज्येन जुहुयान्मन्त्रेणाष्टोत्तरं शतम् । साधयेन्द्रः
 ससंपातमर्चयेत्सुव्यवाहने । संपातान्येन घनितां भोजयेदात्मनः
 प्रियाम् । अनया यद्भृदोऽमीष्टं तत्तत्पुत्रते सदा । फन्यार्थी जुहु-
 यात्सर्जैर्दध्यन्नैर्मण्डलान्तरे । चत्वारिंशता मण्डलम् । फन्यामिष्टा-
 मयाज्ञोति सापीष्टं पतिमाप्नुयान् ॥ कामान्तस्त्रिययागमष्टविलगत्प-
 ट्ठोणकं तद्भृदिर्गायत्रीगुणवर्णबद्धगुदलं मालामनोरथैः । पट्टसंरथैः
 सद्दिताष्टपत्रलसितं क्षोणीपुरेणावृतं षोणन्यम्नमनोभवेन कथितं
 यन्नं जगन्मोहनम् ॥ कामदेवाय सिद्धहे पुष्पयागाय धीमदि ।
 छन्नोऽनङ्गः प्रचोदयान् ॥ इति गायत्री ॥ नमः कामदेवाय सर्वज-
 नप्रियाय सर्वजनसमोदनाय स्वल्पस्वल्पप्रश्रयत्प्रश्रयत् सर्वजनस्य हृदयं
 मनवर्णं तुष्टयुष्म्यादा । मालामनुरयम् ।

इति श्रीभगवत्स्त्रिविधमभट्टारकस्य कृत्तौ मन्त्ररत्न-

मञ्जूषायां षष्ठः पटलः ॥ ६ ॥

अथ पारिप्लवाख्यः सप्तमः पटलः ॥ ७ ॥

अथ वक्ष्ये समासेन नानामन्त्रसमुच्चयम् । पारिप्लवाख्यया सम्य-
क्सप्तमे पटलेऽधुना ॥ संवादाख्यस्य सूक्तस्य विधानमधुनोच्यते ।
तद्वेदे हि पठितं सर्वकामफलप्रदम् ॥ संसमिधुवस इत्याद्यं यथा
वः सुसहा सतीत्यन्तं सूक्तम् ॥ ॐ संसमिधुवसे वृषन्नमे विश्वा-
न्युर्य आ । इळस्पदे समिध्यसे सनो वसुन्याभर ॥ संगच्छध्वं
संबदध्वं सं वो मनांसि जानताम् । देवा भ्रागं यथापूर्वं संजानाना
उपासते ॥ समानो मघ्नः समितिः समानी समानं मनः सह
चित्तमेपाम् । समानं मन्त्रमभिर्मन्त्रये वः समानेन वो हविर्पा
जुहोमि ॥ समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः । समान-
मस्तु वो मनो यथा वः सुसहा सति ॥ अस्य संवादसूक्तस्य संब-
नन ऋषिः । संवादाग्निः संज्ञानामिदेवता । अनुष्टुप्छन्दः ।
ब्रह्मणे हृदयाय । विष्णवे शिरसे । रुद्राय शिखायै । ईश्वराय
फवचाय । सदाशिवाय नेत्रत्रयाय । सर्वात्मने अस्त्रायेत्यङ्गविधिः ॥
अथ ध्यानम् ॥ धवलतलिनराजचन्द्रमध्ये निषण्णं करविलसित-
पाशं साङ्गुशं साभयं च । सवरदममलेन्दुक्षीरगौरं त्रिनेत्रं प्रणमत
सुरयक्तं मञ्जु संवादयन्तम् । सहस्रकाणां दशकैश्चतुर्भिरथो सह-
स्रैश्च चतुर्भिरन्वितम् । जपेन्मनुं पयोधसाते (?) दशांशकं जुहुयात्
धर्मादिपीठे यजेद्देवं (?) । अन्नैः प्रथमावृत्तिः । अग्निमूर्तिमिद्वितीया ।
लोकपालैस्तृतीया । एवं संपूजयेद्विंशतिपञ्चात्कुर्याद्यथेप्सितान्प्रयोगान् ।
चतुःशतं वापि दशोत्तरेण चतुश्चतुष्कं प्रजपेद्बुनेद्वा । पापसेन
मधुरत्रयमाजा विमराजतरुजैः कुसुमैर्वा ॥ सर्पिषा स्तनजवृक्षसमि-
द्धिर्वाञ्छितार्थविषये प्रजुहोतु ॥ जुहुयात्त्रलाचतुर्कैः प्रत्पूषमा-

योज्य कादिवर्गचतुष्टैः । तद्वच्च पचशलाघैर्वर्गैः संयोज्य पूर्वसंख्यकं
 मतिमान् । तद्वद्वर्चं प्रतियोज्य ऋक्पादांश्च पूर्वसंख्येन जुहुयात् ।
 ऋक्पादं च । भद्रं नो अर्पि वातय मनः । सर्पिःसिक्तपा-
 यसेनाचिरेण कार्यसमवाह्यै प्रतिपादमृक्पादं संयोज्य जुहोतु पूर्व-
 संख्यं प्रीतिमान् । तेनेष्टावाप्तिरचिरेण स्यात् ॥ ॥ वारुणीऋ-
 ग्निधानम् ॥ ध्रुवासुत्वा सुक्षिति सुक्षयन्तो व्यर्शस्तपाशं वरुणो
 मुमोचत । अर्वा वन्वाना अर्दितेरुपस्थाद्युय पातस्वस्तिभिः सदा
 नः । वसिष्ठोऽस्यऋषिः । त्रिष्टुप्छन्दः । वरुणो देवता । अष्टमिः
 सप्तभिः पङ्क्तिः पुनस्तावद्भिरक्षरैः मन्त्रोत्थैः पदङ्गानि जातियुक्तैः
 समीरितानि । अङ्गुल्यप्रसधिपायुशिनसज्ञाधारनाभिकुक्षिष्टृष्टहदुरो-
 जगलदोःसध्यप्रवक्त्रेषु च गण्डघ्राणविलोचनश्रवणयुग्ममध्ये मस्तकै
 सर्वाङ्गेषु न्यसेद्विद्वान्मनूत्थान्वर्णान्त्रमात् ॥ ध्यानम् ॥ अच्छांशु-
 धाभरणमाल्यविलेपनाद्वयः पाशाङ्कुशाभयवरोद्यतदोःसरोजः । शुभ्रा-
 रविन्दवसतिः सुसितः प्रसन्नो भूयाद्विभूतिविधये वरुणः श्रिये
 वः ॥ धर्मादिपीठे देवमर्चयेत् । अङ्गैरष्टभिरहिभिर्दिशाधिपैः सम-
 भिपूज्य वारीशम् । लक्षं मन्त्रं मन्त्री जपेत्सुनियतं सदा शुचिर्निय-
 मात् । जुहुयात्पक्वैरन्नैरयुतं तु घृताप्लुतैर्मतिमान् । ऋगियमृणमो-
 चनी स्याज्जपैर्हुतैस्तर्पणैश्च मन्त्रविदः । सप्रातदुर्गतेरपि सद्यो हृद्यां
 स्थिरां लभेदक्ष्मीम् । इक्षोः सितस्य काण्डैर्घृतससिकैश्चतुःशतं
 जुहुयात् । सकलोपद्रवशान्त्यै तथर्णमुक्त्यै च संपदे सुचिरम् ।
 वेतससभिद्युतहुतादृष्टिमकालेऽपि वितनुते वरुणः । गव्यक्षीरस-
 मेतात्रिदिनहुताद्दिनमुखेषु मुदितमनाः । शतभिपजि समुदितेऽर्के
 षतुःशतं पायस हुनेत्सघृतम् । ऋणमोचनाय लक्ष्म्यै जनसंबननाय

शुक्रवारे वा । पाशनिबद्धं वैरिणमङ्कुशवरप्रोतमन्त्रुपेः पारे । ध्याय-
 न्परिक्षिपन्तं वरुणं जुहुयाच्च वा तथा प्रजपेत् । पाशनिबद्धं वैरिण-
 मसिना छिद्याशु नाशयन्त्वमनुध्यायन् । वेत्ससमिधो गोमूत्रलोड्ढिवा
 हावयेत्तदपहलैः । दौग्धानैर्भृशुवारे पृतसंसिक्तैः कृते च ह्यन-
 विधौ । ऋणमोक्षदश्च विविधोपद्रवशमकृद्रमाप्रदः प्रोक्तः । पश्चिम-
 संध्यासमये पश्चिमवदनोऽनलं समाराध्य । ऋणमोचनमभिजप्या-
 चतुःशतं सकलदुःखनाशाय । शालीर्घृतसंमिश्राः सरिदन्तरितं
 जुहोतु परसेनाम् । संस्वम्भयितुं त्रिदिनं सुमना मन्त्री चतुःशता-
 घृत्वा । प्रत्यङ्मुखोऽथ मन्त्री प्रतर्पयेद्वा जलैः सुसुद्धतरैः । यः
 सोऽप्युपद्रवाणां रुंधे निचयं समृच्छति त्वरया । बहुना विमनेन
 मन्त्रिमुख्यो मनुनाशेव च साधयेदसीष्टम् । हवनक्रियया च तर्पणैर्वा
 सजपैः पाशभृतो महामहिम्नः ॥ इति वाक्कणमन्त्रविधिः ॥
 ॥ अथ लवणमनुविधानम् ॥ अथ लोणमनुं वक्ष्ये सर्वसंपत्समृद्धये ।
 तन्नागमोक्तं विधिवत्साङ्गहोमपुरःसरम् ॥ ॐ चिटिचिटिचण्डा-
 लिमहाचण्डालि अमुकं मे वशमानयस्वाहा । चिटिमन्त्रः । लवणा-
 म्भसि तीक्ष्णोऽप्युमोसि हृदयं तव । लवणस्य पृथिवी माता लव-
 णस्य वरुणः पिता । लवणे दह्यमाने तु कुतो निद्रा कुतो रतिः ।
 लवणं पचतिपाचयति लवणं छिन्दति भिन्दति ॥ १ ॥ अमुकस्य
 दह गात्राणि दह मांसं दह त्वचम् । दह त्वगस्थिमज्जानि ह्यस्त्रिभ्यो
 मद्भिकां दह ॥ २ ॥ यदि वसति योजनशते नदीनां वा शतान्तरे
 नगरे लोहप्राकारे कृष्णसर्पशतार्गले ॥ ३ ॥ सं दग्ध्वा नमयेच्छीघ्र-
 ममे लवणतेजसा । अत्रैव वशमायाति लोणमन्त्रपुरस्कृतम् ॥ ४ ॥
 या रात्रिशल्यविद्धस्य शूलामारोपितस्य च । या ते रात्रिर्महापत्रिः

सा ते रात्रिर्महानिशा ॥ ५ ॥ मन्त्रोऽयमाथर्वणे प्रोक्तः । ऋग्भि-
 रामिस्तु पश्चाद्गं पञ्चमिस्तु समीरितम् । अद्विरास्य ऋषिरुन्दो-
 ऽनुष्टुप् तत्र च देवता । अग्नी रात्रिस्तथा दुर्गा भद्रकाली समीरिता ॥
 ध्यानम् ॥ अरुणोरुणपङ्कजसंनिहितः स्रुवशक्तिवराभययुक्तकरः ।
 अमितार्चिरजान्तगतिर्विलसन्नयनत्रितयोऽवतु वो दहनः ॥ नीलत-
 रांशुकणेशमलापा नीलतनुर्निविडस्तनभारा । साङ्कुशपाशसशूलक-
 पाला यामवती भवतोऽवतु नित्यम् ॥ करकमलविराजश्चक्रशङ्खा-
 सिशूला परिलसितकिरीटा पादितानेकदैत्या । त्रिनयनलसिताङ्गी
 तिग्मरश्मिप्रकाशा पवनसखनिभाङ्गी पातु कात्यायनी वः ॥ मुरी-
 द्रसितदंष्ट्रिका त्रिनयनोर्ध्वकेशोल्बणा कपालपरशुद्धसङ्गमरुक्त्रिशू-
 लाकुला । घनाघननिभा रणद्विरकिङ्किणीमालिका भवद्विभवसिद्धये
 भवतु भद्रवाली चिरम् ॥ अयुतं नियतो मन्त्रमृक्पञ्चकसमन्वितम् ।
 प्रजपेत्रिसहस्रं वा सम्यगेनं समाहितः ॥ दशाशेन हुनेत्सिद्धौ
 हविषा घृतसमुजा । एवं कृते प्रयोगार्हो मन्त्री भूयान्न चान्यथा ।
 वह्निरात्री उभे स्यातां वश्याकर्षणकर्मणोः । दुर्गाकाल्यो तथा देव्यौ
 शक्रे मारणकर्मणि । आरभ्य पश्मंशुन्मन्त्री तृतीया कृष्णपक्षजाम् ।
 स दीक्षितो भवेत्पूतो मन्दिरे मन्त्रजापवान् । निखन्यात्तत्र कुण्डं च
 दोर्मात्रं त्र्यम्बकमेखलम् । चतुष्कं सुन्दराकार पुत्तलीनां च कारयेत् ।
 एसां साध्यर्क्षवृक्षेण शालिपिष्टेन चापराम् । चप्राकारमुदा चान्यां
 मधूच्छिष्टेन चापराम् । तामु हृदेशलिखितां माध्यामु सुसमाहितः ।
 सम्यक्संस्थापयेत्प्राणान्साध्यादानीय साधकः । उत्तानां दाहजां
 कुण्डे खनेन्मन्त्राभिमन्त्रिताम् । पिष्टजां विष्टस्याधः पादस्थाने च
 श्मयीम् । लम्बयेदम्बरे सिद्धमयीमूर्ध्वमधोमुखीम् । पुनः वृष्णा-

धर्मीराशौ पूर्वयामे गते सति । रक्तमाल्याम्बरो मन्त्री कृतरक्तानुले-
 पनः । सम्यक्कृतलिपिन्यासः प्राणायामादिकृच्छुचिः । कुडवं पोत-
 लवणं सुशुष्कणपरिचूर्णितम् । दधिक्षौद्रघृतक्षीरैः प्रोक्षयित्वा सुशो-
 धितम् । आलोड्य गुडमध्वाज्यैर्विस्पष्टाययवामथं । तेन पुत्तलिकां
 मन्त्री धार्वङ्गीं कारयेत्ततः । तस्यां च स्थापयेत्प्राणान्गुर्वादेशविधा-
 नतः । अष्टोर्ध्वशतसंख्यं वा तथाष्टोर्ध्वसहस्रकम् । ऋक्पथकं
 पञ्चविंशत्संख्यं प्रतिकृतिं स्पृशन् । जपित्वाङ्गानि विन्यस्येत्स्वाङ्गे
 प्रतिकृतावपि । सत्तरैश्चिटिमन्त्राणैश्चतुर्विंशतिसंख्यकैः । शिरोल-
 लाटदृक्कर्णनासास्यचिबुकैश्चपि । सकण्ठहृदयोरोजकुक्षिनाभिकटीषु
 च । मेंद्रूपायूपस्थजानुजङ्घाघङ्घिषु विन्यसेत् । अधोगुह्यादि-
 भेदः स्यादूर्ध्वं भेदो द्विके सति । आत्मन्येवं प्रविन्यस्य पुनः प्रतिकृ-
 तावपि । अङ्गुष्ठसंधिप्रपदजङ्घाजानूरुपायुषु । सलिङ्गनामिजठरहृद-
 येषु स्तनद्वये । कन्धराचिबुकाख्येषु प्राणदृक्कर्णयुग्मके । ललाटशि-
 रसो न्यस्येत्प्रतिमायां च संहरन् । उपलिप्तेऽथ कुण्डेऽन्तर्बहिर्गोमय-
 धारिणा । साध्यसंमुखमासीन आदध्याद्व्यवाहनम् । प्रश्वात्य सा-
 ध्योद्भुतरुकाष्टैरभ्यर्च्य दिक्क्रमात् । राजीवसितपुष्पाङ्घ्रिष्वपके राज-
 तादिके । देवतांप्रति पाद्यार्घ्यं दत्त्वा कार्यार्थसिद्धये । उपतिष्ठेच्च फर्मा-
 दार्वन्ते वक्ष्यमाणमन्त्रैः ॥ त्वमाननं निर्जराणां निशया हृष्यवाहन ।
 हविषा मन्त्रदत्तेन वृत्तो भव तया सह ॥ जातवेदो महादेव तप्तजाम्बू-
 जदप्रभ । स्वाहापते विश्वभक्ष लवणं दद शत्रुहन् । ईशे शर्वरि शर्वाणि
 मस्तमुक्तं च या जगत् ॥ महादेवि नमस्तुभ्यं वरदे कामदा भव ।
 तमोमयि महादेवि महादेवस्य सुमते । त्रियामे पुरुषं हत्वा पशना-
 नयं देवि मे ॥ दुर्गे सर्गादिरहिते दुर्गसंरोधनार्गले । पञ्चशतवरे

देवि दुष्टशत्रुभयंकरि ॥ नमस्ते दह शत्रुं मे वशमानय चण्डिके ।
 शाकंभरि महादेवि शरणं मे भवानघे ॥ भद्रकालि भवामीष्टमद्र-
 सिद्धिप्रदायिनी । सपन्नान्मे हन हन दह शोपय पातय । शूलासि-
 शक्तिप्रज्ञाचैरुत्कृत्योत्कृत्य भावय ॥ महादेवि महाकालि रक्षास्मान-
 क्षरात्मिके । पुनः प्रतिकृतेरङ्गसप्तकं ना शितायसा ॥ दक्षपादादिकं
 छित्त्वा पञ्चर्चं प्रजपन्मनुम् । साध्यं संस्मृत्य शितधीजुंहुयात्सप्तसं-
 ख्यया ॥ दक्षिणं चरणं पूर्वं तनोर्दक्षार्धकं पुनः । दक्षहस्तं तृतीयं
 स्याद्गलादूर्ध्वं चतुर्थं नम् ॥ पञ्चमं वामहस्तं स्यात्पष्ठं वामार्धमेव च ।
 सप्तमं वामपादं स्यादन्यापि स्याद्भुतक्रिया ॥ सप्तसप्तविभागो वा
 क्रमादङ्गेषु सप्तसु । एकादशादिभिर्त्रैर्ना तदङ्गैः सप्तमिर्हुनेत् ॥ होमो-
 ऽन्यथा वा पूर्वं तु दक्षिणश्चरणो भवेत् । द्वितीयं दक्षिणकरस्तृतीयं
 शिर उच्यते ॥ वामत्राहुश्चतुर्थंस्तु मध्यादूर्ध्वं तु पञ्चमम् । अधोभा-
 गस्तु पष्ठः स्याद्द्वामपादस्तु सप्तमम् ॥ हुनैवं पूर्वसंप्रोक्तैरुपस्थाय च
 मन्त्रकैः । अर्चयित्वा दण्डदीर्घं प्रणमेद्व्यवाहनम् ॥ सुवर्णयुक्तां गां
 चात्र शोणां दद्यात्सतर्णकाम् । दक्षिणां सप्तकपं तु दद्याज्जारणकर्मणि ॥
 अंशुकं रुचकं धान्यं दत्त्वा संप्रीणयेद्गुरुम् । एवं कृते च मन्त्रीष्टं
 लभते होमकर्मणि ॥ अथ नेन्मारणाकाङ्क्षी साध्यवामाङ्घ्रिपांसुभिः ।
 सनिम्नतिलसिद्धार्धत्रणकृतैलसंयुतैः ॥ एतैर्विमिश्रयित्वा तु लोणं
 पूर्वोक्तसंख्यया । हिङ्गुत्रिकटुकोपेतैर्महिषीमूत्रपेयितैः । वराहपाराव-
 तयोः पुरीषेण समन्वितैः । पूर्ववत्पुत्तलीं तेन लोणचूर्णेन कारयेत् ॥
 प्राणान्प्रतिष्ठापयेच्च तत्र पूर्वोक्तसंख्यया । पूर्वोक्ताभिः पुत्तलीभिः
 कुण्डे दक्षिणदिङ्मुखः ॥ दुर्गा वा भद्रकाली वा प्रतिपाद्य यथेरितम् ।
 उपतिष्ठेदर्धरात्रे सख्यपाणिश्वश्रवणः ॥ वामपादं समारभ्य जुहुया-

त्पूर्वसंख्यया । समापयेदक्षपादे विकारेणापरो वशी ॥ त्रिसप्ताहप्रयोगे-
 गेण मारयेद्विपुमात्मनः । तस्यां रात्राबुपोप्याथ परेऽहनि तु साधकः ॥
 प्राणायामादिभिरपि गायत्रीजपहोमकैः । विमुक्तपातको भूत्वा स
 पुनर्विहरेत्सुखम् ॥ अथवा लवणैः परागभूतैर्मधुराकैः पुनरष्टमीनि-
 शायाम् । जुहुयात्तु चतुर्दशीनिशान्तं कुडबोन्मानितमेभिरेव मन्त्रैः ॥
 नारीं नरान्वा नगरीं नृपान्वा ग्रामं द्विजान्वा मनसोऽनुकूलान् ।
 वशीकरोत्येव हुतक्रियेयं चिराय नैवात्र विचारणीयम् ॥ इति लव-
 णमनोर्विधानमेवं प्रणिगदितं विविधप्रभेदभिन्नम् । विधिवन्मधुसाधु
 संप्रयुञ्जन्त्रजति फलं निजवाञ्छितं चिराय ॥ इति लवणमनुवि-
 धानम् ॥ ॥ बृहस्पतिमनुविधानम् ॥ ब्रूहस्पतये नमः । वसु-
 साहस्रोऽस्य जपस्तावद्भूतहुतो मतः । होमः सर्पिष्मत्तान्नेन वीजे-
 नाङ्गक्रिया मता ॥ ध्यानम् ॥ रत्नस्वर्णाशुकादीन्निजकरकमलाह-
 क्षिणादाकिरन्तं वासोराशौ निधायपरममरगुरुं पीतवस्त्रादिभूषम् ।
 ध्यायन्नासीनमप्यापणभुवि शतसंख्यं सविंशत्कमेवं जत्वा पुष्पैर्घृ-
 ताकैस्त्रिदिनमथ हुनेत्स्वर्णवस्त्रादिसिद्धयै ॥ ॥ शुक्रमनुविधा-
 नम् ॥ ष्वयोरन्तराखं मे देहि शुक्राक्षराद्विठः । दशाक्षरो मन्त्रः ॥
 अयुतजपः । सर्पिःसहस्रहवनक्रियः ॥ ध्यानम् ॥ शुक्रास्ये शुक्र-
 पुष्पैर्हुतभुजि गुणशः सप्तशोऽप्येकविंशद्वारं होतव्यमेपोऽप्यतिसित-
 कुसुमालेपनो वामदोण्या । वासोरन्नादिकार्तस्वरमपि सततं साध-
 काय प्रयच्छन् ध्यातो व्याख्यानमुद्राकलितवरकरः स्वापणालिन्द-
 संख्यः ॥ ॥ वेदव्यासमनुविधानम् ॥ व्यांवेदव्यासाय नमः ॥
 ध्यानम् ॥ मुनिप्रातावीतं मुदितधियमम्भोजरुचिरशुतिं व्याख्या-
 मुद्राकलनविलसद्दक्षिणकरम् । परं जानौ कृत्वा दृढकलितकक्षैक-

देवि दुष्टशत्रुभयंकरि ॥ नमस्ते दह शत्रुं मे वशमानय चण्डिके ।
 शाकंमरि महादेवि शरणं मे भवानपे ॥ भद्रकालि भवामीष्टभद्र-
 सिद्धिप्रदायिनी । सपन्नान्मे हन हन दह शोषय पातय । शूलासि-
 शक्तिप्रशास्त्रैरुत्कृत्योत्कृत्य भावय ॥ महादेवि महाकालि रक्षास्मान-
 क्षरात्मिके । पुनः प्रतिकृतेरङ्गमत्तकं ना शितायसा ॥ दक्षपादादिकं
 छित्त्वा पश्चर्च प्रजपन्मनुम् । साध्यं संस्मृत्य शितधीर्जुहुयात्सप्तसं-
 रयया ॥ दक्षिणं चरणं पूर्वं तनोर्दक्षार्धकं पुनः । दक्षदक्षं तृतीयं
 स्याद्रलादूर्ध्वं चतुर्थम् ॥ पश्चमं वामदक्षं स्यात्पष्ठं वामार्धमेव च ।
 सप्तमं वामपादं स्यादन्यापि स्याद्भुतक्रिया ॥ सप्तसप्तविभागो वा
 क्रमादङ्गेषु सप्तसु । एकादशादिभिर्नैर्वा तदङ्गैः सप्तमिर्हुनेत् ॥ होमो-
 ऽन्यथा वा पूर्वं तु दक्षिणश्चरणो भवेत् । द्वितीयं दक्षिणकरस्तृतीयं
 शिर उच्यते ॥ वामबाहुश्चतुर्थस्तु मध्यादूर्ध्वं तु पश्चमम् । अधोभा-
 गस्तु पष्ठः स्याद्द्वामपादस्तु सप्तमम् ॥ हुत्वैवं पूर्वसंप्रोक्तैरुपस्थाय च
 मन्त्रकैः । अर्चयित्वा दण्डदीर्घं प्रणमेद्व्यवाहनम् ॥ सुवर्णयुक्तां गां
 चात्र शोणां दद्यात्सतर्णिकाम् । दक्षिणां सप्तरूपं तु दद्याज्जारणकर्मणि ॥
 अंशुकं रुचकं धान्यं दत्त्वा संप्रीणयेद्गुरम् । एवं कृते च मन्त्रीष्टं
 लभते होमकर्मणि ॥ अध चेन्मारणाकाङ्क्षी साध्यवामाङ्घ्रिपांसुमिः ।
 सनिम्नतिलसिद्धार्धत्रणकृत्तैलसंयुतैः ॥ एतैर्विमिश्रयित्वा तु लोणं
 पूर्वोक्तसंख्यया । हिङ्गुत्रिकटुकोपेतैर्महिषीमूत्रपेषितैः । वराहपाराव-
 तयोः पुरीषेण समन्वितैः । पूर्ववत्पुत्तलीं तेन लोणचूर्णेन कारयेत् ॥
 प्राणान्प्रतिष्ठापयेच्च तत्र पूर्वोक्तसंख्यया । पूर्वोक्तानिः पुत्तलीमिः
 कुण्डे दक्षिणदिङ्मुखः ॥ दुर्गा वा भद्रकाली वा प्रतिपाद्य यथेरितम् ।
 उपतिष्ठेदधरत्रे सव्यपाणिस्थशस्त्रकः ॥ वामपादं समारभ्य जुहुया-

त्वूर्वसंख्यया । समापयेदक्षपादे विकारेणापरो वशी ॥ त्रिसप्ताहप्रयोगेण
 मारयेद्विपुमात्मनः । तस्मां रात्राद्युपोष्याय परेऽहनि तु साधकः ॥
 प्राणायामादिभिरपि गायत्रीजपहोमकैः । विमुक्तपातको भूत्वा स
 पुनर्विहरेत्सुखम् ॥ अथवा लवणैः परागभूतैर्मधुराकैः पुनरष्टमीनि-
 शायाम् । जुहुयात्तु चतुर्दशीनिशान्तं कुडवोन्मानितमेभिरेव मन्त्रैः ॥
 नारी नरान्वा नगरी नृपान्वा ग्रामं द्विजान्वा मनसोऽनुकूलान् ।
 वशीकरोत्येव हुतक्रियेयं चिराय नैवात्र विचारणीयम् ॥ इति लव-
 णमनोविधानमेवं प्रणिगदितं विविधप्रभेदभिन्नम् । विधिवन्मधुसाधु
 संप्रयुञ्जन्त्रजति फलं निजवाञ्छितं चिराय ॥ इति लवणमनुवि-
 धानम् ॥ ॥ बृहस्पतिमनुविधानम् ॥ ब्रूहस्पतये नमः । वसु-
 साहस्रोऽस्य जपस्तावद्भूतहुतो मतः । होमः सर्पिन्मवाग्नेन वीजे-
 नाङ्गक्रिया मता ॥ ध्यानम् ॥ रत्नस्वर्णाशुकादीन्निजकरकमलाद्-
 क्षिणादाकिरन्तं वासोराशौ निघायापरममरगुरुं पीतवस्त्रादिभूषणम् ।
 ध्यायन्नासीनमप्यापणमुवि शतसंख्यं सर्विशक्तमेवं जप्त्वा पुष्पैर्घृ-
 ताक्तैस्त्रिदिनमथ हुनेत्स्वर्णवस्त्रादिसिद्धौ ॥ ॥ शुक्रमनुविधा-
 नम् ॥ बवयोरन्तराखं मे देहि शुक्राक्षराद्विठः । दशाक्षरो मन्त्रः ॥
 अयुवजपः । सर्पिःसहस्रहवनक्रियः ॥ ध्यानम् ॥ शुक्राख्ये शुक्ल-
 पुष्पैर्हुतभुजि गुणशः सप्तशोऽप्येकविंशद्वारं होतव्यमेयोऽप्यतिसित-
 कुसुमालेपनो चामदोष्णः । वासोरन्नादिकार्तस्वरमपि सततं साध-
 काय प्रयच्छन् ध्यातो व्याख्यानमुद्राकलितवरकरः स्वापणालिन्दु-
 संख्यः ॥ ॥ वेदव्यासमनुविधानम् ॥ व्यावेदव्यासाय नमः ॥
 ध्यानम् ॥ शुनित्रातावीतं मुदितधियमन्भोजरुचिरद्युतिं व्याख्या-
 मुद्राकलनविलसद्दक्षिणकरम् । परं जानौ कृत्वा दृढकलितकक्षैक-

विवरं समासीनं व्यासं स्मरति नितरां पुण्यचरितम् ॥ प्रकृतिसहस्रं
जप्यादशांशकृतपायसायनहवनविधिः । निरुपमकविताप्रज्ञाव्याख्या-
श्रीसंपदायहो मन्त्रः ॥ ॥ संकोचमन्त्रविधानम् ॥ करचरणमू-
लपार्श्वद्युलोहरे विन्दुहुंसरसनार्णः । अलिकाद्यावर्मास्त्रे द्विठान्तिको
मनुरयं ध्रुवादिः स्यात् ॥ ॐ अकचटतपहलो ह्रीं हुंसः हुंफट्स्वाहा ।
अयुतं प्रजपेन्मनुं सहस्राधिकमन्ते जुहुयादशांशमानम् । तिलसर्पप-
तन्दुलैः सशालीहविराज्यैश्च समेधिते कृशानौ ॥ ध्यानम् ॥ उत्तु-
ङ्गाद्रिः प्रचेता अपि दहनसमीरौ धराव्योमसंज्ञौ प्राक्प्रत्यक्सौम्यदिक्षु
त्वघ उपरि च दिक्षु प्रवद्धप्रभाः स्युः । तन्मध्यस्थान्विपश्चादिकहरिरु-
रुदन्तीन्द्रनागान्सचौरान्हन्यातैर्मन्त्रिमुख्यो मनुविहितचलव्याकुला-
न्सद्यएव ॥ निजपरिमलिकाद्यैस्तैः संसंवाधवीतं मनुविदथ हलोभ्यां
रुद्धनिश्वासवेगम् । उपरि च गतवीजैः साधुसंस्त्यूतवक्त्रं दहतु सकव-
चास्त्रहीन्दुभिः स्वेच्छयैव ॥ इति संकोचमन्त्रः ॥ अथ प्राणप्रतिष्ठा ॥
आं ह्रीं क्रौं अमुष्य प्राणा इह प्राणाः । अमुष्य जीव इह स्थितः ।
अमुष्य सर्वेन्द्रियाणि । अमुष्य बाह्वनश्चक्षुःश्रोत्रघ्राणप्राणा इहागत्य
सुप्तं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा । प्राणप्रतिष्ठामन्त्रस्य ब्रह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः ।
ऋग्वजुःसामानि छन्दांसि । क्रियामयवपुः प्राणाख्या परादेवता प्राण-
प्रतिष्ठायां विनियोगः । लक्ष्मेकं जपेत्सुदीक्षितः । तद्दशांशं रक्तकु-
सुमेर्हुनेदाज्येन वा चरुणा वा किंशुकैर्वा । ॐ कस्यगघड अं पृथिव्य-
प्तेजोवाप्वाकाशात्मने आं हृदयाय नमः । ॐ चछजज्ञव इं शब्द-
स्पर्शरूपरसगन्धात्मने ईं शिरसे स्वाहा । ॐ टठडडण उं श्रोत्रवक्त्र-
क्षुर्जिह्वाघ्राणात्मने ऊं शिखायै वपद् । ॐ तथदधन एं वाक्पाणिपा-
दपायूपस्थात्मने ऐं कवचाय हुं । ॐ पफःमम ओं वचनादानवि-

सर्गानन्दात्मने ओं नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ यरल्वशपसद्दक्ष ॐ
मनोबुद्ध्यहंकारचित्तात्मने अः अस्त्राय फट् । इत्यादिप्रकारेणाङ्ग-
न्यासः । ॐ श्रां नाभेरघः । ॐ ह्रीं हृदयादानाभिं । ॐ क्रौं
मस्तकाद्राहृदयं न्यस्य । ॐ यं त्पमात्मने नमः । ॐ रं भस्त्रगात्मने
नमः । ॐ लं सांसात्मने नमः । ॐ वं मेदआत्मने नमः । ॐ शं
वस्थ्यात्मने नमः । ॐ पं मज्जात्मने नमः । ॐ सं शुक्रात्मने नमः ।
ॐ हं प्राणालाने नमः । ॐ क्षं जीवात्मने नमः । इत्यादिप्रकारेण
हृदयस्थान एव विन्यस्य मूलमध्वं मस्तकादिचरणपर्यन्तं व्यापकं
न्यस्य अनन्तरं हृदयपद्मागध्वे देवीं ध्यायेत् ॥ रक्तान्मोघिस्यपोतो-
हसदरुणसरोजाधिरूढा कराञ्जैः पाशं कोदण्डमिक्षुद्भवमथ गुणम-
प्यद्भुशं पञ्चवागान् । विभ्राणाऽस्रकपाले त्रिनयनलसिता पीनवक्षो-
रुहाद्या देवीं बालार्कवर्णां भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः परा नः ॥
एवं ध्यायन् शक्तिपीठे देवीं पूजयेत् । कथम् । कर्षिक्रागत्पद्मोणे
कोणमध्ये ब्रह्मा बाणया सह हरिलेङ्ग्या रुद्रः पार्वत्या पद्मोणेपु संपूज्य
पश्चादङ्गैः ततो मातृभिलोकेशैश्च । एवं सुगन्धिकुमुमैः पूजयेद्देवीम् ।
वायव्यदले यं अमृतायै नमः । आप्त्यदले रं वैवस्वत्राय नमः ।
पेद्रे लं जीवायै । पश्चिमे वं प्राणदायै । ईशानदले शं आहृष्यायै ।
नैर्ऋतेदले पं ममनायै । इच्छदले सं भ्रमदायै । धान्ये हं विष्कृष्टि-
द्विन्यै । मध्ये हंसः क्षः क्षेत्रप्रतिहृष्यै नम इति पूजयेन् ध्यायेद्गुणि ।
प्रयोगसमये यादिवीजानि दूतीश्च रक्तवर्णा वश्याकर्षणादिषु यं रं
इत्यादिस्त्रीयविन्दुवन्तुप्रसङ्गान् निजधासमार्गनिर्गतान् स्त्रीयदृत्प-
शात् सृष्टीरूपान् साध्यप्राणान्मृद्गरूपान् । अथवा स्त्रीयप्राणान्
मुजगाकारान् साध्यप्राणान् मण्डूकाकारान् ध्यात्वा ॥ ध्यानम् ॥

सुप्ताशेषजने निशीथसमये साध्ये स्वपित्वादरात् आरुह्यैव वशं
निधाय हृदये साध्याकृतेः फीटकम् । यद्वा तं च विपीठमेव सहसा
कालस्य चेष्टया शिरस्थाघातक्षुभिताखिलेन्द्रियगणं साध्यं स्मरेत्सा-
धकः ॥ गत्वा यध्वा पायसीजेन साध्यं शक्त्या गृह्णन् शक्तिनीजेन
भूयः । प्राणानाकृष्याङ्कुशेनाथ यादीन् दूतीश्वोक्त्वा साध्यनामाथ
धातून् ॥ एवं साध्यदेहादाकृष्य प्राणान्पुत्तल्यादिदेहे संस्थापयेत् ।
कथम् । पाशादिनीजोधारणानन्तरं यादीन्हंसपर्यन्तानुचार्य अमुष्य
प्राणा इह प्राणाः । पुनरपि पूर्ववीजान्युचार्य अमुष्य जीव इह
स्थितः । पुनरपि तथैवोचार्य अमुष्य सर्वेन्द्रियाणि । पुनरपि तथै-
वोचार्य वाङ्मनश्चक्षुरित्थाद्युधारयेत् । एवंप्रकारेण कार्यानुगुणतया
अष्टोत्तरसहस्रं तदुत्तरशतं वा तदुत्तरविंशतिर्वा एकादशवारं वा
उच्चार्य वश्याऋषणादौ स्वकीयहृत्पद्मे संस्थापयेत् । पुत्तल्यादौ
चाभिचारेऽपि । इति प्राणप्रतिष्ठा संक्षेपेण निरूपिता । प्राणानयनादौ
नास्त्यनया समो मन्त्रः ॥ ॥ अथ कुङ्कुटमन्त्रविधानम् ॥ श्रीकु-
ङ्कुटमन्त्रस्य । गुरव एव ऋषयः । अनुष्टुप् छन्दः । कुङ्कुटो देवता ।
यूं ह्रस्वाप । कोलि शिरसे । यूं शिरसाथै । कोलि कवचाय । वां
नेत्रत्रयाय । शेषमस्त्रम् । एवमङ्गविधिः ॥ ध्यानम् ॥ मद्योद्-
धिमध्यगते द्वीपवरे कनकरत्नमयभूमौ ॥ नवशीकरमुक्तामृदुपवनेन
मुशीतले मनोरम्ये ॥ तत्र समुत्थितममलं विपुलतरं कनकरत्नफ-
लजातम् । हैमं तालमहीनं बहुमणिविलसद्विचित्रपत्रवरम् ॥ तं
पुनरधिष्ठितं द्वाग्ध्यायेदधिकोज्ज्वलाङ्गमतिशोणम् । चूडाशोभितवक्त्रं
कुङ्कुटमतितीक्ष्णनस्तरचरणयुगम् ॥ वक्त्रं यस्य पडाननो गिरिसुता
यस्योदरं कालहा पृष्ठं यस्य तु शास्त्रकुञ्जरमुत्तौ पादौ च सव्येतरौ ।

पक्षौ यस्य सुरदुर्मौ परिणतौ यः शुद्धजावन्धुराताकर्षणशिनः
 करोतु स पुनः सर्वानसौ कुङ्कुटः ॥ गौरीहस्तारविन्दे त्वनिदानधि-
 वसन्पण्णुरास्त्रकायः सर्वालंकारदीप्तः प्रचलितचरणः पक्षविशेष-
 दक्षः । हेमाभो रत्नचञ्चुर्मणिमयपिलत्तविभ्रकण्ठस्वरूपः पायाद्वस्ता-
 म्रचूडः सकलजननतः सर्वसिद्धिप्रदाता ॥ अमुष्य पूर्वं सेवार्थमेक-
 लिङ्गे शिवालये । देवस्य महतीं पूजां कृत्वासीत् उदङ्मुखः । ध्यात्वा
 कुङ्कुटदेवं गं जपेन्मानुसदस्त्रकम् । पावच्छयं तर्पयित्वा पुरश्चर्यां
 कृत्वा भवेत् । तालपत्रे मन्त्रं विदर्भ्य साध्याक्षरैः प्राणान्प्रतिष्ठाप्य
 शतं तथाष्टौ जप्त्वा घृतं चेतस्त्रयशं प्रयाति । ताम्बूलं यद्यष्टसद्वस्त्रं
 जप्त्वा यस्यै दत्तमसौ स्वाह्वर्या नित्यं प्रेष्यन् । एषा दास्यत्यर्थं
 प्रार्थितभोगा ॥ मन्त्रजपमय पञ्चमलं यत्कनकाह्वयमथ पञ्चकयुक्तम् ।
 भक्ष्यमोग्यविधिषु प्रतियुञ्ज्यात्सास्य वशं याति धामरणान्तम् ।
 भूर्जे साध्यविदभितं मनुमिमं संलिख्य कौलालिकीमृत्स्नाकल्पिव-
 पुत्तलीहृदि कृतप्राणान्प्रतिष्ठाप्य तत् । जप्ता सप्तदिनं त्रिसंध्यमथ
 तामालोह्य मृङ्गीरसे लिपेद्वयमवश्यमेव भविता जन्मक्षनेकेष्वपि ॥
 आत्मानं कुङ्कुटं ध्यात्वा स्वतीर्थगलसक्त्या । साध्यं शुद्धलया कण्ठे
 बध्वाऽऽकर्षणं जपेत् । सहस्रमर्धरात्रे तु रात्रित्रयमवन्त्रितः ।
 तुरीये कुङ्कुटायान्ते साध्यनाम य कर्म च । जपे संयोग्य वश्यादिका-
 न्येषु सकलेष्वपि । जप्त्वावधि जपेदेनं योपि देया मदालसा । वयस्त्रदे-
 दार्द्रवदना मदाशुलितचेतना । उत्सिन्नमप्यजपना विच्छिन्नांशुक-
 भूषणा । सतलत्पादप्रविन्वासा स्फुरद्रोमाश्चकन्तुका । मदनानलोष्ण-
 निशासशोषितापरपद्भवा । विकीर्णकेशपाशा सा प्रेरिता भूर्णिवैश्वना ।
 रचितालालिययाति स्वयमंस्वालयं निशि । नाभिमात्रे जले सित्वा

मुक्ताश्लेषजने निशीथसमये साध्ये स्वपित्वाद्रात् आरुह्यैव वशं
निधाय हृदये साध्याष्टनेः षीटकम् । षड्वा तं च विपीडमेव सहमा
कालस्य चेष्ट्या शिरस्वाघातशुमितासिलेन्द्रियगण साध्य स्मरेत्मा-
धकः ॥ गत्वा घग्ना पाशरीजेन साध्यं शक्त्या गृह्णन् शक्तिरीजेन
भूयः । प्राणानाष्टाशुशेनाथ यादीन् दृतीश्रोक्त्वा साध्यनामाथ
घातून् ॥ एव साध्यदेहादाकृत्य प्राणान्पुत्तल्यादिदेहे सस्थापयेत् ।
वयम् । पाशादिबीजोच्चारणानन्तर यादीन्हमपर्यन्तानुच्चार्य अमुष्य
प्राणा इह प्राणाः । पुनरपि पूर्वबीजान्युच्चार्य अमुष्य जीव इह
स्थितः । पुनरपि तथैवोच्चार्य अमुष्य सर्वेन्द्रियाणि । पुनरपि तथै-
वोच्चार्य वाङ्मनश्चक्षुरित्वाद्युच्चारयेत् । एवप्रकारेण कार्यानुगुणतया
अष्टोत्तरसहस्र तदुत्तरशत वा तदुत्तरविंशतिर्वा एकादशवार वा
उच्चार्य वश्याऋषणादौ स्वकीयहृत्पद्मे सस्थापयेत् । पुत्तल्यादौ
चामिचारेऽपि । इति प्राणप्रतिष्ठा सक्षेपेण निरूपिता । प्राणानयनादौ
नास्त्यनया समो मन्त्रः ॥ ॥ अथ कुक्कुटमन्त्रविधानम् ॥ श्रीकु-
कुटमन्त्रस्य । गुरव एव ऋषयः । अनुष्टुप् छन्दः । कुक्कुणे देवता ।
यू हृदयाय । कोलि शिरसे । यू शिरसायै । कोलि कवचाय । वा
नेत्रत्रयाय । श्लेषमन्त्रम् । एवमङ्गविधिः ॥ ध्यानम् ॥ मद्योद-
धिमध्यगते द्वीपवरे कनकरत्नमयभूगौ ॥ नवशीकरमुक्तामृदुपवनेन
सुशीतले मनोरम्ये ॥ तत्र समुत्थितममल विपुलतर कनकरत्नक-
लजातम् । हैमं तालमहीन बहुमणिविलसद्विचित्रपत्रवरम् ॥ त
पुनरधिष्ठित द्राग्यायेदधिकोऽवलाङ्गमतिशोणम् । चूडाशोभितवर्षं
कुक्कुटमतितीक्ष्णनखरचरणयुगम् ॥ वक्त्र यस्य पटाननो गिरिमुता
यस्योदर कालहा पृष्ठ यस्य तु शास्तुकुञ्जरमुखौ पादौ च सन्ध्येतरौ ।

पक्षौ यस्य सुरदुमौ परिणतौ यः शृङ्खलाघन्धुरानाकर्षन्वशिनः
 करोतु स पुनः सर्वानसौ कुक्कुटः ॥ गौरीहस्वारविन्दे त्वनिशमधि-
 वसन्पण्मुखारूटकायः सर्वालंकारदीप्तः प्रचलितचरणः पञ्चविक्षेप-
 दक्षः । हेमाभो रत्नचञ्चुर्मणिमयविलसच्चित्रकण्ठस्वरूपः पायाद्वस्ता-
 म्रचूडः सकलजननतः सर्वसिद्धिप्रदाता ॥ अमुष्य पूर्वं सेवार्थमेक-
 लिङ्गे शिवालये । देवस्य महतीं पूजां कृत्वासीत् उदङ्मुखः । ध्यात्वा
 कुक्कुटदेवं तं जपेन्मानुसहस्रकम् । तावच्छतं तर्पयित्वा पुरश्चर्यो
 कृता भवेत् । तालपत्रे मन्त्रं विदग्ध्यं साध्याक्षरैः प्राणान्प्रतिष्ठाप्य
 शतं तथाष्टौ जप्त्वा धृतं चैत्स्ववशं प्रयाति । ताम्बूलं यद्यष्टसहस्रं
 जप्त्वा यस्यै दत्तमसौ स्याद्दद्यात् नित्यं प्रेष्यवत् । एषा दास्यत्यर्थं
 प्रार्थितभोगा ॥ मन्त्रजप्तमथ पञ्चमलं यत्कनकाह्वयमथ पञ्चकयुक्तम् ।
 भक्ष्यमोक्षविधिषु प्रतियुज्यात्सास्य वशं याति चामरणान्तम् ।
 भूर्जे साध्यविदग्धितं मनुमिमं संलिख्य कौटालिकीमृत्नाकल्पित-
 पुत्तलीहृदि कृतप्राणान्प्रतिष्ठाप्य तत् । जप्ता सप्तदिनं त्रिसंध्यमथ
 तामालोक्ष्य भृङ्गीरसे लिपेद्दृश्यमवश्यमेव भविता जन्मस्वनेकैश्चपि ॥
 आत्मानं कुक्कुटं ध्यात्वा स्वकीयगलसक्तया । साध्यं शृङ्खलाया कण्ठे
 यध्वाऽऽकर्षमनुं जपेत् । सहस्रमर्चरात्रे तु रात्रित्रयमतन्द्रितः ।
 तुरीये कुक्कुटायान्ते साध्यनाम च कर्म च । जपे संयोग्य वश्यादिका-
 म्येषु सकलेष्वपि । यामावधि जपेदेनं योपि देवा मदालसा । उद्यत्स्वे-
 दाद्रवदना मदाकुलितचेतना । अस्त्विजमप्यजपना पिच्छलांशुक-
 भूषणा । स्वल्पादप्रविन्यासा स्फुरद्रोगाश्चकञ्चुका । मदनानलोष्ण-
 निश्वासशोपिताघरपहवा । विकीर्णकेशपाशा सा प्रेरिता घूर्णितेक्षणा ।
 रचिताञ्जलिं ययाति स्वयमंस्वालयं निशि । नाभिमात्रे जले खित्वा

स्पर्शान्निगडं दृढमद्भुतम् ॥ शिखिकुक्कुटयोः पादौ सप्ताहं पूरितोद्धतौ
 श्मशाने जायते द्वैधं निगडं लेपतोऽनयोः ॥ हस्ताकं सिन्दुवारस्य
 मूलमुत्तरमुद्धृतम् । स्पर्शतो वन्धविच्छेदं कुरुते शीघ्रमद्भुतम् ॥ ॐ
 नमो वाचाटाय तद्यथा हिडिहिडिद्राविडिद्राविडिस्वाहा । अनेन
 मन्त्रेण पुष्पं फलं वा सहस्रमन्त्रितं नरनारीभ्यां दत्तं वश्यकृन्मतम् ॥
 ॐ अरुणंहुंफट्टस्वाहा । अनेन सप्ताभिमन्त्रितेन जलेन क्षालिते शाम्यति
 क्षिप्रमक्षिपीडातिदुःसहा ॥ उच्छिष्टो मृदमादाय नदीतीरद्वयान्तरा ।
 रूपं तालस्थितं कृत्वा तद्भृदि साध्यनामसहितं मन्त्रं विन्यस्य पत्रं भूर्जे
 लिखितं वामनासिकास्रधत्तूररसेन पूरितं मन्त्रं त्रिःसप्तप्रजप्तं त्रिदिनं
 चेद्वश्येदुर्वशीमपि । मन्त्रः । ॐ उच्छिष्टचामुण्डे भञ्जय भञ्जय
 मोहय अमुकीं मे वशमानय स्वाहा । ॐ चिंचिणिपिशाचिनि स्वाहा ।
 एनं मन्त्रं एकविंशतिदिवसं जप्त्वा प्रतिदिवसं सप्तविंशतिसंख्यया
 समुच्छिष्टेन नैवेद्यं देयं मलिसहितपोलिकाः । तत आचमनं कार्यं
 न मध्ये । यदि कदाचिद्विस्मृत्याचमनं करोति तदा निष्फलं भवति ।
 अतः पुनरारम्भः कार्यः । ततः पिशाचिनी भवेत्तुष्टा कर्मान्ते
 पूजने कृते । सप्तविंशतिदीनारान्प्रत्यहं सा प्रयच्छति ॥

इति श्रीभगवत्स्त्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्ररत्नमञ्जूषायां
 पारिप्लवाख्यकौतुकः सप्तमः पटलः ॥

अथाष्टमो यन्त्रपटलः ।

अथ वक्ष्ये संग्रहतो यन्त्राणि सफलकार्यसिद्धिदानि ॥ अष्टदलं
 पद्मं तरुर्णिकायां हंसैः एतद्विखेत् । केसरेषु स्वरद्वन्द्वं पत्रेषु कच-
 टतपयशलश्रवर्णगणान् दिक्षु वकारं कोणेषु ठकारयुक्तं क्षोणीपुरं

बहिः । एतद्विषयमध्यसिमृत्युंजयं यज्ञम् ॥ त्रिकोणं लिखित्वा
तन्मध्ये शक्तिं गर्भे साध्यनामकर्मसहितां लिखेत् । शक्तिमिर्वृतं
त्रिकोणमध्ये ईं हरिहरवर्णैः कपोलयोः तैरीयुतैः वेष्टितं मातृका-
वीतं भूपुरमध्यगतं त्रिगुणितं यज्ञमिष्टार्थदं ॥ आलिख्याष्टदिर्गाला-
न्युदरगं पाशादिकं त्र्यक्षरं कोष्टेष्वङ्गमनून्परेषु विलिखेदष्टार्णमङ्ग-
द्वयम् । अचपूर्वापरपट्टयुग्मलयवराव्योमासनानर्गलेष्वालिख्येन्द्रजला-
धिपादिगुणशः पङ्क्तिद्वयात्तत्परम् ॥ कोष्टेष्वष्टयुगार्णमात्मसहितां
मायां च युग्मस्वरानन्तः केसरगां दलेषु विलिखेन्मूलं त्रिपङ्क्ति-
मात् । त्रिःपाशाङ्कुशवेष्टितं लिपिमिरावीतं ऋणाद्युत्क्रमात्पद्मस्थेन
घटेन पङ्कजमुखेनावेष्टितं तद्वहिः ॥ षटार्गलमिदं यज्ञं मन्त्रिणां
वश्यकम् ॥ ॥ अन्यदपि यज्ञम् ॥ लिखेत्सरोजे स्वरकेसराह्वये
वर्गाष्टपत्रे वसुधापुरस्थे । पाशाङ्कुशाभ्यां गुणशः प्रवद्धां मायां लिखे-
न्मध्यगतां ससाध्याम् ॥ सर्वोत्तममिदं यज्ञं धारितं कुरुते नृणाम् ।
सौभाग्यं भाग्यमारोग्यं विजयं वशितां च तत् ॥ पुटीकृते
भूमिपुरस्थ युग्मे मायां लिखेन्मध्यगसाध्यसंज्ञाम् । पकारकोणेन
महीपुरेण संवेष्टितं वश्यकं तदुच्चैः ॥ मध्ये सार्णविदर्भितं
प्रपुटितं मृत्युंजयत्र्यक्षरं क्षान्तस्थं निजसाध्यनाम विलिखेत्किञ्चिज्ज-
संस्थान्स्वरान् । पत्रेष्वष्टसु नाममन्त्रपुटितं वर्गास्तदमेष्वयो यज्ञं
षट्पुटीकृतं निगदितं मृत्युंजयाख्यं परम् ॥ विपञ्चरशिरोरोगनाशने
श्रीजयप्रदम् । कान्तिपुष्टिप्रदं वश्यं सर्वकार्यसाधकम् ॥ ससा-
ध्यचिन्तामणिमध्यगेद्दे विलिख्य वाह्येऽनिलगोह्वीतम् । प्रवेष्टये-
त्तद्वहिरष्टवर्णमन्त्रेण यज्ञं ज्वरशान्तिदं स्वान् ॥ सङ्खवसः श्लाघयसो ।
अष्टाक्षरमङ्गः । एष एव भवेदक्षो विपज्ज्वरनाशने । षट्कोणम-

ध्यकोणेषु च ॐ गुरुगृहे म्यादा इत्यक्षरसो लिङ्गैस्त्रमेण भुजंगनि-
 वारणम् ॥ ॐ ह्रीं मेगलेम्यादा । अग्निगृहयुगे पूर्ववद्विगेत्तदेव
 फलम् ॥ धूं धूमयतिम्यादा । एतन्मन्त्रं मध्ये पट्टोणेषु च पूर्ववद्विगेत्तद्वा-
 युगृहेण वैष्टितं दृताशानलवर्णवीतं । विपेण वनफाम्भोमिः प्रेतपपट-
 पन्पितम् । इमशाने निम्नेच्छत्रुनुषाटयति म ध्रुवम् ॥ अष्टपत्रं पञ्चं
 तन्मध्ये मकारं तत्तरोष्ठयुगले माध्यनाममर्मं त्रिलिख्य प्राकारकोणेषु
 च त्रिषु अङ्गनार्णान् पत्रेषु धूमवर्तीमन्त्रं घर्मुटिपेन वीतं पश्चाद्वा-
 युगेद्द्वयेण वीतं प्रान्तपरेतभूमिनिहितं विद्वेषकारिद्विषां । घर्मुटिपे
 घर्मुटिपे ततो मर्मटिपे मर्मटिपे घोरे विद्वेषकारिणि अघोराघोर-
 योरमुषयोर्विद्वेषय विद्वेषय हुंफट् ॥ घर्मुटिपेरिता । प्राक्प्रत्यगप्र-
 रेग्याचतुष्टयं तथैव त्रिर्वक्चतुष्टयं लिखित्वा कोणोद्यन्तूळचतुष्टयं
 लिखित्वा मध्यरोष्ठे षडययुगयुत मध्यपूरं तदन्तं वक्ष्यमाणयमम-
 श्राक्षरान्विलिखेत् ॥ यमराजसदोयेयमेदोरुणद्रोदय । यदयोनिर-
 यक्षेययक्षेपश्चनिरामय ॥ उपरितनाष्टरोष्ठेषु धूमान्धकारमन्त्रं लिखेत् ।
 धूमान्धकारायस्वाहा । अष्टाक्षरो मनुः । शूलेषु द्वादशार्णं । ॐ ह्रीं
 दष्ट्रिविहृताननाय म्याहेति लिखेत् । विपट्टुक्षम्य फडके नृचर्मणि
 प्रेतपटे वा विलिख्याष्टविपैरेतं इमशाने निम्नेत्रिंशि । ज्वरेण
 महताविष्टो मूर्च्छाकुलितमानसः । रिपुर्गच्छति पक्षेण यमलोकं न
 सशयः । तारादिलुद्धयजलद्विष्टवर्णवीताटांतान्तरे विलिखित्वा विधि-
 नैव माया । साध्यावृता बहिरयो वदनाधंचन्द्रैर्यन्त्रं शिशोरुण्णियं
 त्रिनिहन्ति सद्यः ॥ पट्टोणे निजसाध्यनामसहितं मायां लिखेन्म-
 ध्यतल्लकोणेषु विदर्भितामपि लिखेच्छक्तिं स्वसाध्याख्यया । बाह्ये
 भूमिपुर सरोणमदनं ताम्बूलपत्रे कृतं जप्तं सादयतु प्रियां निशि

भवेत्सा तस्य वश्या चिरम् ॥ शक्तौ नाम लिखेच्चतुर्भिरभितो वीजैः
समावेष्टयेत् धीतं शान्तिमनोभवांकुशमनुप्रौंजीजकैः पिष्टजे । रूपे
साध्यनरस्य जप्तपवनं त्रिस्तादुनाभ्यज्य तत्खादेत्तस्य वशं प्रयाति
नियतं साध्यः सदा दासवत् ॥ त्रिकोणद्वयं लिखित्वा मध्ये रक्ति-
नीनमः स्वाहा इति साध्यनाम कर्मसहितं लिखेत् । अनामिकारक्तेन
वामहस्ते लिखित्वा पुत्तलीहृदये स्थाप्य रात्रौ शय्यायां जपेत्कामवी-
जमाकर्षयति स्त्रियम् ॥ पट्टोणं मध्ये नामकर्म अध उपरि हुंकारं
कोणेषु च लिखित्वा हरितालेन श्मशानकर्पटे यस्या गृहे स्थाप्यते
सा सुभगापि दुर्भगा भवति ॥ त्रिकोणद्वयं भूर्जे गोरोचनया विलिख्य
मध्ये नामकर्म ह्रींकारचतुष्टयं दिक्षु विलिख्य घृतमध्ये स्थाप्य यन्न-
गतं मन्त्रं सहस्रं जपेत् स्त्रियमाकर्षयति ॥ त्रिकोणमध्ये अमुकीम-
गमानयशातं ह्रींस्वाहा इति लिखेत् । स्ववीर्यमनामिकारक्तेनालक्त-
केन वैकीकृत्य भूर्जे दूर्वया विलिख्य सिक्थाकृतिमध्ये स्थाप्योत्तान-
पादेनाक्रम्य शयनसो यन्नमध्याक्षराणि जपन्त्रियमाकर्षयति ॥
फपाले रोचनया पुरुषं विलिख्य तस्य बाहुद्वयाम् पादाङ्गुशौ विलिख्य
बाहुमध्ये ह्रीं इति कामवीजं हृदये साध्यनामकर्म च शक्तिवीजं मध्ये
तदेवोदरेऽपि लिखेत् दक्षिणपादे ह्रीमिति वामे क्रोमिति पादतले
एकस्मिन् आं अन्यस्मिन् क्रौं इति विलिखेत् । त्रिदिनं त्रिसंध्यं
गन्धादिभिः संपूज्य खादिराद्वारेण तापयन् पाशशकल्यङ्कुशज्यक्षरं
जपन्नुर्वशीमप्याकर्षयति ध्रुवम् ॥ दह पुराभ्यन्तरे शक्तिवीजं लिखि-
त्वा तन्मध्ये साध्यनाम कर्म च भूर्जे गोरोचनया कोणेषु क्रौंवीजं
लिखित्वा मधुच्छिष्टपुत्तलीहृदये स्थाप्य तमेव मध्यगतमन्त्रं सप्ताह-
मष्टोत्तरसहस्रं जपति चेतसुरवनितामप्याकर्षयति । वश्याकर्षणादौ

हेमादिपट्टे भूर्जे वा गन्धद्वयकस्तूरीगोरोचनाकाश्मीरकपूर्वगजमद्-
हरिद्राप्रभृतिभिः स्वर्णलेखन्या तदभावे दूर्वादिना वा लिखेत् । इत-
रकर्मसु अष्टविपादिना काकपक्षादिना लिखेन्मन्त्री । भूस्पृष्ट शवस्पृष्ट
वर्षान्तरितमपि त्यजेद्यत्र । सर्वयन्त्राणि प्राणप्रतिष्ठाजपपूजापुरःसरमेव
कर्तव्यान्वन्यथा निष्फल भवेत् । विस्तरभयादुपरम्यते यन्त्राणा-
मानन्त्यात् ॥ ॥ अन्तर्मातृकां वच्मि प्राग्गुरूपदिष्टाम् । आधारे
म्याचतु पत्र स्वाधिष्ठाने तु पद्दलम् । नभौ दशदलोपेत सूर्यसख्या-
दल हृदि ॥ कण्ठे षोडशपत्र तु भ्रूमध्ये द्विदल तथा । तत्र गुरूप-
देशान्मातृकाक्षराणि विन्यसेत् । स्फटिकप्रवालमुक्ताचामीकरपत्र-
जीवमृतमणिभिः । अष्टोत्तरशत तदर्धं सप्तविंशतिभिर्वा कुर्याजप-
मालिकाम् । मोक्षाभिचारशान्तिकवश्याकर्षेण यथाक्रम योजयेत् ।
अङ्गुष्ठाद्यङ्गुलिकासु मणयोऽङ्गुष्ठेन चाल्यन्ते । गृहगोष्ठनारामनद्यन्ते
देवतालये । समीपे वा गुरोः सिद्धिः सिद्धिः स्यादुत्तरोत्तर ।
उष्णीषी कचुकी नम्रो मुक्तकेतो गलावृतः । अपवित्रकरोऽशुद्धो बद्-
न्त्रोघपरिप्लुतः । अनासनः शयानो वा गच्छन्दुस्योऽन्यमानसः ।
रथ्यायामशिवे गच्छत्र जपेत्तिमिरान्तरे ॥ एकरत्न यदि प्राप्त देवा-
द्यन्त्रेण मानुषः । आत्मान कृतकृत्य हि मन्यते मूढचेतनः । मञ्जूपा
मन्त्ररत्नाना लब्ध्वा को न प्रमोदते ॥ मन्त्ररूपाणि रत्नानि यन्त्रादानीय
सुखिरम् । बुद्धिरूपेण सूत्रेण ग्रथितानि हितैपिणा ॥ त्रिविक्रमज्ञमु-
निना देशिकेन्द्रेण भागिना । निहिता सा कृता माला मञ्जूपाख्ये मया
कृते । ग्रन्थेऽस्मिन्कृतसंस्कारे रक्षितव्या मनीषिभिः ॥ भवान्यारा-
धनार्थं हि मालैषा रचिता मया । अनया परितुष्टा सा भवानी
शकरप्रिया ॥ अनुग्रह समग्र मे प्रयच्छतु कृपानिधिः । रचितोऽर्जु

मया ग्रन्थ आत्मविद्यायुभुत्सया । यथाज्ञानं यथाशक्ति सूरयः
क्षन्तुमर्हथ ॥ तथाहि ॥ साधवः साधुवृत्तादि सर्वसाधारणा हि ते ।
कृपालवः परार्थे हि सदैवोद्युक्तचेतनाः ॥ सन्तः सारं प्रगृह्णन्ति
सत्यसारेऽपि हंसवत् । सल्लिकावदसारं तु सारे सत्यव्यसज्जनाः ॥

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीरामभारतिश्रीचरणपूज्यपाद-
शिष्यस्य भगवत्स्त्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्ररत्न-
मञ्जूपायां यज्ञपटलोऽष्टमः सपूर्णः ॥

अथ ग्रन्थप्रशस्तिः ॥ दुरिनौषकन्दकदनं शुद्धस्त्रीनिचयविस्फुर्-
न्मदनम् । जगदहितमीतिमर्दनमङ्गलरदनं नमामि गजवदनम् ॥१॥
शुकसनककश्यपात्रिप्रमुखमुनिस्वान्तकन्दरीनिलयम् । कमलाजीवि-
तनाथं भवगजपञ्चाननं वन्दे ॥ २ ॥ हरिहरामितमोहपरंपरामनु-
सर स्वगुरुदितपद्धतिम् । अयि मनः करुणाकरमिन्दिरारमणमत्र परं
परिभावय ॥ ३ ॥ शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवन्तु भूत-
गणाः । दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्वत्र जनः सुखी भवतु ॥४॥ इति ॥

